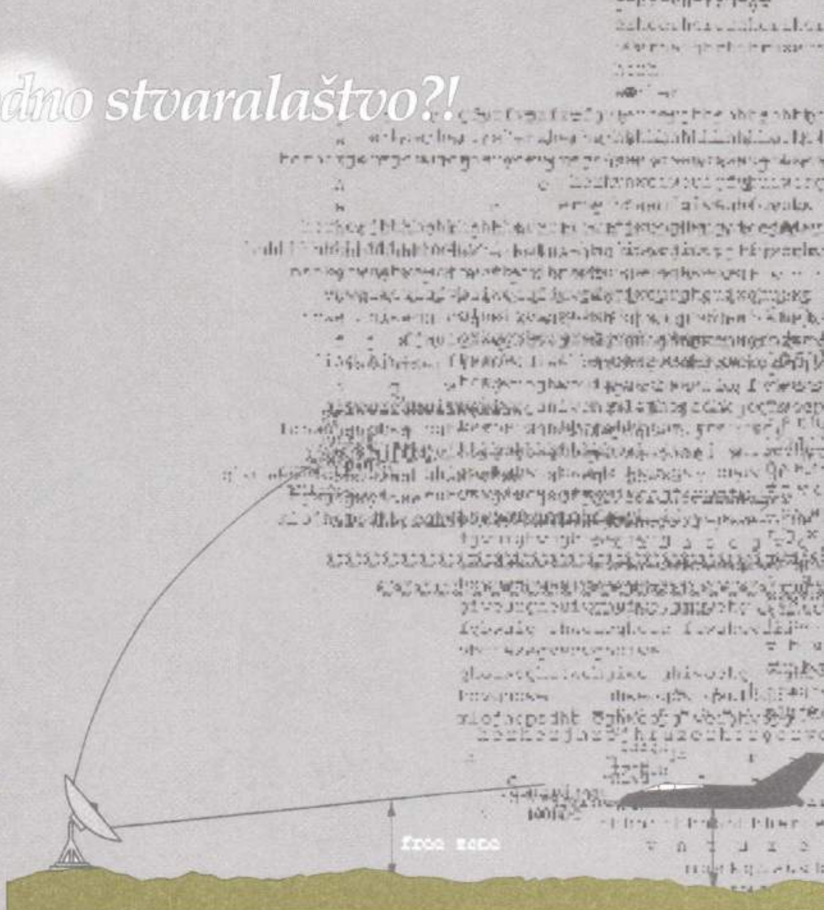
04

MEGAZIN ZA HACKIRANJE STVARNOSTI

shalombrothers squat report

Slobodno stvaralaštvo?!

STRIP, DEMILITARIZACIJA, EKOLOGIJA, PUTOPIS, FESTIVALI, INTERVJU, RIJEČKA SCENA, REGIONALNA SURADNJA, NEZAVISNI MEDIJI

STUDENI 2004 / PRVI BROJ

izdavač:
savez udruga klubtura

urednici:
kruno jošt / vesna janković / ivana armanini / karolina pavić / lela vujanić / pero gabuda / tanja topolovec

suradnici:
andrija vranić / darko ljubičić / helga paškvan / denis pilepić / bruno motik / maja vujinović / tomislav medak / oleg drageljević / denis kajić / bojan žižović / emina višnić

design:
tanja topolovec

grafika:
tanja topolovec / saša ištok

lektura / martina majdak / karolina pavić

redakcija:
http://tamtam.mi2.hr/casopis
www.uke.hr/04
00385(0)48/682-837
e-mail:casopis@clubture.org

štampa / Tipograf Zagreb

naklada / 1500

studeni 2004

ostvareno kroz savez udruga clubture
www.clubture.org

suradnja:
CENTAR ZA MIROVNE STUDIJE / ZG
SPIRIT / RI
UDRUGA UKE / KŽ
Mi2 MEDIALAB / ZG

donator:
GRADSKI URED ZA KULTURU GRADA RIJEKE / GRADSKI URED ZA KULTURU GRADA ZAGREBA

zahvaljujemo na pomoći:
www.litkon.org
književni klub booksa
komikaze
ruta
lina

sjesti na kavu i čitati dobre novine

A KAD POGLEDATE KIOSKE NA ŽELJEZNIČKOJ STANICI GRADA ZAGREBA NE NAĐETE NI JEDAN ČASOPIS KOJI BI PRELISTALI, SAMO DILAN DOGA, KOJI JE VEĆ I SAM OFUCAN. AL BAREM TJERA MAŠTU.

piše: kečup 04 kolektif ;-)))

(Propolis i vrući čaj, grlobolja i podmukla temperatura. Ne mogu do apoteke. Svisveti su i tako ništa ne radi. Tjeram se da sjednem za komp i završim obećani tekst. Osjećaj otpora...)

Građani i građanke Hrvatske polako uče da u vrijeme globalnog kapitalizma demokracija ne znači samo višestranačje i izbore, slobodno poduzetništvo i slobodno bogaćenje, nego i korporativno novinarstvo i sužavanje mentalnog prostora. "Stvarni masovni mediji žele odvratiti pozornost ljudi. Neka rade nešto drugo, ali neka nama (vodećim ljudima) ne smetaju. Neka se zabavljaju uz profesionalne sportove, na primjer. Neka svatko postane zaluđen profesionalnim sportovima, seks skandalima ili poznatim osobama i njihovim problemima, ili nečim sličnim. Bilo čime, samo da nije ozbiljno."

O sadržaju
I dok posljednjih nekoliko godina i civilne udruge sve više žive po modelu Stranke umjerenog napretka u okvirima mogućeg, iz medijskog prostora gotovo da su iščezle tiskovine koje pokušavaju progovoriti o iskustvu drukčijem od onog kodiranog mainstream medijima. A ljudi koji žive takva iskustva postoje i «meni je bitno da isfuramo ljude koji nemaju veze s nikakvim tim institucionalnim oblicima, udruženjima, udrugama. Individualci. Fotografi, performeri, oni koji nešto pišu ili samo hodaju po ulici i stvaraju svjetove.»

A postoji i Clubture, koji pokušava povezati barem neke od njih. «Jebes taj katolicki model žrtve: kafenises, kukas, hejtas - druge i sebe takvog. Scena postoji, zivog medija nema. Klubtura je napravila zestok zamah, a akcije nisu pracene medijski ili samo dijelom. Ok. Poslikat cemo sami, napisati sami... Zanima me sto se dogadja par sati dalje ili u neposrednoj blizini, a puno je toga i nemam helikopter.»

O formi
"Odabirem malu, alternativnu, low budget formu. Vjerujem u alternativne kanale kolanja informacija, vjerujem u paralelan život. U 'Demolition Manu' Stalone je policajac u budućnosti u kojoj u podzemlju žive prljavi squatteri iz drugog svijeta, u 'Johnnyu Mnemonicu' ovi žive na starom mostu sa low tech strojevima. Kliše paralelnog prljavog života podzemlja koji živi na principima pobune protiv vlasti nekad me je punio jezom. Strah od toga da ću jednoga dana biti prljavi low tech u nekom squatu dok će drugi voditi nesvjesni život komfora i ugode nije lako prihvatiti. Sada to uzimam s malo rezerve i ponekad ipak popijem koju colu. Čisto zato da neprijatelj ne bi prestao postojati. Jer ako nestane neprijatelja, nema borbe, nema entuzijazma, samo profesionalizam koji je lako uzeti pod zapadnjački jednosmjerni pravac prema gore, pa dok ne pukne..."

O imenu
* Cao. U cijeloj ovoj strci oko prikupljanja materijala, ljudi, pisanja,
opremanja, etc., promaklo mi je jedno bitno pitanje za koje mislim da nikako
nije kasno da se o njemu raspravlja i za koje se nadam da se autori/ce nece
osjecati povrijedjeni njegovim otvaranjem, a to je - naslov. 04 kao ime koje
nuzno nosi neke asocijacije, ma koliko se mi time ne zelje!i baviti,
zbunjuje citace i izaziva neugodan kosmar tokova. Feedback imena na koji
sam ja naisla vrlo je los. Kako je broj pri kraju, nadam se da u ovih par
dana svatko moze sugerirati podrsku ili svoj prijedlog. Moj prijedlog je
kečap. Argumenti: zvucno i vizualno atraktivan, pamtljiv i duhovit.

** Pokusat cu nekako:
- 04 zato jer je takav izasao na mejling listi i web sajtovima kao objava za promociju
- 04 zato jer je takav na posteru bookse kao objava za promociju
- 04 zato jer je izasao nulti broj pod istim imenom (tu bi sad islo jos dosta txta)
- 04 zato jer je hladan i nema nikakvog tripa igre, nadglasavanja, poruke, placha, zapovijedi, slijedite me, ja sam pametniji, slijedite me, ja sam revolucija
- 04 zato jer je zavodljiv, brz, malo intelektualan...
- 04 zato jer je 2004. bila godina kad je krenuo, sjecate se te godine, kad smo harali i palili po nezavisnoj umjetnickoj sceni (iz vizure nas u 2050.-im)
- 04 zato jer tezak za izgovoriti, a jednostavan za skuziti bilo gdje u svijetu.

***NIJE NUZNO DA CASOPIS IMA IME KOJE PORUCUJE SPECIJALNE PORUKE, ASOCIJACIJE, JER SMO I PREVISE IZBOMBARDIRANI PORUKAMA: MORAS OVO, MORAS ONO, KUPI, DAJ, TI SI SUPER, ZABAVLJAJ DRUGE, HEHE..

**** Jedino sto mi se cini zbilja bitno i zanimljivo je dio - da ne zeli da zvuci pametno, voditeljski... To kuzim, ali svejedno - ne volim bezlicnost, bez-stav, bez-emociju. Drugi argumenti, cini mi se, ne stoje. Sto se tice Ivaninog prijedloga, ok mi je jer: a) zadrzava tvrdo c, sto mi je super jer je vezano za kontekst u kojem
djelujemo, s druge strane se kuzi otprilike i vani; b) asocira na bacanje crvene boje na nekoga - nesto, polijevanje, skandal, kic, pljuska.

***** Sto vam je, ljudi? Nastavimo li u istome smjeru, pretvorit cemo se u... «Odredjeni» mainstream medij, npr., ondje je (fuj) ovakva atmosfera svakodnevna pojava (he, he), a mi smo ipak «megazin za hackiranje stvarnosti», poglavito takve, ne?
Svidja mi se podnaslov, fino ste to smislili. I mislim da je sada ime O.K. Ekipa koja je putovala u «Livno busu» na relaciji Split - Zagreb (za ostale: bjese to nocna mora) zna da i sama dvojim oko naziva (jerbo, podsjecam, razumijem i jednu i drugu stranu price) te u tome smislu podrzavam Ivaninu incijativu, ali se trenutacno definitivno slazem da je kasno za promjene. Isto tako definitivno, slicno Tanji, veoma mi je vazno da taj 04 ima dobar sadrzaj. Yes, yes, tocno je da smo se svi zajedno i te kako trudili, tocno je da smo svi zajedno ulozili u to pisanje dosta energije, ali nekako mi se ipak cini da se o sadrzaju, u odnosu na sve ostalo, zapravo najmanje diskutiralo. Ono, cisto sugestija za ubuduce jer izgleda da ce nam prvi broj megazina, neovisno o svemu, ispasti skroz O.K. Drugim rijecima, vrlo sam optimisticna i mislim da ima sjajnih tekstova, a u dizajn uopce ne sumnjam...

intervju Teo Celakoski

NOVE KULTURNE PRAKSE

POLITIČKE ELITE KULTURU VIDE ILI KAO PROSTOR REPREZENTACIJE ILI KAO PROSTOR MIROVANJA I NETALASANJA.

Povodom otvaranja novih kolaborativne prakse, te situacije i pozicije neovisne kulture u Hrvatskoj pričali smo sa Teom Celakoskim jednim od ključnih policiymakera suvremene neovisne hrvatske kulture.

razgovarao: Kruno Jošt

Ključni problem kulture u Hrvatskoj danas?

Cjelina kulturnog pogona u Hrvatskoj, kao i u većini tranzicijskih zemalja, te javnosni aspekt te kulture uvjetovan je odnosom države i kulturnih institucija koje su u vlasništvu države. Takav tip definiranja javnog interesa, odnosno pozicioniranja kulturnog javnog interesa je nesuvremen, nestimulativan i nefunkcionalan. Cijeli institucionalni kulturni pogon pretvara se u nešto što jednostavno postoji po inerciji i gubi bilo kakvu ulogu relevantnog reprezentiranja i čuvanja kulturnih vrijednosti, što bi bio glavni zadatak ovakvih institucija s jedne strane, a s druge strane ne proizvodi plodno tlo za bilo kakvu društvno refleksivnu i kritičku poziciju, koju bi kultura po nekoj od svojih definicija trebala imati.

Možeš li detaljnije opisati problem odnosa kulture i države?

Problem je u tome što se NE postavlja pitanje ne samo financiranja, nego i pitanje kakva je kulturna politika u Hrvatskoj? Dokumenti koji postoje se ne provode zato što su doneseni samo načelno ili stoga što ne postoji nikakva politička volja da se provedu. Većina proizvoda unutar toga sustava uvjetovana je državom, te imamo državnu kulturu, ili kulturu koja u potpunosti ovisi od toga kako se država odnosi prema njoj kao prema svojem vlasništvu.
U tu priču sada dolaze neovisne kulturne inicijative, organizacije i institucije koje u posljednjih četiri do pet godina u Hrvatskoj zauzimaju posebnu poziciju prema cjelini tog kulturnog pogona. Iako su neovisne kulturne inicijative po broju, tipovima povezivanja i relevantnosti nekih od tih inicijativa u internacionalnom kontekstu vrlo značajne, prisutnost tih inicijativa u medijima i njihovo značenje u percepciji onih koji donose odluke što se tiče financiranja i što se tiče kulturnih politika je malo. Zapravo neovisna kulturna scena se još uvijek nije izborila za primjereno reprezentiranje u javnosti. Ali smatram da će se pod pritiskom evropskih integracija stvari odvijati u korist onih koji će htjeti internacionalno surađivati, onih koji će htjeti kulturu vidjeti kao kritički agens djelovanja u društvu, tako da neovisna kulturna scena ima dobre izglede.

Čini nam se da je ovakav kulturni pogon nemoguće mijenjati, znači potrebno je proizvoditi nekakve džepove ili paralelne mehanizme unutar tog javnog kulturnog pogona...

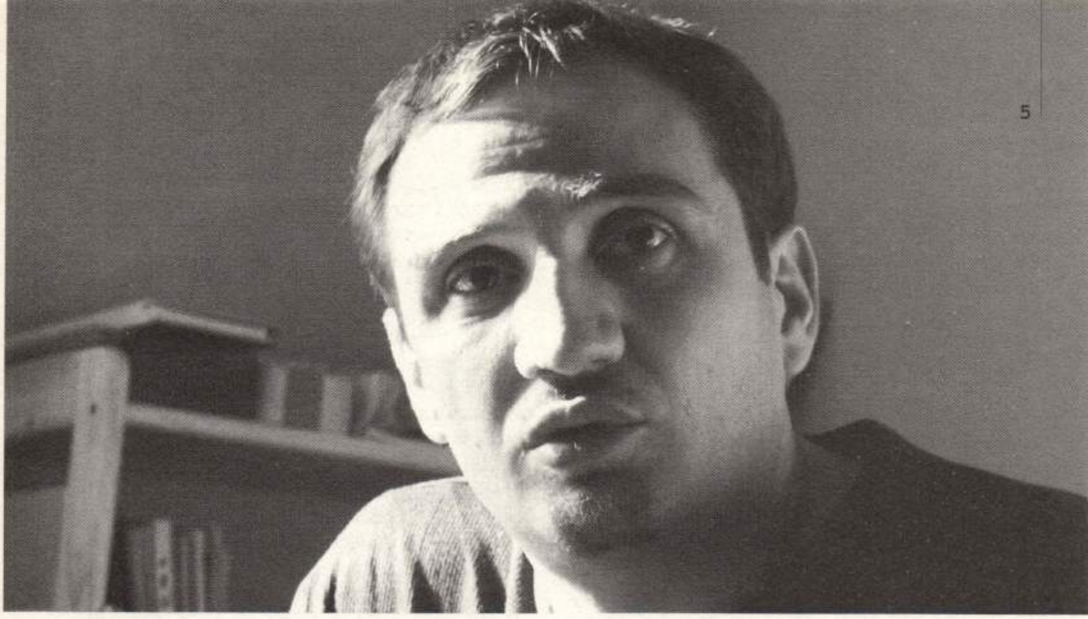
Ovakav kulturni pogon je na neki način mrtav, jer većina kulturnih djelatnika nema interes za promjenu. Osim sindikalnih ili cehovskih borbi, ne postoji interes da se kulturu vidi kao relevantnu poziciju kritičkog djelovanja u društvu. S druge strane okolnosti u društvu ne stimuliraju relevantnost kulture u reprezentativnom smislu. Kulturni sektor je jako dobro socijalno pozicioniran, premrežen oportunizmima svih vrsta, i ako ga idete mijenjati iz bilo koje političke ili policy pozicije nećete imati prostor mogućeg utjecaja. Izdvojenost i samostalnost kulturnog pogona nije uopće povezana s pitanjem tzv. kulturne autonomije već više sa konglomeratom statičkog institucionalnog postava i oportunizma kulturnih djelatnika koji parazitiraju na visokoj simboličkoj i deklarativnoj vrijenosti kulture u Hrvata . Tijekom devedesetih to ga je štitilo od još drastičnije devastacije po ideološkoj osnovi, ali iz perspektive potreba građana i perspektive kulturne politike koja bi bila kvalitetna, artikulirana i stimulativna, ta samostalnost onemogućuje značajnije promjene. Političke elite kulturu vide ili kao prostor reprezentacije ili kao prostor mirovanja i netalasanja. Zato je teško vjerovati da će se bilo koja politička garnitura odlučiti za agresivnije promjene u kulturi, budući da za to nema ni društvenog ni političkog konsenzusa. U cijelom takzvanom istočnoevropskom tranzicijskom prostoru čini se prirodno da javni kulturni sektor ne funkcionira na programski način, nego dominira institucionalni pristup.

Rješenje?

Iako se ne može reći hajmo promijeniti cjelinu sustava, promjenu ipak treba pozicionirati u javnoj domeni. Potrebno je izboriti se za poziciju i razumijevane javnosnih aspekata kulture na način da ona nije definirana samo odnosom države i njezina institucionalnog vlasništva, nego da je definirana širim konceptom javnog interesa koji uključuje ne samo potrebe raznovrnih publika već drugovrsne funkcije kulture od one dominantne reprezentacijske.

Na koji način je to moguće?

Nije rijetka praksa u evropskim zemljama da država upravo ne želi biti taj ultimativni akter koji odlučuje o svemu i svačemu, te se taj posao delegira javnim

fondacijama. Naš zahtjev je da se po modelu kako je napravljena Zaklada za razvoj civilnog društva osnuje i fondacija koja bi stimulirala razvoje neovisnog kulturnog sektora od sredstava igara na sreću.

Što bi se takvom javnom fondacijom dobilo?
Dobio bi se model partnerstva civilnog sektora i javne uprave i omogućilo primjerenije praćenje kulturne produkcije na civilnoj sceni. Clubture želi iskoristiti model zaklade za specifično kulturno polje. Ključno bi bilo da ta fondacija ne postane konkurencijski izvor financiranja lokalnoj i državnoj upravi u javnom financiranju potreba u kulturi. Takva bi fondacija osigurala komplementarne mehanizme onima koji inače postoje u državnom sistemu financiranja, koji se izuzetno brine oko institucionalne kapacitiranosti državnih kulturnih institucija. Cijeli sistem je posložen tako da se stvari ne mjere po programu nego se mjere po institucionalnoj potrebi, što znači da imaš tolko i tolko zaposlenih i dobivaš tolko i tolko plaće. Velika većina sredstava se daje na ono što se zove tekuća djelatnost, hladni pogon, plaće i takve stvari, a onda se pride aplicira za programe. Za razliku od toga, ako ste neovisni, dovedeni ste u situaciju da možete aplicirati samo za programe. Tako smo postavljeni u neravnopravni položaj, jer uopće ne možemo tražiti sredstva za institucionalnu izgradnju i mjeri nas se isključivo po programu što ne bi bio problem kad bi cjelina sustava imala takvu mjeru. Ovakva bi fondacija trebala osigurati dinamičan mehanizam financiranja i izgradnje kapaciteta neovisnog kulturnog sektora. Sa dva modula onoga šta bi fondacija radila: edukacija za strateško planiranje te institucionalne potpore za realizaciju organizacijskih razvojnih planova, dobili bi komplementarni mehanizam dominantnom javnom financiranju kulturnih institucija koji bi bio adekvatan dinamičnim potrebama neovisne kulture.
Ta bi fondacija također trebala stati iza novih oblika intenzivnih suradnji koje uključuju veliki broj inicijativa i organizacija, dakle onog što se ne može kvalitetno financirati kroz postojeće mehanizme javnog financiranja. Ključna strategija takve fondacije, osim kvalitetnog praćenja neovisnog kulturnog sektora, bilo bi i iznalaženje dodatnih izvora financiranja, npr. iz korportativnih ili europskih fondova, pa bi tako novac od lutrijskih sredstava bio samo početni ulog za jednu samoodrživu i razvojnu politiku za neovisni kulturni sektor. To bi uz novac od lutrije značilo svake godine otprilike 6-7 milijuna kuna za NGO-e i civilne inicijative u kulturi.

Nove medijske kulture?
Vijeće za nove medijske kulture pri ministarstvu kulture RH nije predviđeno da bi se bavilo isključivo niti prvenstveno NGOim. Svako bi se vijeće u svojim programima trebalo baviti kako NGOima tako i alternativama unutar djelokruga svog rada. U definiranju djelokruga rada Vijeća za nove medijske kulture stoga se išlo više na utvrđivanje širokog polja novih kulturnih praksi izbjegavajući getoiziranje kulturnih alternativa unutar rada jendog vijeća. Ono što se hoće sa vijećem za nove medijske kulture je da se polje kulturnog djelovanja koje je interdisciplinarno, transdisciplinarno i intermedijalno, te socijalno prokativno u pogledu organizacijskih formi i metoda djelovanja, ima svoje mjesto u sustavu javnog financiranja.

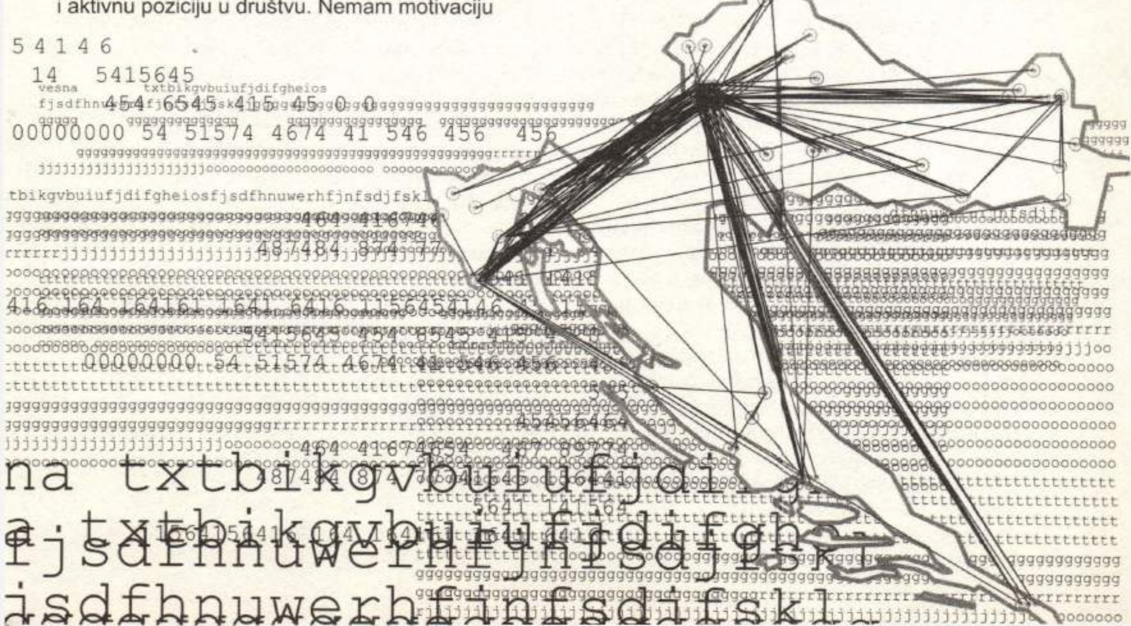
Taktičko umrežavanje?
Kroz Clubture smo pored programa u zadnje dvije godine inicirali novi tip umrežavanja. Prije nekoliko dana imali smo predkonferenciju za Berlinsku konferenciju o evropskoj kulturnoj politici na kojoj će se u evropsku agendu pokušati uključiti kultura na intenzivniji i zahtjevniji način. Kultura trenutno nije u agendi evropskog povezivanja i integracije na visokoj razini nego se smatra da pripada u sferu reprezentacije nacionalnih identiteta ili lokalnih potreba. Predkonferencijom smo htjeli osigurati neki tip vidljivosti za lokalna nastojanja koja imamo preko Clubturea ili projekta Zagreb-kulturni centar

Evrope 3000, te ih prezentirati u evropskom kulturnom okviru. Taktička umrežavanja ili intenzivne kolaborativne platforme razlikuju se od uobičajenih umrežavanja na način da se sastoje od projekata, znači nisu članske mreže, nego se kroz mrežu razmjenjuje program i realiziraju projekti, ne kao posljedica neke mreže nego kao sama osnova umrežavanja.

Regionalna platforma?
Regionalna platforma uključila bi u mrežu prvenstveno zemlje bivše Jugoslavije, jer mi se čini da dijelimo neke tipove zajedničkog iskustva iz prošlosti te neke srodne teme i preokupacije koja se daju iskomunicirati. Suradnja već i postoji, i samo ju treba oploditi. Želimo organizacijama koje imaju potrebu surađivati u regiji, osigurati mogućnost za to. Ovo što sada mi nudimo i tražimo je da neke nedostatke u Clubtureu anuliramo, a to je velika količina programa koja ne stabilizira organizacije sam po sebi. Cijela je stvar postavljena na realnim potrebama organizacija da surađuju sa svojim partnerima u regiji, što je razlika od onih programa koji se nude na načelnim principa tipa: "trebali bi jer su nas posvadili.." ili zbog nečeg drugog.

Kolika je mogućnost manjih, mlađih i organizacija iz manjih mjesta da sudjeluju u regionalnim programima?
Manje organizacije mogu također naći manje ili slične organizacije sa kojima bi željele stvarati partnerstva. Stvar ovisi od toga kako će tko pronaći partnera za realizaciju programa. Također će se dio sredstava odvajati za upoznavanje, znači da ljudi mogu otputovati, napravit razmjenu, residency programe itd.

Teo u priči?
Motivira me uvjerenje da kultura može imati kritičku i aktivnu poziciju u društvu. Nemam motivaciju baviti se politikom iako ljudi s kulturne scene moj angažman često guraju u tu sferu. U Labinu sam sa Marcelom radio u KUC Lamparni koja je multimedijalni centar. Izdavali smo newsletter "Labinary" koji se bavio društvenim promjenama i tehnologijama i odtud je sve krenulo. Idem sa stavom prema društvu, stavom da postoji prostor da se utječe. Smatram da se može graditi male teritorije u kojima se postoji mogućnost da se sačuva kreativnost i sens za proizvodnju drukčijih socijalnih modela u nadi da će se postupno moći utjecati i na širi društveni i javni okvir.
U liberalno demokratskom sustavu gdje je se pretpostavlja postojanje trećeg, civilnog sektora, država ima sve veću tendenciju da se ne bavi socijalnim projektima nego se kaže: "ajde da to ostane na teret i inicijativu civilnog društva", što je ovdje kržljava i getoizirana stvar. Ono što je perverzna stvar je da NGO sektor počinje zahtijevati da on postane start društvenog djelovanja pored samo bazičnih okupljanja oko specifičnih interesa . I to je specifikum ovog trenutka, tipa da NGOi imaju pretenziju na kreiranje javnih politika. To je jednostavno taj tranzicijski moment. NGOi u ovom trenutku, čak i ovi kulturni, imaju višu osviještenost kako bi trebalo unaprijediti neki segment javne sfere nego što to artikuliraju oni koji su za to zaduženi. U tom kontekstu vidim kao svoju motivaciju perspektivu djelovanja koja prebacuje težište sa internacionalne na translokalno, dakle naspram sebe imaš ne samo državu nego i jedan poredak koji je posljedica neoliberarnog divljanja bez ikakve globalne socijalne ili političke kontrole. Vidim svoju ulogu u proaktivnom djelovanjem oko specifičnih stvari, a u svrhu otimanja dojmu da je svako djelovanje akcidencija glomazno-globalnog događanja kapitala.

pilot projekt suradnje

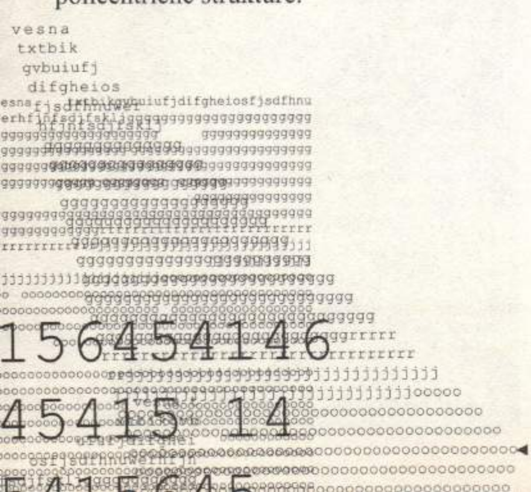
16. I 17.10. U ZAGREBU U NET. KULTURNOM KLUBU [MAMA] ODRŽAO SE SASTANAK MREŽE CLUBTURE I PARTNERSKIH ORGANIZACIJA IZ REGIJE KOJEM SU PRISUSTVOVALI PREDSTAVNICI I PREDSTAVNICE PREKO 40 UDRUGA IZ HRVATSKE, SLOVENIJE, BIH I SRBIJE SA GOSTIMA SA FILOZOFSKOG FAKULTETA ZAGREB I RIJEKA TE INSTITUTA ZA MEĐUNARODNE ODNOSE.

piše: Emina Višnić

Nakon gotovo tri godine permanentne programske i projektne suradnje organizacija uključenih u platformu Clubture, evidentirani su postignuti rezultati, ali i problemi koji postojećim modelom nacionalne mreže nisu riješeni. Naime, zbog relativno malog geografskog područja koje obuhvaća te zbog još uvijek neriješenog problema opće potkapacitiranosti većine organizacija i klubova, jedan se značajan i kvalitetan dio zahtjevnijih sadržaja nije mogao podijeliti te se pojavljuje jasno izražena potreba programskog djelovanja izvan hrvatskih granica. Postojeće veze i suradnička iskustva pojedinih organizacija iz Hrvatske s partnerima iz nekoliko različitih zemalja bila su temeljni poticaj pokretanju pilot projekata suradnje u regiji.

Ovaj skup označava početak procesa u kojem bi se mapirala scena vaninstitucionalne kulturne proizvodnje u regiji, promotrili okviri za djelovanje, detektirali problemi i odredile moguće suradnje. Prvu fazu ovoga procesa predstavlja niz suradničkih pilot programa, dok je krajnji cilj uspostaviti regionalnu mrežu policentrične strukture.

Prisutni su ukratko predstavili svoje organizacije, uključujući temeljne aktivnosti, prostorne resurse i dosadašnja iskustva suradnje. Nakon rasprave o konkretnim uvjetima rada u pojedinim nacionalnim, a zatim i u regionalnim okvirima, dani su prijedlozi za pilot projekte, te je skiciran okvir mogućeg modela suradnje. Tako su neke od udruga izložile već postojeće i dogovorene predloške i primjere suradnja, kao što su: AGI iz Osijeka i Otvoreni univerzitet iz Subotice koji bi razmjenjivali raznovrsne kulturne programe, ili suradnja na projektu Festival filma o ljudskim pravima između Multimedijalni institut i Udruženje za razvoj kulture iz Zagreba te REX-a iz Beograda. Neki su projekti predstavljeni kao otvoreni za suradnju: REX iz Beograda sa izložbom o titoizmu "Vlastito iskustvo", OKC Abrašević sa filmovima iz Mostarskog filmskog festivala kratkog filma, te BLOK iz Zagreba sa exUrban Festivalom. Svi definitivni projektni prijedlozi bit će sakupljeni do 01.12.2004. Model suradnje će se temeljiti na predloženim projektima, čiji se početak realizacije planira za proljeće 2005.

◄◄◄ ***MREŽA ORGANIZACIJA /preuzeto iz: CLUBTURE PODACI***

CLUBTURE PUTOPIS KVARNEROM & ISTROM, MEĐU LJUDIMA I UDRUGAMA KOJE, ČINI SE, MUČE ISTI PROBLEMI

Kad će više te pare?!

U PET DANA PUTOVANJA PO KVARNERU I ISTRI, PRIKUPILI SMO NEKOLIKO INTERVJUA S LJUDIMA KOJI SU SE PREDALI RADU NA CIVILNOJ I NEZAVISNOJ KULTURNOJ SCENI, NEFORMALNOJ EDUKACIJI I DJELOVANJU NA PODRUČJU POTREBA ZA MLADE. POSJETILI SMO RIJEKU, PULU I DELNICE I RAZGOVARALI S MLADIMA IZ PUNTA NA KRKU; PO POVRATKU SAM SKINUO SVE INTERVJUE S DIKTAFONA I MEJLOM IH POSLAO UPITANICIMA KAKO BI PREPRAVILI MOGUĆE POGREŠKE U IMENU ORGANIZACIJE, ULICE, LJUDI... ZA TRI DANA VRATIO MI SE PILLETOV MEJL: "IMAŠ PAR POGREŠAKA. ŠALJEM TI PREPRAVKE U WORD I OPEN OFFICE FORMATU. NAJBOLJA MI JE POGREŠKA KAD SI U PITANJE STAVIO 'VAŠ ODNOS S GADOM'. HEHEHEHE.."

piše: Kruno Jošt

Lapsus GADA i Grada nasmijao je Pileta zato što sve udruge koje smo posjetili imaju isti problem: financiranje programa, za što se obraćaju gradskim vlastima, tj. uredima za kulturu. I sve udruge funkcioniraju na isti način: većinu financija ulažu u svoje programe, a manji dio ide na administraciju, ili plaće. "S druge strane," govori nam Davor Mišković iz udruge Drugo more koja djeluje na riječkome području, "HNK Rijeka u svome izvješću iz 2002. navodi kako pedeset posto umjetničkog osoblja te godine ništa nije radilo, a svaki je od njih koštao Grad preko 100 tisuća kuna, što čini ukupan iznos od osam do deset milijuna kuna i veći je od onoga koji Grad daje za programe, uključujući i programe institucija i programe udruga. Kada to usporedimo s klubom Spirit koji godišnje dobije možda 30 tisuća kuna za SVE programe, to je nevjerojatno! Dakle, problematičan je ponajprije odnos koštanja sustava kao takvog i programa koje taj sustav treba proizvoditi i zbog čega zapravo postoji." S Davorom se slaže i Denis Pilepić Pille, jedan od originalnih inicijatora udruge Spirit i kluba Kreativna kuhinja. "Iako imamo programe tijekom cijeloga tjedna koji se sastoje od različitih radionica, neformalne edukacije i slično, i iako dajemo mladima svoje prostore da budu kreativni i nešto nauče, iako većina nas volontira i snalazi se kako zna i umije, Grad ima malo sluha za to. Još nam je uvijek na vratu renta koju su nam obećali skinuti kada se pokažemo. Pa valjda smo se već pokazali od devedesetsedme??!!"

DAVOR MIŠKOVIĆ,

DRUGO MORE: Eksperiment & mainstream

Naša se udruga od početaka bavi tematski povezanim projektima: kazalište, film, muzika i likovna umjetnost; izložbe ili instalacije. Potrudili smo se da sve radimo profesionalno i često više funkcioniramo kao agencija, a ne kao udruga. Art and Clubing 6 program je koji je se ponovno odvija nakon godinu i pol pauze. Odlučili smo ga obnoviti jer nam se čini da je takav program ipak potreban u ovome gradu. Ideja je vrlo jednostavna, a sastoji se u pokušaju da se eksperimentalna kazališna forma prezentira u okviru programa koji koketira s mainstream zabavom. Ovaj, šesti po redu A&C ima na repertoaru dvije predstave: Schneewittchen After Party Ivice Buljana, koja je u zadnje vrijeme dobila niz priznanja, i intimna predstava Irme Omerzo Mi-nouos, koja je dobila niz pozitivnih kritika. U glazbenom programu nastupaju Robert Merlak, Qwerty, DJ Bojan i GNU Girl Power Lounge, naše gošće iz Zagreba. Kazališni se program odvija u HKD-u (Hrvatski kulturni dom) na Sušaku, dok se muzički odvija u klubu Dva lava, pomodnom šminkerskom bircu, što i slijedi našu želju da ovakve programe uguramo u mainstream. Ovakvih bi programa trebalo biti puno više jer je potrebno razviti konstantnu ponudu programa suvislih po sadržaju i kvaliteti, ali mi ne možemo ponuditi takav kontinuitet zbog nedostatka financija.

foto: Tanja Topolovec

Sjedimo u klubu Spirit, Pille pije Zlatorog jer ga od Žuje hvata žgaravica, Davor nam je donio novoizdanu knjigu i dijeli letke Art&Clubbing programa, klinci sjede za kompjutorima i igraju se umreženo, a dva rokera cugaju za šankom i pričaju o prošlim vremenima, o vremenima kada su svirali Termiti.

Davor nam priča o nedavno objavljenoj knjizi vlastitih istraživanja kulturnih strategija na riječkome području, nazvanoj Prilozi kulturnoj strategiji Rijeke.

"Bitno je reći da kulturne strategije gradi onaj tko ima moć. U Rijeci je to vlast!" govori Mišković. "Ono što smo mi htjeli jest utjecati na donošenje tih odluka i uspjeli smo u neki dominantni diskurs o kulturnim politikama uvesti pojmove koji su nama bili važni. Vrlo smo jasno prezentirali određene odnose koji su prisutni u kulturnom sektoru: odnose koji se tiču upravljanja prostorima i odnose koji se tiču financija, dakle financiranja hladnog pogona i plaća i tome slično, te programa koji se, u stvari, vrlo mizerno financiraju. Ono što smo htjeli postići, a donekle i jesmo, jest da predmet rasprave postanu i ona velika sredstva koja ljudi u malim organizacijama smatraju nedostupnima dok se svađaju oko malih sredstava na temelju 'zavadi pa vladaj'. Ono što definitivno nismo uspjeli jest promijeniti ijedan od tih odnosa."

Na pitanje ima li Drugo more afiniteta postati sljedeći riječki HNK, Davor odgovara: "Pod sadašnjim je okolnostima nemoguće da se takvo što dogodi. Eventualnim razvojem udruge i u okviru veće suradnje kroz savez udruga Clubture moguće je u Rijeci stvoriti neki 'intelligence service' (obavještajni servis) cirkulacije informacija i povezivanja neinstitucionalne kulturne scene. No, ključni je problem u tome što je sve nestabilno; svatko od nas može nestati, pogotovo organizacije koje nemaju prostor ili ne žele imati prostor, nego žele koristiti već postojeće prostore koji su izvan uporabe ili služe kao skladišta, ili organizacije koje tek udomljuju nekih pet-šest uposlenika, a nemaju nikakvoga programa."

Spomenuti Denis Pilepić, pak, već je godinama na sceni kao DJ i pjevač, donedavni je voditelj kluba Kreativna kuhinja u kojoj stoluje udruga Spirit, ekološki je osviješten visoki, dobronamjerni, 'friendly'

RAPERSKO-POLITIČKA AFERA

Priča počinje od jednog od prvih rap/hip-hop uradaka u Hrvatskoj MC buffala i pratećeg mu benda Maderfankerz. Od 1991. do 1994. Pille se pojavljuje kao glazbeni/ izvršni producent tri kazetna izdanja u nezavisnoj produkciji (poslije ponovno objavljena za Suzy odnosno CBS). Odmah po izlasku prve demo kazete, snimljene na kućnoj opremi, sa fotokopiranim omotom bilo je jasno da je riječ o nečem važnom- kazeta je "uličnim" kanalima izašla u više od 1000 komada. Popunjeni koncerti koji su uslijedili i amaterski video spotovi koji su "srušili" mit spotovima velikih budgeta, bili su uvod u najjaču stvar koja će se desiti. Nezadovoljni situacijom u zemlji MC BUFFALO & MADERFANKERZ snimaju prepjev legendarne domoljubne pjesme "Moja domovina", i postaju autori u alternativnim krugovima još legendarnije "Moja domovNica" . Uslijedila je hajka i zabrana, skidanje nekoliko urednika na radio postajama Tisuće kopija snimke kolaju, jer ulica je - kao danas Internet, bila nezaustavljiva. Ipak, pod pritiskom svega, bend puca. Točnije Buffalo puca. Ostaju Maderfankerzi, koji redefiniranog stila bez Buffala nastavljaju još dvije godine, sada HC/rap svirku (i nekih stotinjak koncerata). Tada pjeva Pille.

foto: Kruno Jošt

raspoložen div. U razgovoru s Pilletom doznali smo da udruga Spirit djeluje u Rijeci već skoro sedam godina: "Udruga je osnovana 1997., a od početka 2003. djeluje u bivšoj kuhinji propale tvornice Benčić. Nažalost, prostor nismo skvotirali, potpisali smo poprilično grozan ugovor kojim smo preuzeli obvezu najma, uz poneku sugestiju da će uloženo biti vrednovano i da će najam biti maknut, bar za dio dok uređujemo - a bilo je zaista vrlo razrušeno. No, najam je i dalje malo manje od 2000 kuna i još imamo 2000 kuna režijskih troškova. Nijedna zamolba za priznavanje 'rada' nije uvažena; naprotiv, dvaput smo imali 'otkazni rok od osam dana' i sudsku tužbu."

foto: Tanja Topolovec/Kruno Jošt

PILLE, SPIRIT:

Ponešto drukčije od drugih

Što se edukativnog dijela tiče, udruga Spirit radila je radionice grafita, video radionice, novinarske radionice, različite kompjutorske radionice, DJ radionice... Ponekad imamo izložbe, vrlo često koncerte različitih bendova, a nedavno je jedan od članova udruge počeo realizirati ideju spontanog amaterskog teatra koji bi vjerojatno funkcionirao na improvizaciji i performansu, dakle ponešto drukčije od postojećih programa u Rijeci. Također smo radili akcije za čišće plaže u Kvarneru.

Nakon sedam godina rada u Spiritu, Pille je krenuo na Krk kako bi razvio ekološki program na temeljima projekta Otpadak. Riječ je o eksperimentalnom projektu pod radnim nazivom Eko kamp, a ideja vodilja jest uključivanje većega broja ljudi u koncepte čistih plaža, drukčijeg načina življenja i odnosa prema okolini.

Pille nam govori o klubu Spirit: "Ovo je svojevremeno bilo jedino mjesto koje je nudilo dobar komad svirke, mjesto za izložbu nepoznatom autoru... Kasnije su takve i slične programe počeli prakticirati i drugi, pa sad nema tolike potrebe za njima. Mislim da bi prostor i dalje trebao popunjavati rupe koje postoje u potrebama i da nam je to i smisao postojanja. Za to treba imat njuh, istraživati, osjećati okolinu. Razvoj sadržaja pokazuje održanje tog stila (Linux, LAN, DJ-ing)."

Kroz savez udruga Clubture Pille vodi projekt Real Time. "On kombinira likovnu radionicu i pričaonicu s paralelnom projekcijom. Najvrednija je komunikacija koju stvaramo s ljudima po raznim gradovima nakon odgledanog uvodnog filma, prema kojemu oni krenu u crtanje i objašnjavanje svojih radova. Cijeli projekt ima i neku stranu terapeutske ispovijedi sebe u svome gradu. U Kninu smo, primjerice, u klasičnom kafiću dobili situaciju

copyleft=kosa na glavi

GNU GIRL POWER LONGE, GHETOO BOOTIES I MISSL JEST AUDIO/VIDEO KOLEKTIV KOJI OBJAVLJUJE SVOJE MATERIJALE POD COPYLEFT LICENCOM. GHETTO BOOTIES SU AUDIO, A MISSL VIDEO DIO KOLEKTIVA ČIJU GLAZBU LJUDI NAJČEŠĆE OPISUJU KAO ELECTRO CLASH.

u kojoj su svi ljudi što su sjedili i pili kavu počeli pričati o sebi, o svome gradu. Svi ti crteži i fotografije te filmići snimljeni o radionicama tvorit će završni video zapis i mislim da će to biti jedan interesantan kolaž. Program se provodi kroz savez udruga Clubture. Zadnjih sam godina sudjelovao u nekoliko priča vezanih uz pokušaje umrežavanja, a Clubtureova mi je posebno draga jer, za razliku ostalih, nije samo prazna priča. Ova je platforma prva koja je zaživjela na svojoj otvorenosti, iskrenosti i kreativnosti. U njoj više od osamdeset posto sredstava ide na programe, a deset do dvadeset posto u nužnu administraciju. Princip suradnje i odlučivanja prilično je interaktivan i transparentan i mislim da je to glavni adut. Sa svih strana čujem istu priču i vidim da ljudi imaju visoko mišljenje o platformi. Svjestan sam da uvijek ima mjesta za dopune i poboljšanja. Ne glorificiram, mislim da sam realan u prosudbi što je dobro."

Gnu Girl Power Longe, Ghetoo Booties i MissL jest audio/video kolektiv koji objavljuje svoje materijale pod 'copyleft' licencom. Ghetto Booties su audio, a MissL video dio kolektiva čiju glazbu ljudi najčešće opisuju kao 'electro clash'.

'Copyleft' licenca znači da se svi materijali Gnu Girl Power Longe mogu 'downloadati', kopirati, distribuirati. «Našu glazbu možete koristiti bez toga da vam mi počupamo kosu s glave. To je jedan pristup autorskom radu koji zahtjeva od 'umjetnika' da malo i promisli o tome što, kako i za koga to radi, a ne da za njega misle tipovi u uredima s kožnim foteljama i fikusima. Ta se ideja razvila iz slobodnog softvera (open source), a danas postoji niz licenci pod zajedničkim nazivnikom 'creative commons' http://creativecommons.org koje omogućavaju umjetniku da sam regulira kako će tretirati svoje radove. Trenutačno mi2 radi na prilagođavanju te licence našim jezičnim i pravnim začkoljicama pa ćemo imati i lokaliziranu pravnu priču te će svaka osoba dobiti mogućnost licenciranja 'plodova svoga rada' u varijanti koja joj najviše odgovara", kaže MissL.

04: U tvom video uratku isprepliću se uradi sam (home made) video scene, scene iz filmova te kompjutorske animacije. Postoji li konkretna ideja ili je video samo popunjavanje prostora kao kod većine partyja/događaja ?

MissL: Konkretna ideja jest da je video ravnopravan s glazbom u našim nastupima, što će reći da bi se glazba i slika trebale nadopunjavati i činiti cjelinu koja komunicira s

publikom. Je li to DIY, citiranje nekih filmova ili tekstualne poruke - ovisi o tome kako mi danas vidimo taj nastup. Video ima funkciju da, osim što vizualizira glazbu, i baca neke subliminalne poruke oko licence, ali o tome ne smijem baš puno...

04: Nastupale ste u Splitu, Visu, Grazu, Beču, Ljubljani, Berlinu..; kako vas je prihvatila publika na tim mjestima, ima li nekih drastičnih razlika (mislim ono Hrvatska i ostatak kugle zemaljske)?

MissL: Daaaaaaaaaaaaaaa, blesasto bi bilo reći: vani je bolje sve - pa tako i publika.... Ali činjenica je da nas puno bolje (veselije, plesnije, ozbiljnije) doživljavaju vani. Nema onog nekog odmjeravanja i ćudljivih pogleda, već svi odmah reagiraju kao da poznaju naš rad i baš su čekali da im dođemo u goste.... A nakon nastupa su zainteresirani pričati o našim materijalima, žele linkove za skinuti muziku, žele pričati o licenci... Imaš neki super 'feedback'.

04: U Rijeci ste nastupale u klubu Dva lava u sklopu projekta Art&clubbing. Kako je došlo do te suradnje?

MissL: U Rijeku nas je zvao Davor iz udruge Drugo more, mislim da je on već vidio naš nastup kada smo bile prvi put u Rijeci na Clubture okupljanju, pa nas je, eto, zvao... Dojmovi? Rekli su nam da je riječka publika, kao, nešto jako kritična, ali barem jedno sedam ljudi je plesalo, a poslije nam je puno više reklo da im je bilo super.

04: Gdje se mogu nabaviti vaši audio-video zapisi?

MissL: http://www.egoboobits.net i http://boo.mi2.hr/~lina/GNUGPL

04: Poručujete: "Gnu GPL is a girl's best friend ! ! !", ima li tu nekih dvosmislenih konotacija?

MissL: Pa to su već prilično izravne poruke. Gnu GPL je skraćenica za Gnu General Public Licence. Priča o toj skraćenici je jako duhovita i 'nerdovska'. http://www.gnu.org/gnu/thegnuproject.html - a mi smo je fino u duhu licence uzeli i dodali joj još malo značenja...
Tanja Topolovec

IVAN MAJNARIĆ,

ARTERIJA: Teško je biti Škartoc

Udruga Arteria bavi se organizacijom koncerata, filmskih gledaonica, sportskih događanja, izložbi, radionica, ekoloških akcija u kojima se čiste gradski park i okolica. Izdajemo i zin Škartoc. Dosad su izašla tri broja, a u medijima su različito prihvaćeni, od pohvala do poruga da je vulgaran i buntovnički nastrojen. Kako smo izolirana sredina, ovakva je vrsta upoznavanja s kulturom i djelovanjem mladih jako važna

http://www.arteria.hr.

Nakon kasne noći sa GGPL na Art&Clubbing programu, probudili smo se rano ujutro oko pola dva i skoro zakasnili na lokalni vlak do Delnica. U delničkoj magli tražili smo kafić Tigar, gdje je dogovoren sastanak s Ivanom Majnarićem iz udruge Arteria. "Udruga Arteria djeluje već tri godine, a osnovala ju je nekolicina mladih koji su kroz sustav prijateljstva i provođenja vremena po kafićima problematizirali što fali mladima u Delnicama. Tako smo kroz neki sistematizirani oblik pokušali i provesti naše zamisli. Odlučili smo osnovati udrugu pri čemu smo veliku pomoć dobili od ljudi iz Monteparadisa iz Pule te udruge Spirit iz Rijeke. Naš je program u gradu veliki 'bum' jer se prije ništa nije događalo. Nažalost, još uvijek imamo neriješeno pitanje prostora. Možemo koristiti prostor radničkog doma, ali za neke stvari taj prostor nije adekvatan. Već godinu dana pokušavamo dobiti prostor bivšeg kina, koji je fantastičan, a stoji prazan. Naravno, neke strukture u Gradu i Županiji nemaju sluha za nas, već stav: mladi su pijanci, mladima ne treba ništa, mladi su narkomani. U tome se kinu ne događa ništa pa je još čudnije kako nemaju sluha da oživimo taj prostor?" govori Ivan.

Ipak smo krenuli nazad u Rijeku. Zaustavio nas je pijanac koji je lutao maglovitom ulicom. "E, imaš dve kune? Sad sam izašao s hitne, a treba mi majci lijek. Treba mi... Treba mi... Kruh!." Dali smo mu dvije kune, a on će: "A... A... Možda je kruh poskupio..." Na zidovima čekaonice pisalo je: "Delnice - najdosadniji grad na svijetu". Čekali smo dva sata da dođe vlak i putovali sat i četrdeset i pet minuta do Rijeke, koja nije udaljena ni pola sata. Osjećali smo kako u ovakvim malim mjestima nije lako raditi programe za mlade.

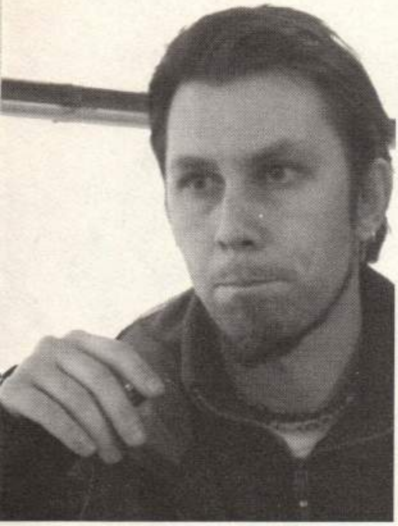

foto: Tanja Topolovec

Sljedeći dan s Pilletom idemo u Pulu. Na putu smo prošli i kroz Labin, gdje smo se trebali naći s Marijanom Galovićem, predstavnikom udruge Protest mozga, i Deanom Zahtilom iz Labin Art Expresa. Nažalost, nismo ih ulovili, obojica su bila na putu. U Puli, u prostoru kluba Metamedij, dočekao nas je Marino Jurcan, voditelj udruge i kluba. Izlazimo iz Piletovog Peugota iz '69. i ulazimo u moderan lounge klub. Sendviči od tunjevine i masline na pladnju. Mislimo da je to zbog nas. Ali, prevarili smo se. Na turneji je i Damira Tolić iz Ministarstva kulture RH. Marino nam kasnije govori: "Damira se najavila prije dva dana. Proveo sam je malo po Rojcu. Zaprepaštena je u kakvom je stanju prostor...". Pile nam kaže da se najavila doći i u Spirit. Je li riječ o tome da ministarstvo procjenjuje situaciju na terenu?

Kontaktirali smo Damiru Tolić iz Ministarstva kulture, koja nam kaže: "Kao povjesničarke umjetnosti znamo puno o galerijskom radu u Hrvatskoj i u pripremi je planski obilazak galerijskih prostora. No, manje znamo o novoj medijskoj kulturi i o klubovima u kojima se ta kultura događa te o ljudima koji vode klubove ili organizacije. Tako smo neslužbeno posjetile klub Metamedij i kasarnu Rojc kako bismo upoznale Marina koji nam redovito šalje programe svoga kluba. Bile smo i u Slavonskome Brodu, ali tamo, nažalost, nismo našle klubove poput onih u Puli. Nadamo se da će ministarstvo uskoro imati više financija kako bismo mogle posjetiti i druge klubove i organizacije te napraviti temeljitije istraživanje. Ovako sve ostaje na našoj, privatnoj inicijativi."

MARINO JURCAN,

METAMEDIJ: Studio, klub, a uskoro i novi nosač zvuka

Metamedij se sastoji od studija, prostorije za vježbanje i kluba. Studio je podijeljen u dva dijela: klasičnu režiju i dio za svirku. U režiji radimo digitalnu obradu zvuka. Zasad ga koriste dva benda i članovi udruge. Imali smo i goste: Crnogorski zbor, čuvena pravoslavna glazba na području Istre. Uz njih imamo i aktivnije polaznike naših DJ radionica i radionica obrade zvuka. Također nudimo prostor lokalnim talentima za koje procijenimo da temeljem svoje marljivosti i zalaganja zaslužuju rad u studiju. Uskoro bi trebala izaći nova kompilacija MediaMediteranea, i moj osobni novi album pod nazivom Morski. Zabavni dio rada kluba jesu glazbene slušaonice, video gledaonice - gledaonice spotova, filmske večeri, koncerti, izložbe, itd

http://www.metamedia.hr

foto: Tanja Topolovec

Škatula, Amandla, R.A.I...

Osim spomenutih, u Rijeci postoji još puno udruga mladih koje kreativno rade na temama koje ih najviše zanimaju. Neke od njih su:

Infoshop Škatula, udruga osnovana s ciljem popularizacije i razvoja infoshopa kao oblika edukacije namijenjene svim društvenim slojevima. Infoshop je odgovor lokalnim gradskim knjižnicama koje ignoriraju radikalnu literaturu i fanzine, ili samovoljno isključuju takav materijal sa svojih polica. Realizaciju ideje pripomogao je i studentski zbor, ustupivši im prostor. Škatula raspolaže s fondom od oko 120 knjiga te oko 500 fanzina. Skupljaju se knjige za donacije zatvorenicima, staračkim domovima te dječjim vrtićima. Adresa: Kružna 8/III, Rijeka. Radno vrijeme: srijeda i četvrtak od 17-21h, svaki drugi utorak filmske večeri. infoshopskatula@net.hr, pesti@net.hr.

Amandla je mlada udruga osnovana prvenstveno s ciljem poboljšanja, kroz konkretne akcije i programe, ljudi na području Rijeke, ali i šire. Svakog ponedjeljka "Malo vise mozga" ilitiga večeri radikalnog oslobađanja okova našeg uma i društva. Iskustva, ideje i rješenja slobode, ukomponirana u medijske prezentacije, umjetničke igre zavodljivog celofana suvremene propagande prikazane očima i rukama osviještenog pojedinca/ke. razbi_briga@yahoo.com, zelkop@minorthreat.com

R.A.I. (Riječka anarhistička inicijativa) koja djelovanjem po potrebi, kroz direktne akcije i edukacije, razbija predrasude o anarhizmu i njegovim ciljevima, ostajući skrivena koliko je to moguće. www.rai.vze.com

A tu su i zinovi
«R.A.I.», zin Riječke anarhističke inicijative usmjeren na aktivizam, s čisto političkim tekstovima uz osobni osvrt na trenutačna događanja. «Goropadnik», mladi fanzin; muzičke recenzije, osobni textovi. «Knknpnkn fanzin» osobnog karaktera, s razmišljanjima i savjetima.

Usput, Marino se bavi muzikom još od početaka elektronske klupske glazbe. Vrtio je ploče od ranih devedesetih. Sada vodi udrugu Metamedij u prostorima bivše pulske vojne kasarne. Na pitanje kako funkcioniraju udruge unutar kasarne Rojc, Marino odgovara: "Godinama se natežemo s nekim udrugama oko 'dječjih bolesti', kao npr. 'čije je ovo smeće', ali ako zanemarimo te male stvari, sve radi dobro. Imamo dugogodišnju suradnju s većinom udruga u Rojcu. Metamedij je jedan od supokretača projekta otvaranja zajedničke 'mejling' liste i eventualnog saveza udruga Rojca, uz Suncokret, Distorziju, Monteparadiso i Zelenu Istru. Nadam se da će to stvoriti i neku suvisliju komunikaciju između nas i gradskog Ureda za kulturu, koji gospodari tom zgradom. Čini mi se da imamo neku odgovornost

sudjelovanja i kreiranja kulturne klime u gradu, a mislim da se kroz rad kulturnih vijeća to može i napraviti. Najlakše je ovako sjediti na kavi i pričati kako ništa ne valja, a teže je otići tamo i potrošiti dio svog vremena na ono što se nikome od nas ne radi, iako kužimo da su to stvari koje je važnije gurati iznutra, a ne izvana. Imali bismo vjerojatno više utjecaja kroz vijeće; ne samo kao Rojc, nego kao cjelokupna alternativna scena, kako je nazivaju. Uskoro bismo trebali obaviti niz razgovora na razini Grada i suvislo argumentirati kako je Pula skoro jedini grad u Istri koji ima razvijenu alternativnu i nezavisnu kulturnu scenu, i kako to ne bi trebalo izbrisati ili utopiti s nečim "sličnim" ili "drukčijim". Poreč ili Rovinj mogu biti zanimljiviji kao turistička odredišta, ali nemaju razvijeno kulturno djelovanje mladih. Ovdje čak dolaze mlađi ljudi iz drugih gradova kad imamo neka veća događanja."

Hodajući Rojcom susreli smo i Ivanu Armanini, koja je s Komikazama, Distorzijom i udrugom Otompotom radila na oslikavanju zidova hodnika bivše kasarne. Slaven Lukarev, član udruge Otompotom iz Zagreba, govori nam o projektu Krojcberg: "Kasarna Rojc ima hrpu društava i udruga. Svi su svoje prostorije sredili na svoj način, neki šareno, neki bijelo, neki kao ured... Budući da se kasarna u kojoj se sve događa zove kasarna Karlo Rojc, a hrpa udruga i organizacija u Rojcu tvori jedan mali grad, cijeli smo projekt nazvali Krojcberg. Hodnici su u ovome slučaju javni prostori grada koje nitko nije uređivao. Svi su uređivali svoje unutarnje prostorije, a nitko nije brinuo o hodnicima. Poglavarstvo Pule dalo nam je podršku (čak su financirali prehranu) kao i Ministarstvo. Udruga biljarista sponzorirala je smještaj. Perfektan komfor, dva biljarska stola i sve..."

Udruga Otompotom zatražila je veliku financijsku pomoć od grada Zagreba za svoj specifični projekt divovske kvačice. Slaven Lukarev i Ivan Klepac nam pričaju: "Želimo napraviti tridesetmetarski odljev kvačice i pitanje je - kako da prijavimo taj projekt Gradu? Kako ih tražiti novac za tridesetmetarsku kvačicu jer želimo u Guinessovu knjigu rekorda? U stvari, radimo kvačicu jer je ona alegorijski prikaz ljubavi, odnosno muškarca i žene, čije se dvije iste strane duhovnom vezom, oprugom, vezuju u zajedništvo. Mi apsolutno vjerujemo u ovu ideju i proučili smo povijest kvačice. Dosad smo odradili VPEG (Virtual Clothpeg), koji je projekt kvačica, Pegaz (peg od A do Z) koji je muzej kvačica, a na Motovunu 2003. smo imali projekt Pod balkonom, hommage kvačicama koje su pale pod balkon i nikada nisu pokupljene. Postavljena je i spomen ploča u počast kvača (plača). Tada su

Otvorena je mailing lista za komuniciranje o Rojcu

Otvorena je nova mailing lista za sve one koje zanimaju događaji u i oko Rojca. Pravo upisa na listu imaju svi pa tako i oni koji ne koriste prostor u Rojcu, ali su zainteresirani da se život u Rojcu i oko njega unaprijedi. Nadamo se da ćemo razviti konstruktivnu diskusiju!

Posjetite web stranicu:
http://lavaeria.pula.org/cgi-bin/mailman/listinfo/open-rojcnet
idite do odlomka "Subscribing to open-rojcnet" i upišite svoju e-mail adresu te odaberite lozinku kojom ćete kasnije moći mijenjati svoje podatke te čitati arhivu liste. Ili zamolite nekoga tko je već uključen na listu da vam pošalje link na web stranicu s koje se možete prijaviti. Lako je i neće biti ozbiljnijih problema ;o)

Za dodatne informacije možete pisati na email edgar@monteparadiso.hr

već svi po sebi nosili kvačice jer smo ih u projektima potrošili preko 11 tisuća. Promijenili smo čak ime Ulice Pietra Kandelera u Aleju Palih kvačica i napravili dvometarsku skulpturu paloj kvačici."

Uz Otompotom, suorganizator je Krojcberga udruga Distorzija. Dejan Gotal Goc jedan je od prvih koji je nakon odlaska vojske ušao u kasarnu s namjerom da joj kroz kulturna događanja oživi prostor. Dejan o kulturnoj politici razmišlja drukčije od većine: " Mislim da to uopće nema smisla jer ljudi koji sudjeluju u izvršnoj vlasti dolaze na jednu od sedam izložbi malo se pokazati i to je njihova suradnja i pomoć. To može svatko, to može i moja mama, a da bi se netko od nas žrtvovao u takve pro političke radnje kako bi svojim odredbama pomogao ovo ili ono, besmisleno je. Utopija je i glupost trošiti svoju energiju na takve stvari. Mi smo konstantno prisutni na sceni i ta je prisutnost ona koja stvara. Unutar našeg manifesta funkcioniranja postoji nekoliko odredbi kojima se određuje da je svatko svakome dostupan, da svatko ima pravo učiniti nešto. Tko ima želju i volju, mi mu možemo pomoći, nije stvar u odrađivanju nečega nekome ili u formiranju i oblikovanju njegova rada, nego u pomoći pri izradi. Tako je i politika bila naš drug, s politikom smo ruku pod ruku; jer... politika ne može bez kulture i kultura ne može bez politike. Ali, ne želimo raditi za politiku, ne želimo svoje programe oblikovati za njihovu promociju. Tako i ne želimo lobirati u Gradu i javljati se Gradu za svoje programe. Činjenica je: ako ne možeš pomoći sebi, ne možeš ni drugome. Mi smo jedanaest godina radili festival alternativne glazbe Prvomajski juriš, koji smo prvih sedam godina sami sponzorirali. Kada smo htjeli bolje bendove i bolji razglas, počeli smo koketirati s Gradom, tražili smo od njih financijsko sudjelovanje. Stali smo kada su od nas htjeli napraviti neki svoj marketing. Tako da je stvar lobiranja neka vrsta ušminkavanja (make up). Ako nemaš dobar pigment, možeš konstantno obogaćivati neku boju, ali ona nikada neće biti jaka. Bitno je što je potrebno ljudima, a ne koliko će to utjecati na kulturu u glavama gradskih vijećnika."

GOC, DISTORZIJA:

Od fanzina četiri smjera

Distorzija je krenula negdje 1991. s fanzinom No Boreder, koji je '93. opisivao beogradsku scenu jer smo za vrijeme rata putovali preko granice i opisivali fenomen rock'n'rolla. Nakon toga smo se orijentirali na Europu i počeli smo se baviti uličnim kazalištem, sve do 2000., kada udruga dobiva četiri smjera koji je danas obilježavaju: kazalište, glazba, slikarstvo i sociološka znanost. Distorzija je treća organizacija koja je ušla u Rojc još 1993. U Rojcu je tada još bio gradski orkestar i dramska radionica Inat... Rojc je postao aktualan 1996./97., kada su malo počeli paziti što je tu čije i došli provjeravati tko tu što radi.

U Rojcu smo tražili i Edgara, jednog od osnivača udruge Monteparadiso. Saznali smo da je u Zagrebu. Edgar nam je odgovore na naših par pitanja poslao elektroničkom poštom: «Ja sam Edgar, a zovu me i Rosho i Crveni (ne zbog političkog opredjeljenja). Koordiniram većinu aktivnosti vezanih uz Monteparadiso. Vodim MP HackLab u kojem radim puno, ali gotovo uvijek za ništa. Po zanimanju sam sociolog. Fan sam Debian GNU/Linuxa, prije punk 'hardcorea'.»

Monteparadiso je, napisao je također, nastao 1992. kao neformalni pankerski kolektiv na tvrđavi Casoni Vecchi u kvartu Vidikovac, čije je originalno ime Monteparadiso. U toj su se skvotiranoj tvrđavi počeli okupljati, organizirati koncerte i slično, a najpoznatiji im je događaj bio Monteparadiso punk/hardcore festival, koji je ove godine doživio svoje 12. izdanje (Edgar se nada i zadnje) na drugoj lokaciji. «Kako bismo mogli proširiti svoje aktivnosti, a i morali smo radi dozvole za festival i slične stvari, 1997. smo registrirali udrugu. Dvije godine kasnije od Grada Pule dobivamo 100 kvadrata u bivšoj vojarni Karlo Rojc, za koje smo trebali plaćati najam. Naravno, nikada nismo platili, a uzeli smo si još gotovo četiristo kvadrata i pomogli drugim organizacijama da dobiju ili srede svoj prostor. Imamo kuhinju, spavaonice, četiri prostorije za muzičke probe, prostor s razglasom za koncerte, hacklab, itd... Možda je najzahtjevniji projekt u koji smo ušli pokretanje neprofitnog radija za nezavisne inicijative i udruge. Većinu opreme već imamo, a probat ćemo legalno; ako ne ide, bit ćemo pirati», veli Edgar u e-pismu.

foto: Tanja Topolovec

E-MAIL INTERVIEW EDGAR BURŠIĆ, MONTEPARADISO

Naučili prečicama do ciljeva

Odnos udruge s gradskim vlastima?

Kulturni sektor definitivno ne sudjeluje u donošenju odluka, možda se to promjeni uspostavom vijeća na sliku i priliku Grada Rijeke, Ministarstva kulture, itd... Ali nama to baš i nije toliko važno jer smo se naučili na prečice do naših ciljeva (a to je katkad i teži put).

HacLab?

U MP HackLabu ljudi mogu besplatno surfati po internetu, skidati što god im treba na megabrzoj vezi, naučiti koristiti GNU/Linux, sagraditi vlastoručno wireless antenu, donijeti svoje računalo i instalirati si neku GNU/Linux distribuciju uz asistenciju (mi savjetujemo i dajemo podršku za Debian). Može se također dobiti prostora za website i e-mailove na našem serveru, ali pod uvjetom da to što se gore stavlja nije komercijalno i da ima veze s aktivizmom. I glazba može ako je pod nekom Creative Commons licencom. Zanimljivo je da je mnogo ljudi prvi put probalo raditi na računalu baš na Linuxu i većina njih zapravo nema pojma što su to Microsoft Windows. Kada smo krenuli s hacklabom bilo nas je petero, sada smo promijenili cijeli team. Sada su nam se pridružili ljudi od kojih većina ne zna puno o računalima, ali imaju veliku želju sve to naučiti i volontirati u zajednici. Nedavno smo ušli u projekt s pulskim čvorom CARNeta, vezano uz izgradnju bežične gradske mreže u Puli kojoj će svi imati pristup, ali na Internet će moći samo pripadnici akademske zajednice. Najveći event bio nam je prvi Transnacionalni Hackmeeting (www.transhackmeeting.org), a sudjelovali su ljudi iz cijele Europe i šire. Nikada prije nismo vidjeli takvu samoorganiziranost, samoupravljanje, koncenzualno odlučivanje, itd... Stvarno osvježenje nakon svih čuda na scenama u Hrvatskoj i svih razmaženih ljudi.

Odnos Monteparadisa s ostalim udrugama u regiji?

Ugostili smo dosta Clubtureovih programa/linija/itd, a imali smo jednu liniju u Clubtureu. Uglavnom zbog nedostatka vremena jer većina ima "normalne" poslove pa ne mogu kružiti naokolo. Vjerujem da će se to promijeniti sada kada se u Clubturu mogu predlagati i regionalne linije, pa se može srediti i nešto lokalno... Inače, ja sam u provedbenom teamu u Clubtureu, a Monteparadiso je od početka u svemu tome. Moram priznati da smo surađivali samo s organizacijama iz Slovenije (kao sto je Cyberpipe) čisto iz razloga što u ostalim dijelovima nema baš previše srodnih organizacija što se aktivnosti hacklaba tiče. Zanima nas veća suradnja s regijom Alpe-Adria. Uglavnom imamo kontakte izvan regije, više s Nizozemskom i Španjolskom nego, npr., s Bosnom i Hercegovinom, SiCG. Nadamo se da ćemo u jednom od sljedećih krugova Clubturea posjetiti razne udruge i izgraditi im hacklabove. A vi koji niste iz Pule, očekujte uskoro radio na streamu.

Osim Transhackmeetinga, koji vam je najbolji događaj u kojem ste sudjelovali?

Definitivno EYFA Wintermeeting u Puli, koji smo organizirali zajedno sa Zelenom Istrom (www.zelena-istra.hr) i European Youth For Action iz Amsterdama (www.eyfa.org/WM2004). Od tada nas neprestano posjećuju aktivisti, squateri, itd... iz cijele Europe.

http://www.monteparadiso.hr/

Kako su nam i mladi ljudi iz udruge Maslina na Krku najavili poslati svoj tekst, mogli smo doma. Na povratku, prepuni utisaka, razmišljali smo o kulturnom životu Rijeke i Pule i gotovo se poželjeli preseliti u jedan od tih gradova. Iako svi naši sugovornici kažu kako od gradskih vlasti ne dobivaju dovoljno novca za programe, iako su nezadovoljni uvjetima rada i nejasnom budućnošću, većina tih ljudi

Maslina je neobrana, ali ima je tko brati!

PRISTIGLI TEXT EKIPE UDRUGE MASLINA IZ PUNTA NA KRKU

foto: Denis Pilepić

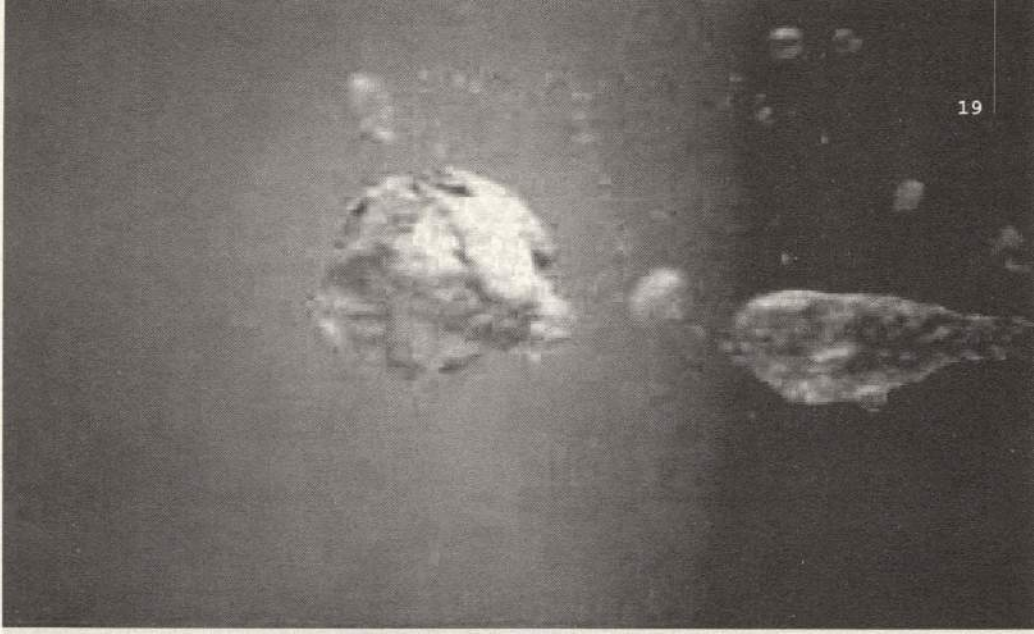
Zaista možete doći brati Masline! Naravno, s obzirom na to da je riječ o Bodulima (HR pandan za Škote), oni će vam taj rad i naplatiti (umjesto da dobijete plaću za to). Osim berbe Maslina, sredinom 11. mjeseca svake godine, udruga Maslina iz Punta (na Krku) bavi se sasvim drugim stvarima. Postoji od 14.6.2003; formiralo ju je desetak 17-22 godišnjaka i osim baznog puntarskog članstva, brzo su skupili istomišljenike/ce iz Omišlja, Njivica i Krka, što i nije čudno s obzirom na to da mala mjesta, a pogotovo otoci, nemaju puno formiranih udruga za (samo)organiziranje slobodnog vremena. CARE international podržao je ideje Masline, pa je uz njihovu pomoć pokrenuta serija biciklijada za jako mlade otočane i srednjoškolce. Održano ih je 5 (Punat x2, Omišalj, Njivice, Krk) i odaziv je dobar. After hour biciklijade obično je "talent show" ili projekcija.

Djeluju i okupljaju se u GARAŽI (!) idilično grafitiranih vrata, na puntarskoj busnoj stanici. Osim svoje garaže povremeno koriste i Narodni dom, koji im ustupe odgovorni iz Općine. Uskoro se u domu očekuje gostovanje kninskih bendova (razmjena kroz Clubturu, koja dolazi do riječkog Spirita, pa se uz male troškove skrene i do Krka), te razne projekcije.

Najbolju suradnju, što je prirodno zbog blizine i studiranja dijela članstva u Rijeci, Maslina ostvaruje s riječkim Spiritom (akcija za čiste plaže...), povremeno s delničkom Arterijom, ali im se kontakti sve više otvaraju prema drugim dijelovima Hrvatske.

Cilj postojanja Masline, tvrde, nije berba, nego slobodno vrijeme, a nabrojili su tri grane kojima se bave. Odgovorni u Maslini dijele svoje programe na: a) kulturno-supkulturno i zabavno (koncerti-izložbe-projekcije); b) eko i sport (npr. čišćenje plaža i biciklijade); c) neformalna edukacija (uskoro će organizirati razne radionice).

Sve ostalo vezano uz program branja Maslina: www.altglobal.net/maslina.

HALLOWEEN BREAKING NEWS: Potopljen Spirit!

Subota, 30. listopada,

mrkli mrak, stiže Pilletov mejl:

«Obilna kiša i neodržavanje ulične kanalizacije prouzročili su nešto prije ponoći da su Spirit i Otvorena scena Belveder (susjedni amaterski teatar) osvanuli doslovno METAR pod vodom. Poplavljene instalacije, kompovi, aparatura... Četrdesetak ljudi u 'nebranom grožđu' pokušalo je zaustaviti vodu koja je naočigled rasla ulijevajući se s ulice u prostor. Šteta još nije procjenjiva (pišem ovo s laptopa + preko mobitela) jer smo bez struje i s viškom vode... Smiješno, ali jučer smo platili sve zaostatke računa za vodu.

Izuzmu li se manje posjekotine, nitko nije stradao. Za povijest ostaju ekipa i atmosfera, koju vam moram prenijeti: 40 ljudi 'pumpa' vodu i spašava što se spasiti može te pjeva u mraku 'Budi moja voda' (Urban)... Ima kratka snimka na DV (nightshot), pa kad prebacimo preporučam da pogledate; stavit ćemo na web (www.spirit-ri.hr).

Osim naše aparature, pod vodom je bio i Klubturin projektor. Kad sve osušimo, javit ću jel' radi... S obzirom na to da s ovog mejla ne mogu na listu, molim sretnog dobitnika informacije da proslijedi dalje..... Pille.

P.S. Kakav Halloween! Što će tek sutra biti!»

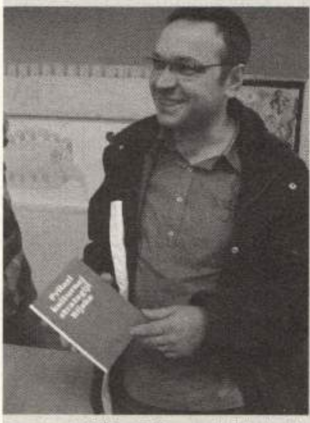
Rasprave o **nezavisnoj** kulturi

PROJEKT "PRILOZI KULTURNE STRATEGIJE RIJEKE" NASTAO JE U OKVIRIMA PROGRAMA POLICIES FOR CULTURE ŠTO SU GA ZAJEDNIČKI POKRENULE EVROPSKA KULTURNA FONDACIJA I UDRUGA ECUMEST.

piše: Kruno Jošt

"Prilozi kulturnoj strategiji Rijeke" priručnik je po kojem bi sve sredine mogle oblikovati svoj pristup problemu manjka financijskih sredstava namijenjenih nezavisnim programima u kulturi. Premalo sredstava osigurava se za nezavisne projekte i time građanima onemogućuje ravnopravno participiranje u kulturnoj proizvodnji. Kroz jasnu i čitljivu prepisku pet javnih rasprava uvodi nas se u kulturne strategije obrazovanja u kulturi i građanske participacije, javnih prostora u kulturi, financiranja kulture, kulturnih i programskih orijentacija.

U dodatku se nalazi i tekst koji analizira problematiku razvoja lokalnih kulturnih politika na primjeru nekoliko gradova jugoistočne Evrope.

foto: Kruno Jošt

Davor Mišković, urednik knjige i voditelj udruge Drugo more

TRD
(3-treci-third)

PARALELNO S OVIM IZDANJEM 04 U KOJEM JE NAGLASAK NA REGIJAMA PG I ISTARSKE ŽUPANIJE IZLAZI I ZANIMLJIVO CD IZDANJE KOJE MOŽETE DOBITI NA PROMOCIJAMA TE OD IZDAVAČA (WWW.SPIRIT-RI.HR).

piše: Denis Pilepić

Nekoliko riječi o sadržaju CD-a:
1. dio CD-a, predstavlja glazbene sastave koji su promovirani uživo u Spiritu (Rijeka) što skoro uvijek znači da su dan prije ili kasnije posjetili Pulu (što je dio standardne razmjene) i neki od drugih gradova koji surađuju pri tim razmjenama (Križevci, Zagreb, Dubrovnik...). Riječ je o sastavima iz više zemalja, a osim njih možete čuti i nekoliko bendova s riječke scene.
2. dio CD-a nudi pregled video radova članova Spirita koji se bave raznolikim temama, predstavljaju aktivnosti, svoje i drugih udruga. Osim toga tu su i dva glazbena video spota.
3. dio CD-a je mali leksikon rariteta pa ćete moći čuti nekoliko zaista rijetkih, a i pomalo kultnih, i pikantnih brojeva.

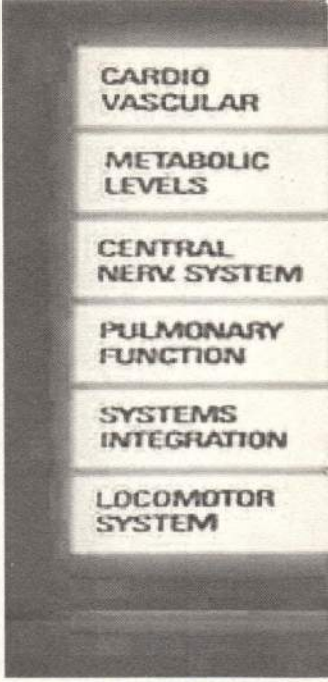
Izbor s CD-a (video):
"Nova moda" - bend s riječke scene, novo je ime, ali su članovi već poznati iz drugih bendova i po desetogodišnjem stažu. Nude pop-rock svirku koja zvuči dobro uživo, prilično "neformalne" tekstove, bez previše mudrovanja, a upornošću i uvježbanošću odskaču od drugih.

"The Stuff" - je prilično poznat bend, koji doduše mijenja članove prilično brzo, a objavljivao je i za velike kuće. Bazični rock, s ekološkim tekstom.

Izbor s CD-a (audio):
"Moja domovnica" - legendarni prepjev "Domovine" iz 1992. koji je tada uzdrmao političku i glazbenu scenu, vjerojatno prva zabranjena pjesma u osamostaljenoj Hrvatskoj.
Iz serije naslova sastava koji su gostovali u Spiritu izdvajamo odlični drum'n'bass iz Mađarske BRAINS (www.brains.hu), zanimljivi AMBERSMITH i pumpajući tehno-pank MISS HELIUM (Francuska).

Realna je mogućnost da će se ovi materijali moći slobodno 'skinuti' s mreže (free download) pa ako ne uspijete doći do svoje kopije CD-a, svratite na **www.spirit-ri.hr**

Kako dobiti prostor za rad nevladine organizacije?
Koliko uprava Grada Rijeke ima razumijevanja za potrebe nevladinog sektora?
Mukotrpan put od životinjarenja udruga do zadovoljenja potreba.

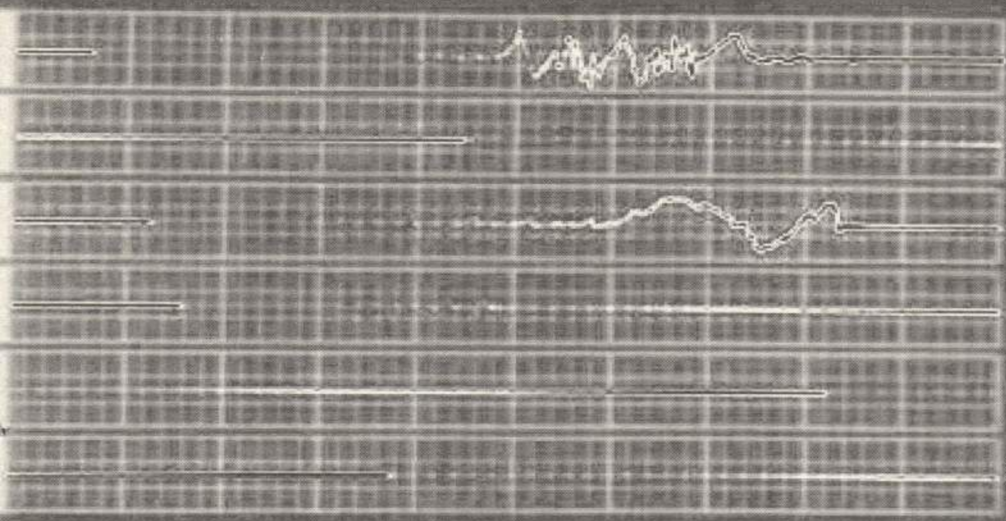
piše: Oleg Drageljević

"Živim u Rijeci, lučkome gradu - prljavom gradu," riječi su davnih riječkih pankera Termita. Danas možemo reći da živimo u prljavom gradu, ali bez luke i industrije. Živimo u mrtvome gradu - jednoglasni je stav današnje generacije mladih, i ne tako mladih, koji ukazuje na sliku cjelokupnog života u Rijeci. Ovo su naizgled jako pesimistički tonovi, no praksa pokazuje da su u ovom društvu najveći pesimisti uvijek u pravu. Nema smisla ufuravati se u tešku socijalnu sliku o tome da u Rijeci ima četrdeset tisuća radnih mjesta manje nego u "ona" vremena, o stanju u obrazovanju i u zdravstvu, a o drastičnom kršenju osnovnih ljudskih prava bolje je ne govoriti. "Najbolja" je stvar u svemu tome što je prevladala klima beznađa, apatije, tj. duhovnog mrtvila u kojem svi pokušaji promjene stanja bivaju umrtvljeni ili naprosto srezani u gustoj magluštini birokratskog nerazumijevanja i otpora, zadiranja u interesne sfere moćnika iz političko-financijske oligarhije.

Primjera za ovakvu konstataciju ima bezbroj, ali zadržimo se samo na jednom koji će zamijeniti mnoge, a to je ***funkcioniranje nevladinog sektora*** u ovom gradu. Tisuće raznoraznih gradskih udruga s raznoraznim ciljevima, u cjelokupnom se aktivitetu može svesti na dvije grupe: one koje imaju "razumijevanje" i potporu Grada zbog takozvanih "viših" ciljeva i kojima zadovoljavaju svoju egzistenciju i dobro uhljebljeni "pozitivci", a na drugoj strani imamo one "negativce" koji žele nešto promijeniti u ovoj učmaloj sredini, a koji vegetiraju ili bivaju gušeni na najperfidniji način. U posljednje vrijeme možemo nabrojiti desetak nevladinih organizacija koje unatoč svemu tvrdoglavo opstaju, često samo iz inata ili iz sulude potrebe da učine nešto. Pogledajmo stanje raznih Spirita, Otvorenih scena Belveder, Otvorenih krugova, Ri teatara... Najelegantniji način gušenja takvih udruženja jest financijsko doziranje tempirano na životarenje. Dok grad vrvi bezbrojem neiskorištenih prostora, istovremeno se takvim udrugama masno naplaćuje svaki metar kvadratni kao da se radi o unosnim poduzećima. Primjerice, ako jedna kazališna skupina, koja se dokazala kvalitetnim predstavama, mora za najam prostora i grijanje godišnje utrošiti minimalno 40 tisuća kuna, a od Grada dobiva 15 tisuća kuna - stvar je jasna - radi se o eutanaziji.

Što je takvim udrugama činiti?

Prisiljene funkcionirati po takozvanom tržišnom principu često se moraju odricati osnovnih ciljeva radi kojih

EUTANAZIJA NEPODOBNIH

su se osnovale, tj. prisiljene su, doslovno, na prodavanje i krčmarenje. Na sve to mjesna birokracija veselo trlja rukama zlurado ukazujući na "nesposobnost" pojedinaca i udruga. Da je situacija mračnija nego što je ovdje prikazujemo može pokazati sudbina dviju ideja kojima se htjelo sistematično promijeniti stanje u gradu.

Jedna od njih je kandidiranje Rijeka za Europsku metropolu kulture čime bi se dao velik poticaj masovnom uključenju građana u različite kreativne projekte, a u tome bi i udruge vidjele veliku šansu. Hoće li nešto proizaći iz te ideje, čisto sumnjamo jer činovnički žrvanj, pokazalo se, ne daje pozitivne rezultate. Vjerojatno možemo samo sanjati o gradu koji vrvi kulturnim sadržajima u najširem smislu, o gradu u kojem duh optimizma i preporoda postaju znak raspoznavanja.

Druga je ideja vezana uz inicijativu Društva protiv kontaminacije **Otvoreni krug** kojemu su se priključile sve značajnije riječke udruge kao i mnogobrojni pojedinci, a to je projekt **"Kreativne zajednice"**. Ideja je da se jedna od bivših industrijskih zgrada ili lučkih skladišta (npr. glavna zgrada Hartere, ili četveroetažna zgrada od fasadne opeke zajedno s paviljonom u središtu bivše tvornice Rikard Benčić, ili jedno od skladišta Metropolisa) da na upravljanje (kreativni skvoting) udrugama i pojedincima za kreativne sadržaje. Takav bi centar supkulture (od rokera do slikara) u prizemlju imao mnogobrojne sadržaje (od koncertnih dvorana, izložbenih prostora, kazališnih scena, kino dvorana do alternativnih knjižara) namijenjene svim građanima i posjetiocima Rijeke, a u gornjim etažama bi bile smještene sve kreativne radionice kao i radni i boravišni prostori za sve mlade kreativce iz Rijeke, Hrvatske i inozemstva. U svim zapadnoeuropskim zemljama postoji zakon po kojem se može koristiti svaki objekt koji stoji neiskorišten više od dvije godine. U Hrvatskoj ne postoji takav zakon, kao ni u Sloveniji, ali Ljubljančani su s Metelkovom dokazali da je to moguće. Je li to i naš put?

Očito ideja ima, ima i entuzijazma, no razumijevanja od strane čimbenika vlasti - nema. Hoćemo li do beskraja lamentirati nad svojom zlosretnom sudbinom ili ćemo zajednički, i jedino svi skupa, postati faktor koji će u našem društvu odlučivati kao što je to slučaj u demokratskijim i civiliziranijim zemljama. Marginalci ujedinimo se!!!

Amsterdam: NDSM werf

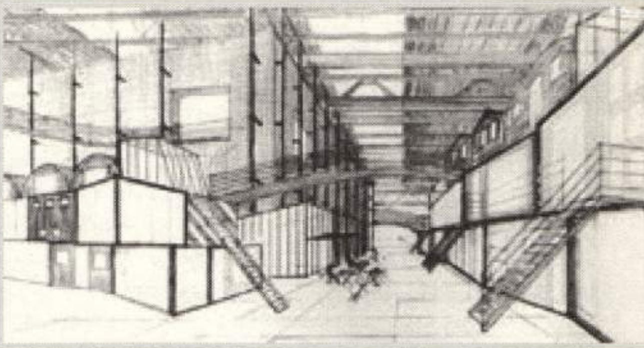
Od skvotera do kulturnih poduzetnika

piše: Lela Vujanić
preuzeto sa ZamiZINa

NDSM (Netherlands Shipbuilding and Dock Compan) leži na sjevernoj obali rijeke IJ, točno preko puta amsterdamske željezničke stanice. Ogromne hale, kranovi, pruge, navozi i dokovi podsjećaju na vrijeme kad su se tu gradili brodovi. Sad ovdje živi i radi kolektiv umjetnika i zanatlija uglavnom sa skvoterske scene koji će transformirati bivše brodogradilište u mega art centar i eksperimentalni radni prostor od 80 000 kvadratnih metara. Inovativnost i pionirska uloga projekta očituje se u mnogim aspektima: neke od glavnih odrednica urbanističkog planiranja poput javnog interesa, uloge vlade, uloge arhitekta, zakona, novca i supkulture su u ovom procesu izvrnute i redefinirane. Da bi se osigurao jeftin i eksperimentalan radni prostor 'uradi sam' kultura je razvila filozofiju grada kao ljuske (city as a hull). To je zapravo alternativna forma urbanističkog planiranja koja dopušta razvoj urbanih područja odozdo. Svrha je razviti živi grad u kojem stanovnici i korisnici nisu više pasivni konzumenti već jednaki partneri u razvoju i kontroli nad stanovanjem, zgradama, susjedstvom, pa čak i cijelim gradovima.

foto: Rieneke Dijkstra

Intervju: Eva de Klerk

Eva de Klerk (Amsterdam, 9.9.1965.) je inicijatorica projekta NDSM werf (pristanište) i članica grupe koja je utemeljila udruženje Kinetisch Noord (Kinetic North). Njene funkcije u ovom projektu tiču se koncepta i umjetničkog razvoja. Prije nego što je počela priča s Kinetic North 1999., Eva je bila aktivna u području plastične umjetnosti (The Blind Painters), zatim 'site-specific' teatra (SILO Theatre kojeg smo imali priliku vidjeti u Hrvatskoj). Zadnih godina aktivna je u području planiranja strategije razvoja grada i glasnogovornica "Ceha industrijskih objekata pokraj rijeke IJ", udruženja od dvadeset i četiri skvota i umjetničke inicijative u Amsterdamu. Zahvaljujući političkim akcijama i izdavanju knjige "The Turning Tide", koja redefinira ulogu korisnika u prenamjeni lučkih objekata u sjeverozapadnoj Europi (koju je objavio Ceh), gradsko vijeće Amsterdama je utemeljilo fond za takozvane kulturne inkubatore (Fund for breeding places).

Tokom nekoliko desetljeća skvoterska mreža se razvila iz grupe za pritisak koja se bori za jeftino stanovanje i alternativni način života u relevantnu komponentu amsterdamskog kulturnog života. Kako se to dogodilo?

Cijelo pitanje je odjednom dobilo političku pozornost kad je 1998. dvanaest poznatih amsterdamskih skvotova iseljeno u isto vrijeme. Ovi su se skvotovi (SILO, Vrieshuis Amerika, Ruigoord, Kalenderpanden, ADM, Lloyd Hotel, Zeezicht, Plantage Dok, Houtkopersburgwal, Douaneloods, OHK 33, Argentinië) udružili radi zajedničkih akcija: debata, javnih rasprava, manifestacija, ulične umjetnosti,

demonstracija, privlačenja publiciteta, objavljivanja knjiga, pisama vladi, itd. Kad su počele te deložacije dobili smo puno podrške od strane javnosti i mnogih kulturnih institucija u Nizozemskoj, kao i izvan nje. Istovremeno se događalo to da je Amsterdam kritiziran izvana, da gubi svoj imidž tolerancije i da više ne predstavlja uzbudljivu i atraktivnu kulturnu klimu punu eksperimenata, kako je nekoć bilo. Svi umjetnici su mijenjali Amsterdam za Rotterdam, starog rivala. Amsterdam je postajao muzej osamnaestog i devetnaestog stoljeća, pojas kanala koji su privlačni jedino starijim turistima. Ono što se događalo u skvotovima sad se percipira kao važna baza umjetničke klime u Amsterdamu. Skvotovi se doživljavaju kao rasadišta novih ideja i mjesta susreta za različite suradnje i inovativne obrte koji služe kao početne točke i tlo za vježbu za mnoge umjetnike i male poduzetnike.

Kad govorimo o NDSM projektu da li se najprije radilo o grupi umjetnika koji su jednostavno skvotirali želeći pronaći prostor za rad? Što se dogodilo nakon što ste skvotirali lučko skladište, jesi li tamo vodila SILO theatre, koje su još grupe radile tamo i koliko dugo ste koristili taj prostor prije nego što su došli gradska vlada i urbanističko planiranje?

Nakon deložacija koje su se dogodile 1998., iduće godine osnovali smo radnu grupu sastavljenu od kazalištaraca, umjetnika i skejtera koji su tražili mjesto na kojem će nastaviti svoj rad i aktivnosti; ne samo skvotiranjem već i pregovaranjem oko legalnog dobivanja mjesta i statusa. Ja sam bila fokusirana na bivše NDSM pristanište (NDSM werf) i kratko vrijeme sam radila za SILO Teatar. U određenom trenutku proširila se glasina da lokalna vlada na sjeveru Amsterdama traži novi prijedlog za napušteno NDSM područje. Naša radna grupa je 2000. osnovala fondaciju nazvanu Kinetisch Noord (Kinetic North). Stavili smo sve svoje kreativne ideje zajedno i uz pomoć nekih mladih arhitekata i starijih profesionalnih savjetnika, napisali plan. Na naše iznenađenje, centralnoj i lokalnoj vladi se sviđao plan i upućen nam je zahtjev da napravimo studiju izvedivosti (2000.) i takozvani plan poslovanja (2002.). Trebalo je mnogo uvjeravanja, užasno puno dokumentacije i brojeva, prijavljivanja za različite stipendije dok na kraju nismo uspjeli uvjeriti sve. U međuvremenu, smo sakupili deset milijuna eura (!!) za obnavljanje lučkog skladišta i za financiranje naših deset građevinskih projekata. Neki članovi naše radne grupe su odustali zbog straha od pravila i legislative; vratili su se skvotiranju. Na primjer, SILO Teatar je skvotirao ADM objekte. Ipak, dobra stvar je da SILO podržava planove NDSM-a te surađuje u događanjima i performansima u tom prostoru u slučaju festivala i manifestacija. Sad razgovaramo o dovođenju poznatog ADM ROBODOCK festivala u veliko Docklands skladište u okviru NDSM pristaništa. Također radimo zajedno s drugim skvotovima: s Rijkshemelvaartom organiziramo multimedijalni festival Test Portal. Imamo toliko puno prostora u okviru skladišta koji možemo dijeliti s mnogim drugim grupama i sretni smo što imamo bolje uvjete poput struje i WC-a, a nitko ne živi tamo. It's all about working together.

Možeš li opisati korijene NDSM projekta? Što Vas je natjeralo da uskočite u takav mega projekt?

U korijenu NDSM projekta leži uvijek rastuća potreba i nedostatak jeftinog radnog prostora u Amsterdamu i oko njega za eksperimentalnu umjetnost i supkulturu. U zadnjih par desetljeća ova vrsta prostora se uglavnom pronalazila u velikim skvotiranim lučkim objektima koji su većinom napušteni nakon što je Amsterdam prestao primarno fukcionirati kao lučki grad. Zapravo, to nije pitanje prisile već prirodnog procesa gdje jedna stvar dolazi nakon druge. Mjesta i skvotovi u kojima sam ja prije radila su svi bili lučki objekti i naša grupa je tražeći mjesto za rad postajala sve veća i veća, tako i prostor u koji smo se konačno uselili.

Ti i svi trenutačni korisnici pristaništa ste članovi grupe Kinetisch Noord koja se formirala kao predlagatelj prenamjene brodogradilišta kroz kulturno poduzetništvo. Što je Kinetisch Noord u pravnim terminima? Je li to artistički kolektiv ili upravljačko tijelo?

Iako je Kinetisch Noord počeo kao kolektiv prijatelja i umjetnika, sad je to službena neprofitna fondacija s upravnim odborom vanjskih profesionalaca. Odbor je odgovoran za akcije organizacije. Utemeljenje pravne konstrukcije poput ove fondacije je bio jedan od uvjeta postavljenih od strane vlade da bi se mogao dobiti ugovor i sredstva. Umjetnici su formirali nekoliko udruženja (za svaki graditeljski projekt postoji jedno udruženje) i svaka je odgovorna za svoj vlastiti projekt i za selekciju i razvrstavanje kandidata za njihovu vlastitu zgradu. Umjetnička udruženja također imaju utjecaj na umjetnički dio razvoja cijelog projekta.

Zaprepašteni smo (barem u usporedbi s Hrvatskom situacijom) da grupa poput Kinetisch Noord sjedi za stolom s gradskim institucijama, razgovara, rukuje se i onda potpisuje ugovor vrijedan nekoliko

foto: Patricia de Ruiter

milijuna eura. Kako to funkcionira?

Istina, jest pomalo čudno. Ne mogu reći da je lagano. Moraš imati puno strpljenja i ustrajnosti. Vladajuće institucije nemaju baš puno povjerenja u građanske inicijative. Tokom svih ovih godina agitiranja i vođenja kampanja, kreiranja događanja, kretivnosti, objavljivanja članaka i knjiga i dobivanja puno podrške iz cijelog svijeta, uspjeli smo stvoriti mnogo dobre volje. Istovremeno smo se organizirali, napravili dobar plan i uspješno se prijavili za nekoliko stipendija.

Koja je sad pravna situacija, u čijem vlasništvu je ovaj prostor i koliko dugo ga možete koristiti? Kakav dogovor ste postigli s vladom? Koliko pravnih partnera je sad u cijelom projektu?

NDSM pristanište je još uvijek u vlasništvu lokalne vlade. Mi smo potpisali desetogodišnji ugovor (plus mogućnost na još deset godina) i plaćamo rentu od 11 eura za metar kvadratni. To znači da bi vlasnik (lokalna vlada) trebao biti odgovoran za stanje zgrade. Budući da vlasnik ne može upravljati troškovima održavanja (manjak ambicije za projekt) mi sada pregovaramo o kupnji NDSM-a za sebe da bi onda mogli tražiti od banke financije koje nedostaju.

Koliko je velik prostor za koji ste odgovorni i koliko je manjih projekata uključeno u plan? Koje će sve discipline će biti prisutne ovdje?

NDSM je sve skupa na više od 80.000 m2. Kinetisch Noord je definirao deset građevinskih projekata koji su baza za buduće kulturne aktivnosti. Kada kažem građevinski projekti, mislim na obnovu, dogradnju objekata (skladišta, navozi za brodove) koji već postoje ali su u lošem stanju jer nisu dugo korišteni. Prisiljeni smo poduzeti te korake, jer bez potpune sigurnosti prostora ne možeš održavati nikakav javni program.

Lista projekata uključenih u planove:

a. Umjetničko selo s više od sto studija, ateljea izgrađenih i dizajniranih od strane samih umjetnika u glavnom skladištu (20 000 kvadrata).
b. Skejt park koji će urediti skejteri iz bivšeg dobro poznatog skvota Vrieshuis Amerika, zid za penjanje, studiji za glazbene probe, teatar za mlade, studio za montiranje zvuka, umjeničke radionice.
c. Studiji i prostor kazališnih radionica; radni prostor za site-specific teatar, vizualni teatar, ulični teatar i dekor. Tu je i radni prostor za međunarodni teatar (ITW), 'artist in residence' i prostor za probe.
d. Višenamjenski prostor u kojem će se održavati glazbene, kazališne, filmske i video izvedbe, festivali i izložbe.
e. Skulptorski park.
f. Paviljon/kafić od slame i recikliranih materijala na području dokova.
g. Skladište na dokovima (6000 kvadrata) - izložbene hale za velike kazališne, plesne i glazbene produkcije.

Radi se o Mega art parku, s različitim umjetničkim disciplinama i malim manufakturama koje u međusobnoj konfrontaciji stvaraju prostor nove kreativnosti, naboja, energije.

Koji je bio početni budžet i koliko vam još treba do kraja? Odakle dolazi novac?

Početni budžet je bio nula. Uspjeli smo dobiti deset milijuna eura i trebamo još šest ako hoćemo postati vlasnici NDSM-a. Ovo je samo novac potreban za obnavljanje i deset građevinskih projekata. S malo novca koji sada zarađujemo iznajmljivanjem dijela prostora u komercijalne svrhe možemo platiti organizacijske troškove projekta. Očito ćemo jednom kad sve bude izgrađeno moći zaraditi novce za održavanje zgrada i program. Kao što vidiš, mi smo divan primjer kulturnih poduzetnika u diskursu današnjeg života - bez obzira što nitko ne zna što taj pojam točno znači!

Konačno, koja se vrsta umjetnosti događa ovdje i tko odlučuje koji će umjetnici živjeti i raditi ovdje? Koju vrstu programa radite sada?

Kao što stoji na našim mrežnim stranicama: "Slobodan prostor gdje će se roditi mnoge svježe ideje i eksperimenti, gdje će sve forme umjetničkih medija i malog majstorstva ići ruku pod ruku na istom mjestu; impresivan spomenik industrijskom nasljeđu koje je izgubljeno. NDSM se osjeća kod kuće među šarlatanima i herojima, slavnima i nepoznatima, briljantnim diletantima i znanstvenicima. Na naš vlastiti način odbijamo gledati na različite discipline kao ilustracije jedne ideje ili popunjavanja zadanog modela, već biramo da napravimo našu vlastitu potragu za važnošću, konforontacijom i značenjem u prostoru između disciplina. Točno tamo gdje granice blijede točka je na kojoj se različite discipline odvajaju od vlastite povijesti i još jednom dobivaju šansu da ponovo postanu radikalne."

Budući da ste svi zapravo grupa umjetnika, uglavnom sa skvoterske scene, zar se ne bojite da će vas ovaj projekt progutati u smislu da se sada morate baviti s užasno puno menadžmenta?

Već nas je zasigurno progutao. Osobito u ovoj fazi u kojoj smo sada, proces same gradnje, izvršni planovi i operacije koje se izvode...Nama je potreban užasno jak menadžment da bismo ovo izgurali do kraja. Naš odbor je postavio direktora za iduće tri godine. Kad je zgrada bude dovršena, još jednom ćemo se morati zapitati kako da organiziramo same sebe. To je organski proces i eksperimentalni pristup. Mi nemamo spremne sve odgovore i vjerujemo u promjene. Grad nije nikada završena cjelina, on se konstantno mijenja, a tako i mi.

Ono što vi sada imate u Amsterdamu je art i skvotiranje pod snažnim utjecajem vlade. Ne misliš li da na ovaj način oni gube svoju subverzivnu funkciju? Ili nema potrebe za subverzivnošću u Amsterdamu?

Ovo je vrlo interesantno pitanje. Postoji sumnja da će naš projekt, jednako kao i art scena u Amsterdamu doći pod preveliku restrikciju/utjecaj vlade i da mi, prihvaćajući subvencije i ugovore gubimo našu subverzivnu funkciju. Zapravo, na nizozemskoj art sceni također se vodi nacionalna debata oko našeg sustava novčanog pomaganja umjetnosti. Svake četiri godine nacionalna vlada i lokalne vlasti odlučuju tko će dobiti sredstva, a tko ne. Teško da postoji platforma za nove talente ili nove inicijative. Upravo zato će uvijek postojati potreba za nedefiniranim i neobičnim mjestima. Razumiješ li? Potreba da se bude subverzivan potječe ponovo od prevelikog upliva od strane vlade/institucija; to je krug. Ja se zaista nadam da se nismo još izgubili.

RAST BROJA BESKUĆNIKA ILI LJUDI KOJI ŽIVE U LOŠIM UVJETIMA PROPORCIONALAN JE RASTU BROJA NEISKORIŠTENIH I PRAZNIH PROSTORA. NAŽALOST U SVIJETU KAPITALIZMA U KOJEM ŽIVIMO „SVETO" PRAVO PRIVATNOG VLASNIŠTVA UVELIKE NADILAZI PRAVO ČOVJEKA ZA ODGOVARAJUĆIM DOMOM.

SKVOT REPORT

Ipak

piše: Maja Gujinović

U zadnjih godinu dana u hrvatskim medijima sve je više pažnje usmjereno na skvotove i skvotere. Iako mediji stavljaju naglasak na samo „kriminalno" djelo zauzimanja tuđeg posjeda, a ne ulaze u filozofiju skvoterskog pokreta, ipak pomažu u smanjivanju straha ljudi od nepoznatoga im pojma. I nedavni pokušaj zauzimanja stana u Masarykovoj ulici u centru Zagreba, iako neuspješan, odličan je način za stjecanje korisnog i prijeko potrebnog publiciteta. Takve i slične akcije daju naznaku nekog šireg skvoterskog pokreta u Hrvatskoj koji ima svoj cilj i mogli bi slobodno reći „ Ipak se kreće!".

Skvotiranje je prastara praksa koja se kroz različite forme pojavljuje u svim krajevima svijeta. Jednostavno rečeno, skvotirati znači zauzeti napušteni posjed bez dozvole vlasnika. Većina skvotova su prazne zgrade ili stanovi u većim gradovima, ali u principu skvotirati se može sve od praznih skladišta, škola, tvornica, farmi pa čak i crkvi. Od 60-tih godina prošlog stoljeća skvotiranje se toliko raširilo da se ne može više govoriti o izoliranim akcijama nekolicine pojedinaca već o socijalnom i političkom pokretu velike važnosti, točnije o cijeloj jednoj sup-kulturi.

Mogućnosti skvotiranja razlikuju se od države do države ovisno o različitim zakonima koji se tiču privatnog vlasništva. Najrašireniji i najjači skvoterski pokret postoji u Engleskoj gdje je zakon najfleksibilniji. Naime, dok u većini zemalja povreda posjeda spada pod kriminalni zakon, u Engleskoj je skvotiranje (u zakonu trespassing) dio građanskog zakona; znači nije zakonit, ali nije niti ilegalan. Na njega se gleda kao na obračun dviju strana oko posjeda u kojem vlasnik mora pokrenuti parnicu protiv skvotera na civilnom sudu, a skvoter/i ima/ju pravo braniti zauzeti posjed. U Nizozemskoj posjed mora biti prazan najmanje godinu dana da bi se mogao „legalno" skvotirati.

U hrvatskom „Zakonu o vlasništvu i drugim stvarnim pravima" najsličniji pojam skvotiranju bi bio oduzimanje posjeda bez volje posjednika tj. vlasnika. Kad se tih par članaka prevede na svima razumljiv jezik, ispada da vlasnik ima pravo u roku od 30 dana štititi svoj posjed odnosno izbaciti skvotere, pozvati policiju da to učini za njega ili se obratiti sudu koji će to riješiti po hitnom postupku. Ako skvoteri uspiju ostati na zauzetom posjedu više od 30 dana, posjed postaje miran tj. vlasnik više nema pravo sam štititi svoj posjed već samo preko suda. Ali i tada će sud odlučitit u korist vlasnika tako da skvoterima u Hrvatskoj ostaju jako male šanse zadržati zauzeti prostor. Čini se da je jedini izbor traženje suglasosti vlasnika kao u slučaju jedinog zagrebačkog skvota „Vile Kiseljak" u Horvaćanskoj 32, koji postoji već dvije godine. Ta stara kuća koja izgledom podsjeća na dvorac nedavno je promijenila strukturu stanara, ali i dalje uspješno odolijeva posjetama policije. Osim „Vile Kiseljak" u Zagrebu je postojalo u više navrata nekoliko skvotova koji nisu bili te sreće. Većina ih je iseljena (čitaj izbačena) od strane policije ili uništena od strane skinsa.

Puno je razloga zašto ljudi skvotiraju, ali u nekoj generalnoj podjeli postoje dvije osnovne grupacije. Prva bi bila ona grupacija ljudi koji skvotiraju iz čiste potrebe za krovom nad glavom i čiji je jedini izbor skvot ili ulica. Paradoksalno dok raste broj beskućnika ili ljudi koji žive u lošim uvjetima, raste i broj neiskorištenih i praznih prostora. Nažalost u svijetu kapitalizma u kojem živimo „sveto" pravo privatnog vlasništva uvelike nadilazi pravo čovjeka za odgovarajućim domom.
U drugu grupaciju skvotera spadaju oni koji vide takav način života kao najbliži načinu na koji žele živjeti a koji je daleko od uniformiranosti života koje društvo zahtijeva. Osim prostora za život skvotiranje im omogućuje i prostor za eksperimentiranje s alternativnim načinima života. Ovakav vid skvotiranja koji se bazira na društvenoj i političkoj angažiranosti je u današnje vrijeme najrašireniji. U „angažiranim" skvotovima saživljavaju različiti projekti kao što su političke organizacije, male tiskare, radikalni časopisi, centri za žene, različite radionice i terapijske grupe, koji rijetko kad imaju priliku dobiti prostor za rad putem službenih kanala. Skvotirane farme ili zemljišta se pretvaraju u obradive površine na kojima se uzgaja organsko voće i povrće.

se kreće!“

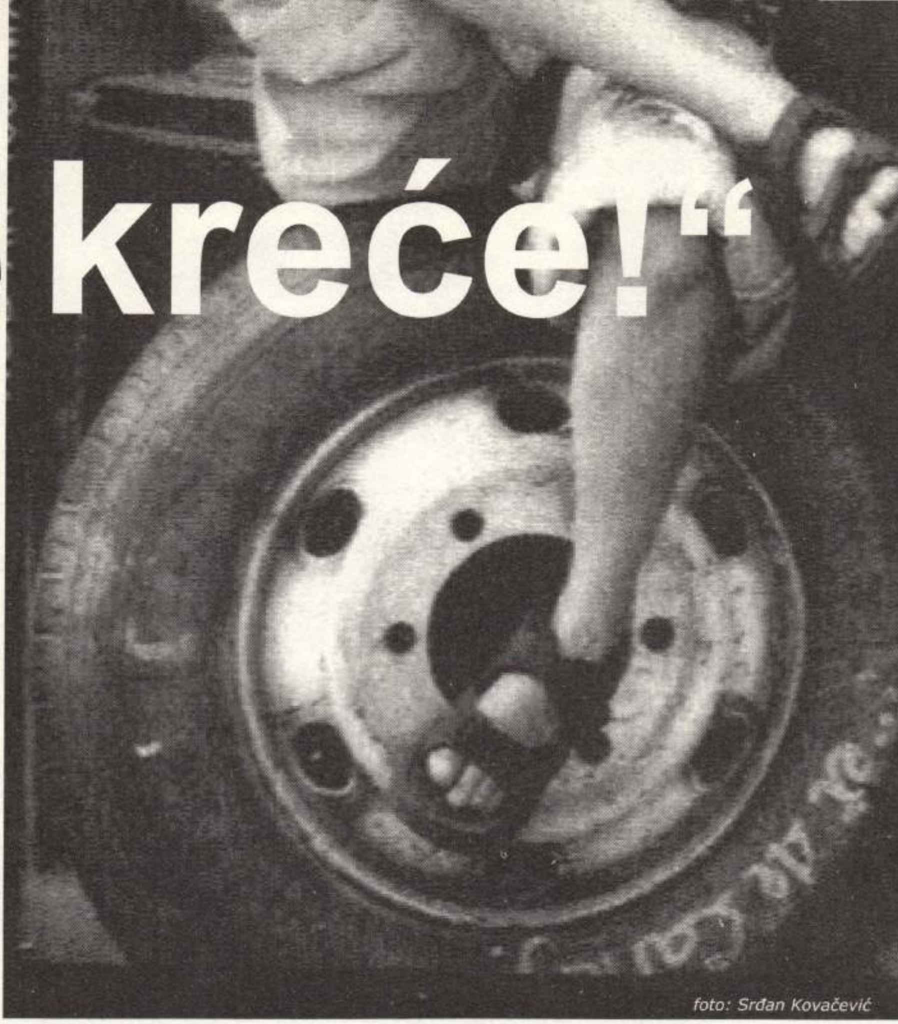

foto: Srđan Kovačević

Tamo gdje se radi o više zauzetih zgrada u istoj četvrti ili ulici nastaju skvot zajednice (komune) u kojima često zajedno žive etničke manjine i druge marginalizirane skupine. Primjer toga je kopenhagenski skvot „Christiania“ poznat i pod imenom „Slobodna država Christiania“ koja je od osnutka 1971.godine stekla polu-legalni status kao neovisna zajednica.

Skvot zajednice funkcioniraju po principu samokontrole koja je inače dopuštena samo bogatim vlasnicima. Zgrade se preuređuju i održavaju bez uplitanja administracije što ljudima daje osjećaj kontrole nad svojom okolinom i samim time osjećaj zadovoljstva sa samim sobom.
Nažalost, dosta skvotova brzo propada zbog loše organizacije i asocijalnog ponašanja skvotera. Drugi se pak drže čvrsto u zajedničkim nastojanjima da zadrže zauzete prostore putem kolektivnih akcija i kampanja.

Skvotiranje se pokazalo kao efektan način da se ukaže na špekulacije na tržištu nekretnina gdje se brojne napuštene i neiskorištene nekretnine ostavljaju prazne dok im ne poraste tržišna vrijednost, a kasnije ruše i prodaju da bi se na njihovom mjestu izgradili poslovni i trovački centri (ups trgovački). Ovom problematikom, vezano za grad Zagreb, se bavio projekt „Platforme 9.81“ pod imenom **„Nevidljivi Zagreb-vodič za skvotere“** tijekom 2002. i 2003.godine. Prva faza projekta je uključivala mapiranje većih napuštenih prostora koje bi se eventualno prenamjenili za društvene svrhe.
Sličnu ideju imala je i grupica ljudi koji su se okupili na „Subverzijama“ posvećenim temi skvotiranja u Zagrebu i održanim u svibnju 2004. u „Vili Kiseljak“. Za razliku od „Platforme 9.81“ njihova akcija je imala za cilj mapirati manje stambene prostore, znači prazne kuće i stanove koji bi se eventualno skvotirali ili koji bi služili kao materijal za sastavljanje informativne web-stranice o skvotiranju koja bi pomogla u demistifikaciji ovog pokreta. Na taj način bi se stvorila baza za organiziranije i uspješnije akcije skvotiranja kojima će se skvot –kultura približiti prihvaćanju od strane javnosti.

foto syuat / Srđan Kovačević ▶▶▶

foto: Srđan Kovačević

PROJEKT KROJCBERG

U TJEDAN DANA 17 JE AUTORA IZ PET ZEMALJA OSMISLILO TISUĆU KVADRATA HODNIKA DRUGOG KATA KASARNE «KARLO ROJC» U PULI, PRETVORIVŠI GA U GALERIJU VRLO ZANIMLJIVIH STRIPO-SLIKOVNO-PROSTORNIH RJEŠENJA

MJESTO: EX KASARNA «KARLO ROJC»
VRIJEME: 10-17. LISTOPADA 2004.
ORGANIZACIJA: OTOMPOTOM(ZG), DISTORZIJA(PU) I (NAKNADNO UKLJUCENA) KOMIKAZE(ZG)
KONTAKT OSOBE:
-OTOMPOTOM:SLAVE LUKAREV/003813666663, IVAN KLEPAC/0915785447/ WWW.OTOMPOTOM.COM
-DISTORZIJA:DEAN GOTAL/098694990
-KOMIKAZE/AUTONOMNA TVORNICA KULTURE:IVANA ARMANINI/098488409/ WWW.JEDINSTVO.HR/KOMIKAZE
*PROGRAM KROJCBERG DIJELOM JE REALIZIRAN KROZ PLATFORMU CLUBTURE
SPONZORI: MINISTARSTVO KULTURE RH, IOD-HR, ODJEL ZA KULTURU GRADA PULE, HEP, PULSKI BOJOPLAST, KARBON NOVA

SUDJELOVALI:
WOSTOK(SICG/VRSAC), IGOR HOFBAUER(HR/ZG), DANI KAVAS(SLO/LJU), IVANA ARMANINI(HR/ZG), ANNE EHLEMARK(SWIDEN), SLAVE LUKAREV(MAKEDONIJA/ ZG), IVAN KLEPAC(HR/ ZG), DEAN GOTAL(HR/PU), GORAN CVEK(HR/ZG), EMIL JURCAN(HR/LJU), HENRY(HR/ PU), LARA ORLIC(HR/PU), IVAO PODERZAJ(SLO/LJU), MAJA(SLO/LJU), NIKA(HR/ ZG), DANIEL(HR/ZG), ISKRA(SLO/LJU), JARMILA SABO(SICG/KOVACICA)

Humanizacija
ničije zemlje

foto: Tanja Topolovec/Kruno Jošt

piše: Ivana Armanini

Prostor bivše pulske kasarne **"Karlo Rojc"**, koja je nekada "ugošćavala" i do 5000 vojnika, poznat većini muškaraca preko dvadeset i šeste, zadnjih je pet godina najveći skvot/autonomna zona kulture u Hrvatskoj (i drugi na prostoru Balkana nakon Metelkove). Za vrijeme akcije bili smo svjedoci i prve posjete delegacije Ministarstva kulture! Unatoč velikom broju prijavljenih udruga (čak sedamdeset njih!) koje su međusobno razdijelile polovicu prostorija kompleksa (Aktivno ih je tek dvadesetak: većina je nastala "formalno"- da bi se udomila. Ekstremni takav primjer je "Udruga za Procjenu"☺), zajednički prostori hodnika i stubišta ostali su prepušteni spontanim ekspresijama prolaznika. Izuzev rijetkih duhovitih dosjetki ("život je spolna bolest"), zid je devastiran imenima lokalnih idola i tinejđersko-plemenskim parolama. Donji hodnici zgrade unakaženi su vlagom, bljuvotinama i mokraćom. Ideja ovog sjajnog projekta je humanizacija međuprostora koji je u grabežljivoj pomami za sobama ostao "ničija zemlja". Radi se ni više ni manje nego o 1400 kvadrata hodnika i holova zgrade.
U tjedan dana sedamnaest je autora iz pet zemalja osmislilo tisuću kvadrata hodnika drugog kata kasarne, pretvorivši ga u galeriju vrlo zanimljivih stripo-slikovno-prostornih rješenja. Radionice su samo početak serije akcija koje će se poduzimati u razmaku od šest mjeseci. Ovaj put gostovao je, uz brojne ostale volontere, strip-projekt Komikaze (vidi na www.jedinstvo/komikaze.)

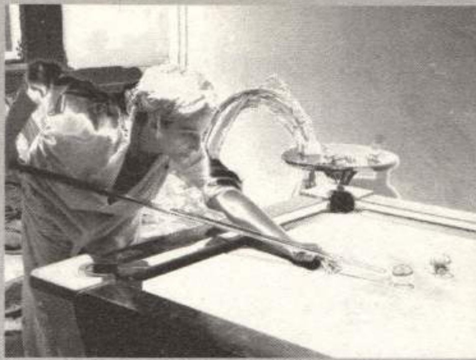
Jedan od najradikalnijih autora i zvijezda Komikaza i underground-strip-scene uopće svakako je: **D.M.Wostok Aka Mediokritet alias Danilo Milosev**

...1985. je spalio sve originalne crteže;nastavio crtati do 1988. kad je ponovno spalio sve nacrtano. Danas crta i piše kao nikad prije. Sam izdaje fanzin pod imenom "KRPELj" (do sada je objavljeno 380 brojeva!!!), a njegovi stripovi objavljeni su i u brojnim drugim fanzinima i strip-magazinima. Pokušao je natjerati svoju kćer Lolu da surađuje s njim na stripovima, međutim ona se proslavila u dječjoj dobi i po završetku puberteta odustala od striptrudbeništva. Sada Wostok surađuje sa svojim ocem. Kad ne radi na stripu, Wostok snima low-fi filmove u kojima angažira lokalne čudake iz svojeg rodnog mjesta Vršca. U suradnji s Grabowskim i Sašom Mihajlovićem Wostok je recentno objavio strip-album "Popošak i Cveće"(s uvodom slavnog Jima Woodringa).

«Komikaze» u pripremi do kraja godine:
-novi album «Komikaza»/Ured za kulturu grada Zagreba
-reizdanje «StripKrampusa» nastalog prošlog ljeta u koordinaciji sa stripkolektivima «Kosmoplovci» i «Entropija»/SiCG u produkciji AGM-a po pričama Z.Lazića
-«Gloria Scott» strip-knjiga autorica I.Armanini i M.Šimić/AGM
-otvorene Komikaze-radionice stripfanzina
-web-zin **www.jedinstvo.hr/komikaze#9**
možete slati i svoje stripove na: mios_maos007@yahoo.com

udruga Distorzija/Pula/Dean Gotal:
«Distorzija je treća organizacija koja je ušla u kasarnu «Karlo Rojc» još 1993. godine. Po mojem mišljenju «Rojc» funkcionira prema teoriji kaosa i osobno mislim da ne treba raditi nekakav savez udruga. Volim što djeluje anarhistički. Svaki dio radi za sebe i uređuje programe i svoj prostor. Tako nastaje kolaž koji stvara tzv. civilno društvo «Rojca». «Rojc» je stekao loš glas među građanstvom Pule, a mi mu želimo promijeniti taj imidž i pokazati ljudima da «Rojc» u stvari ne grize. Problem je što ljudi ne zalaze dovoljno često ovdje. Oni koji dođu, rade, a ostali nemaju pojma što se događa. Mislim da to uopće nema smisla, jer ljudi koji sudjeluju u izvršnoj vlasti dolaze na jednu od sedam izložbi malo se pokazati i to je njihova suradnja i pomoć. To može svatko, to može i moja mama.
Ovim i pozivam umjetnike koji se žele izraziti i voljni su nešto javno reći da se jave nama i mi ćemo im organizirati prostor i pomoć.»

udruga Otompotom/Zagreb/Slave Lukarev, Ivan Klepac:
«Otompotom je udruga koja radi na polju kulture, smještena u Gundulićevoj ulici u Zagrebu i na www.otompotom.com. Do sada smo radili na pet kratkih filmova, crtanim filmovima, web dizajnu, bili voditelji novinarske radionice... Goca iz udruge Distorzija znamo već duuugo. Najveći projekt koji smo imali je naš omiljeni izvor inspiracije: kvačica. Želimo napraviti njezin tridesetmetarski odljev za Guinessovu knjigu rekorda. Kvačica je alegorijski prikaz ljubavi, odnosno muškarca i žene, čije se dvije iste strane duhovnom vezom, oprugom, vezuju u zajedništvo. Mi apsolutno vjerujemo u ovu ideju i proučili smo povijest kvačice. Do sada smo odradili «VPEG» (Virtual Clothpeg), digitalni projekt kvačica, «Pegaz» (peg od A do Z) - muzej kvačica, a na Motovunskom filmskom festivalu 2003. godine imali smo projekt «Pod balkonom», hommage kvačicama koje su pale pod balkon i nikad nisu pokupljene. Postavljena je i spomen ploča u počast kvača (plača). Tad su već svi po sebi nosili kvačice budući da smo ih u projektima potrošili preko 11 000. Promijenili smo ime Ulice Pietra Kandelera u Aleju Palih Kvačica i napravili dvometarsku skulpturu Paloj Kvačici.»

"USTAJ VOJSKO!"

"DA, UPRAVO TAJ ZVUK, KOJI SE ZAORIO HODNIKOM U RANO OKTOBARSKO JUTRO, UPRAVO TAJ ZVUK ME JE TRGAO IZ DUBOKOG SNA. KROZ GLAVU MI HITRO PROĐOŠE MNOGE MISLI:"GDE SAM JA TO? ŠTA JA TO RADIM? JESAM LI ZAPRAVO PONOVO U OSAMDESETIM GODINAMA NA ODSLUŽENJU VOJNOG ROKA U JNA?".ONDA SAM ISPRED SEBE UGLEDAO NEKU SILUETU.

"KO JE OVO? JE LI TO DEŽURNI OFICIR U INSPEKCIJI?" -POMISLIH. ALI, KADA SAM MALO PROTRLJAO OČI VIDEO SAM DA ISPRED MENE STOJI NASMEJANI DEAN GOTAL. TO JE BILA SAMO JEDNA OD MNOGOBROJNIH USPELIH ŠALA NAŠEG LJUBAZNOG DOMAĆINA ZA VREME BORAVKA U BIVŠOJ VOJNOJ KASARNI "KARLO ROJC" U PULI. GRUPA OD DVADESETAK UMETNIKA SA PROSTORA BIVŠE JUGOSLAVIJE NIJE SE OVDE OKUPILA DA BI IZVODILA NEKAKVE VOJNE VEŽBE. OVA ŠARENA, VESELA I ANARHOIDNA "VOJSKA" OVDE JE PRISTIGLA DA BI SVOJIM LIKOVNIM RADOVIMA NA ZIDOVIMA BIVŠEG VOJNOG OBJEKTA ISKAZALA VLASTITU KREATIVNOST I ZAPRAVO PRIVRŽENOST PRINCIPIMA ANTIMILITARIZMA I MIROLJUBIVOSTI. UMESTO POSTROJAVANJA, MARŠIRANJA I GAĐANJA U METU IZVODJENE SU VEZBE U CRTANJU, SLIKANJU I ZBIJANJU ŠALA.

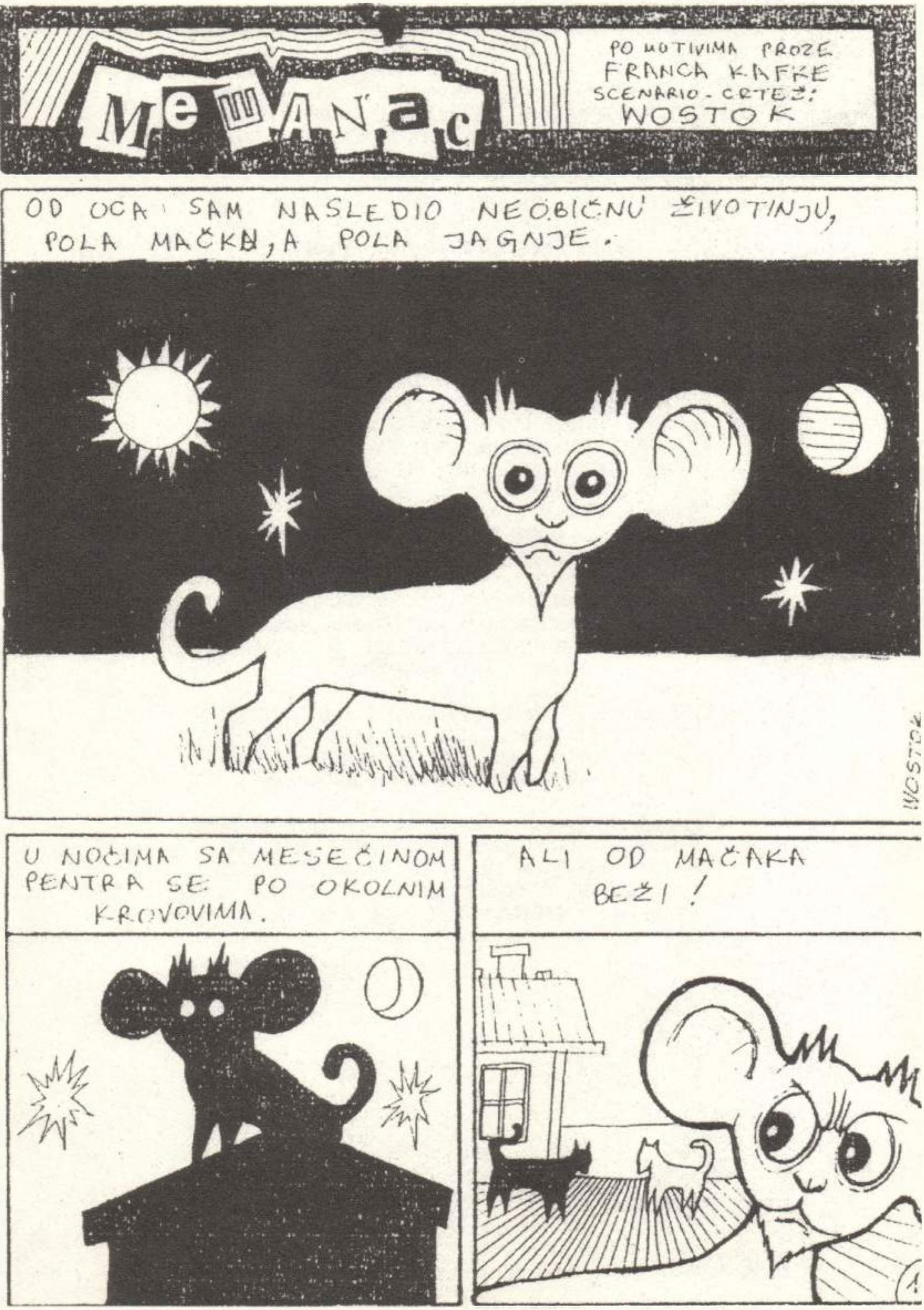
REZULTATE SEDMODNEVNIH AKTIVNOSTI IZVOĐENIH U "ROJCU" MOŽETE I SAMI PROVERITI AKO SE NEKIM SLUČAJEM ZATEKNETE U PULI (uskoro i na adresi **www.otompotom.com**).

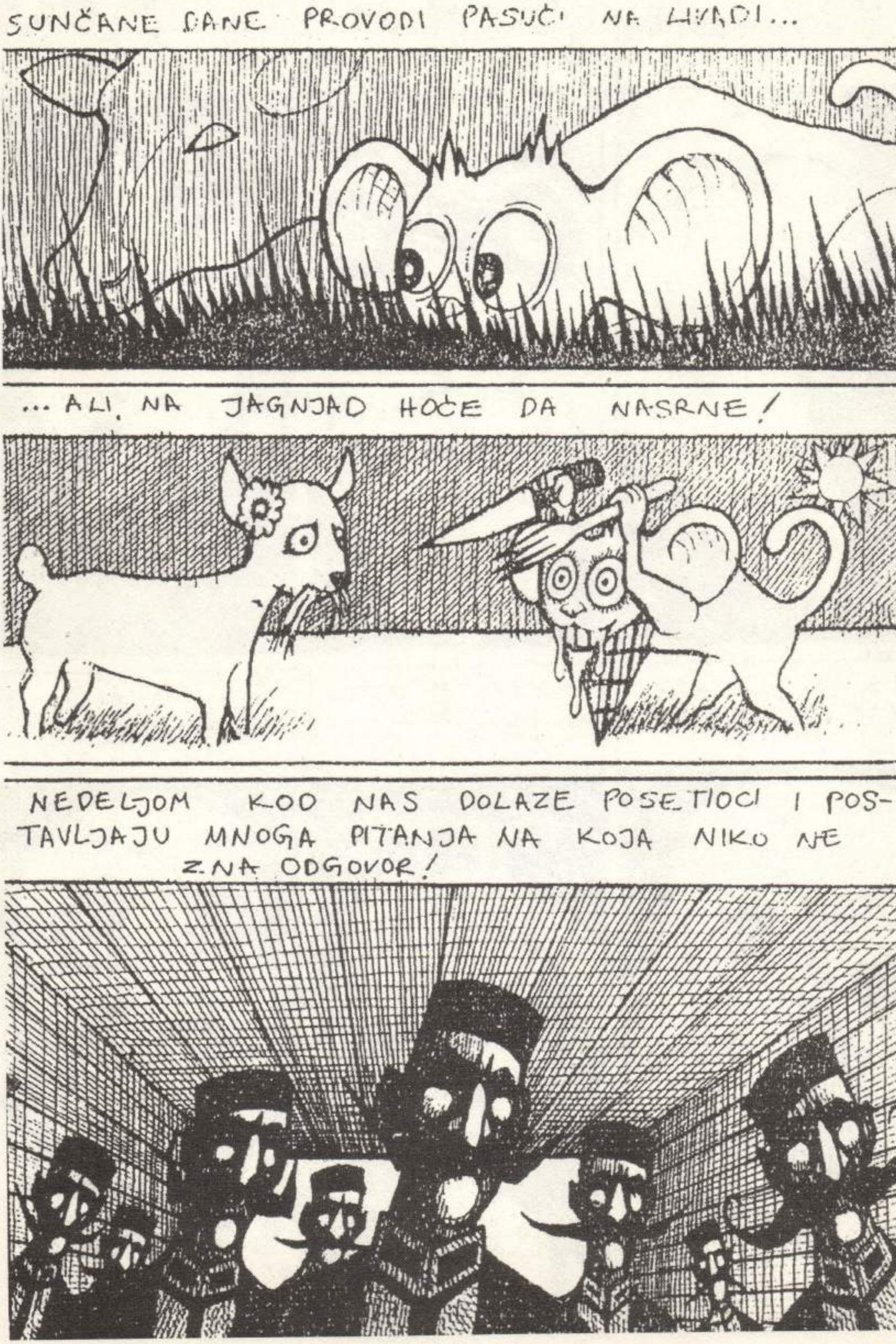
I, NA SAMOM KRAJU, PADA MI NA PAMET JOŠ JEDNA MISAO:"ŠTA LI BI SAMO KARLO ROJC, NARODNI HEROJ, REKAO NA NEOBIČNE TRANSFORMACIJE KOJE SU SE U POSLEDNJE VREME DESILE U OBJEKTU POSVEĆENOM NJEGOVOM LIKU I DELU?"

Wostok

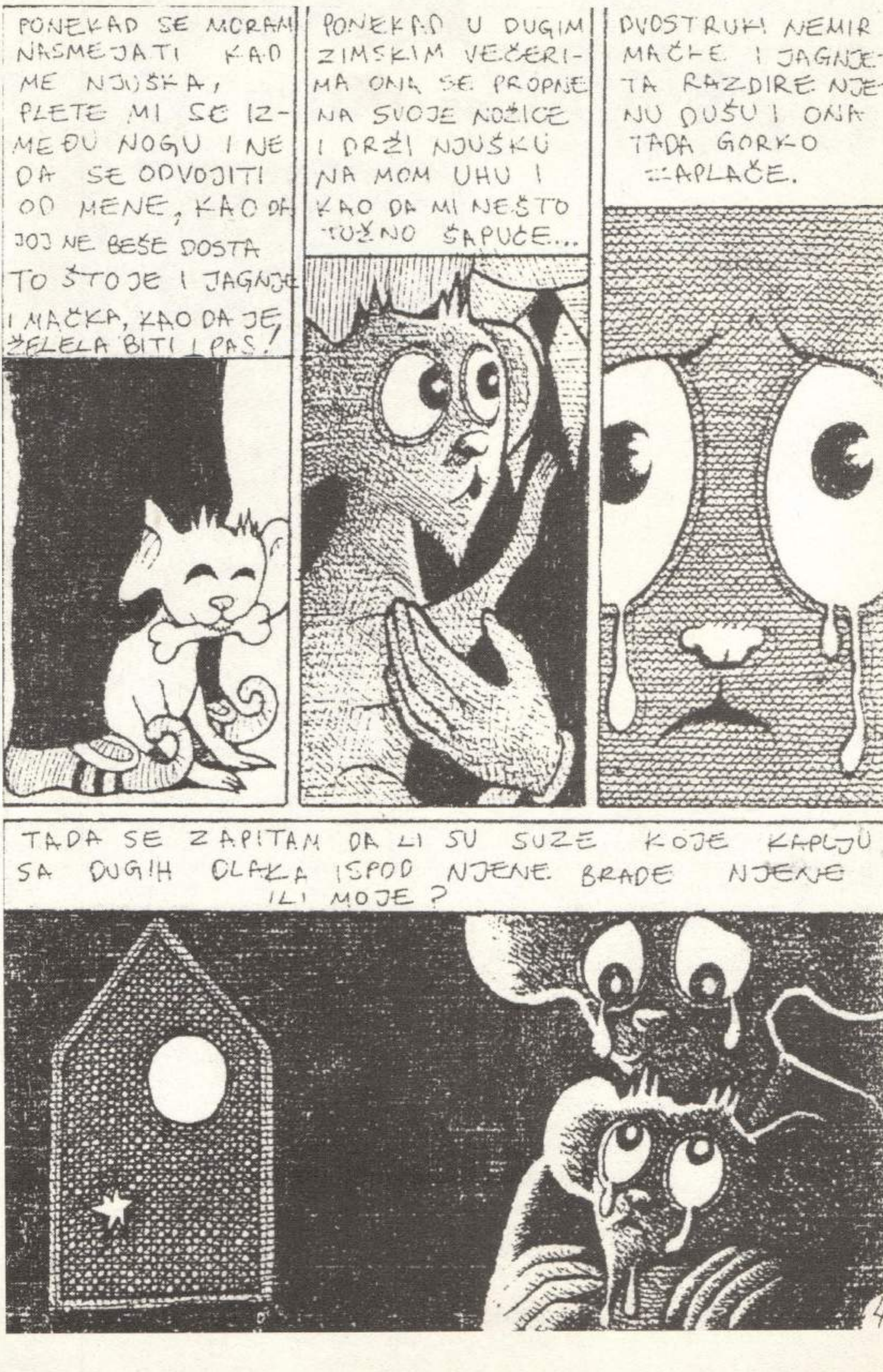

STRIP:WOSTOK/»MEŠaNAC« preuzet je iz strip-albuma «Komikaze»/2004. ▶▶▶

PO MOTIVIMA PROZE
FRANCA KAFKE
SCENARIO - CRTEŽ:
WOSTOK
OD OCA SAM NASLEDIO NEOBIČNU ŽIVOTINJU, POLA MAČKU, A POLA JAGNJE.
WOSTOK
U NOČIMA SA MESEČINOM PENTRA SE PO OKOLNIM KROVOVIMA.
ALI OD MAČAKA BEŽI!

SUNČANE DANE PROVODI PASUĆI NA LIVADI...
...ALI NA JAGNJAD HOĆE DA NASRNE!
NEDELJOM KOD NAS DOLAZE POSETIOCI I POS-
TAVLJAJU MNOGA PITANJA NA KOJA NIKO NE
ZNA ODGOVOR!

ZAŠTO POSTOJI TAKVA ŽIVOTINJA ?
ZAŠTO JE BAŠ JA IMAM ?
DA LI JE PRE POSTOJALA TAK-VA ŽIVOTINJA ?
DA LI SE ONA OSEĆA USAMLJE-NOM ?
ZAŠTO NEMA MLADE ?
ŠTA ĆE BITI POSLE NJENE SMRTI ?
3

PONEKAD SE MORAM NASMEJATI KAD ME NJUŠKA, PLETE MI SE IZMEĐU NOGU I NE DA SE ODVOJITI OD MENE, KAO DA JOJ NE BEŠE DOSTA TO ŠTO JE I JAGNJE I MAČKA, KAO DA JE ŽELELA BITI I PAS!
PONEKAD U DUGIM ZIMSKIM VEČERIMA ONA SE PROPNE NA SVOJE NOŽICE I DRŽI NJUŠKU NA MOM UHU I KAO DA MI NEŠTO TUŽNO ŠAPUĆE...
DVOSTRUKI NEMIR MAČKE I JAGNJETA RAZDIRE NJENU DUŠU I ONA TADA GORKO ZAPLAČE.
TADA SE ZAPITAM DA LI SU SUZE KOJE KAPLJU SA DUGIH DLAKA ISPOD NJENE BRADE NJENE ILI MOJE?

REVOLUCIJA POD KRINKOM
ORGANSKOG POVRTLARSTVA

Što je permakultura?

piše: Bruno Motik

Permakultura je način stvaranja uravnoteženog ljudskog okoliša primjenjujući modele iz prirode. Sama riječ "permakultura" je izvedenica koju su sredinom sedamdesetih prvi put upotrijebila dva Australaca; David Holmgren i Bill Mollison, a prvobitno je izvedena iz termina PERMAnentna agriKULTURA (trajna poljoprivreda). Iako je permakultura prvobitno zamišljena kao strategija kreiranja održivih metoda uzgajanja hrane, ona je premašila vlastite korijene da bi postala svjetskim pokretom koji povezuje sve aspekte života u skladu sa Zemljom i njenim ograničenim resursima.

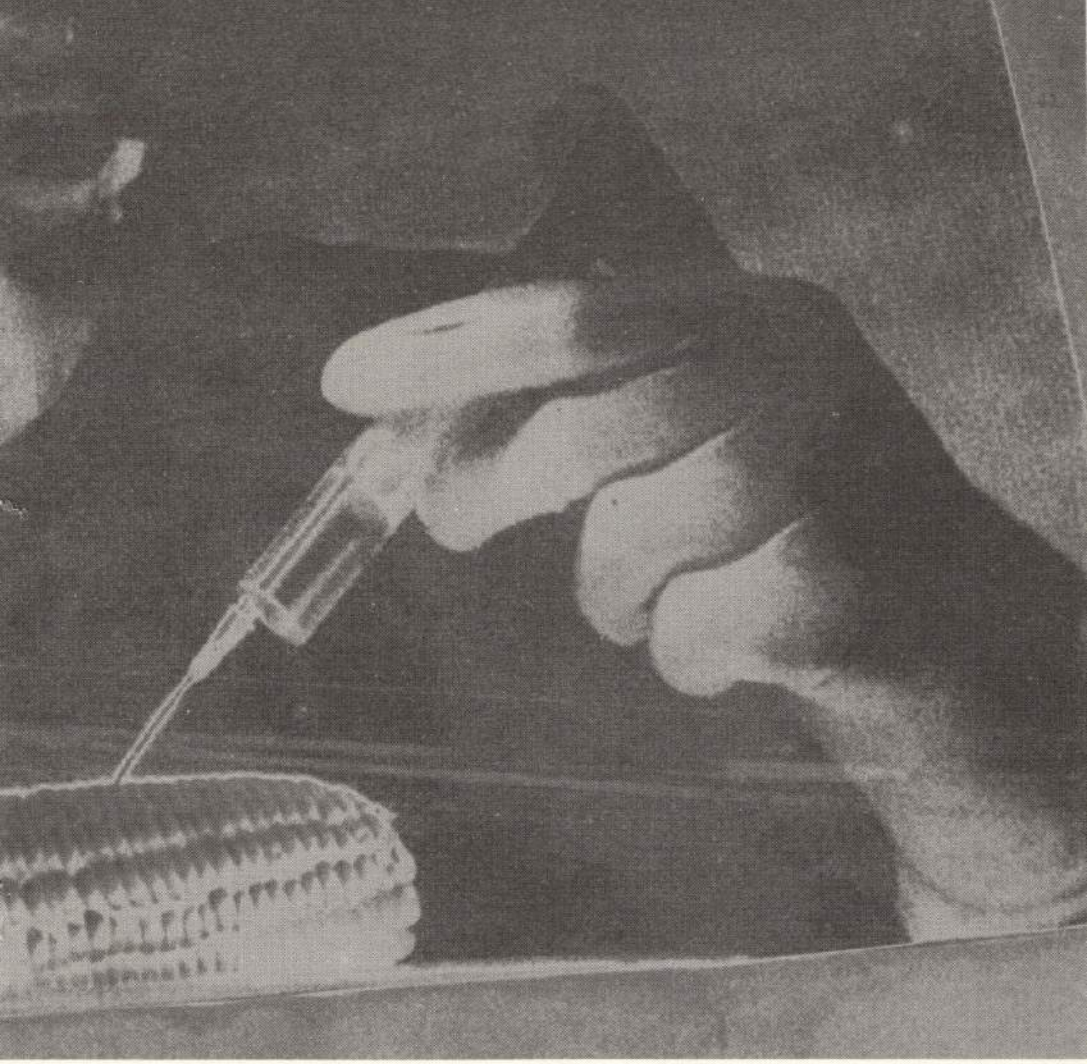
Dakle, permakultura je stvaranje cjelokupne PERMANENTNE KULTURE, jer ljudska kultura ne može dugo preživljavati bez uravnotežene poljoprivredne osnove i etike pri korištenju Zemljinih resursa. Permakultura se bavi pojedinačno biljkama, životinjama, stanovanjem i infrastrukturom (voda, energija...), ali i njihovim međusobnim odnosima.

Često se čini nejasnim što permakultura doista jest. Prije svega, ona NIJE "vrtlarska metoda " (iako odatle vuče korijene, a vrtlarski je pristup važno načelo permakulture). Ona također nije nekakva pseudo-mistična "new age" filozofija. Isto tako je mit da se mora "kupiti zemlju" da bi se "bavilo permakulturom". Permakultura se temelji na zdravom razumu i logici, i dostupna je svima, bez obzira na situaciju ili stanje bankovnog računa.

Još jedna definicija koja nam se sviđa glasi: "Permakultura je revolucija pod krinkom organskog povrtlarstva..."

Cilj permakulture je stvoriti ekološke i ekonomske sustave koji zadovoljavaju vlastite potrebe, a da pritom ne zloupotrebljavaju niti zagađuju. Zasniva se na promatranju prirodnih sustava, na mudrosti koju sadrži tradicionalna poljoprivreda, te na modernim znanstvenim i tehnološkim znanjima. Iako se temelji na prirodnim ekološkim modelima, permakultura stvara kultiviranu ekologiju koja je uređena tako da proizvodi više hrane nego što je se inače može naći u prirodi.

Masanobu Fukuoka, revolucionarni japanski filozof-znanstvenik-poljodjelac, u svojoj knjizi "Revolucija jedne slamke" možda je najbolje objasnio osnovnu fiziologiju permakulture. Ukratko, bolja je suradnja s prirodom, nego sukob s njom; više temeljitog i pažljivog promatranja nego

mukotrpnog i ozbiljnog rada; te gledanje na životinje i biljke u cijelosti sa svim funkcijama, a ne kao na pojedinačne elemente sustava.

Prema mišljenju Billa Mollisona, utemeljitelja permakulture, sklad s prirodom je moguć samo ako napustimo ideju o superiornosti nad prirodom. Naša glavna pogreška je što smo sebe uvijek smatrali "gospodarima" stvaranja. Mi nismo superiorni drugim oblicima života; sva živa bića su izraz života. Kad bismo uspjeli sagledati tu istinu, vidjeli bismo da sve što radimo drugim oblicima života, radimo i sami sebi.

Permakultura je sustav koji omogućuje naš opstanak na Zemlji upotrebom energije koja je u stalnom kretanju (tj. obnovljiva je) i relativno je neškodljiva, te korištenjem hrane i prirodnih resursa kojih ima dovoljno u našem okolišu. Već je poznata svaka tehnika zaštite i očuvanja Zemlje; ali to nije dovoljno da bi neki narod ili grupa ljudi bila spremna na promjenu. Pa ipak, milijuni običnih ljudi počinju to raditi sami, bez pomoći političkih organizacija.

Gdje god živjeli, trebali bismo početi nešto poduzimati. Za početak, možemo smanjiti potrošnju energije, jer se može živjeti i s 40% energije koju sada trošimo, a da se ne lišavamo bilo čega što sada imamo. Možemo umjesto vlastitog automobila koristiti javni prijevoz ili bicikl. Vodu možemo štedjeti tako da sakupljamo kišnicu s krova ili reciklirajući sivu vodu (otpadna voda iz umivaonika, tuša i stroja za pranje rublja) i koristimo je za ispiranje zahoda ili zalijevanje vrta. Također možemo sudjelovati i u proizvodnji hrane.

Permanentna, trajna ljudska kultura sposobna je sama opskrbiti se energijom i resursima potrebnima za održavanjem sustava. S druge strane, moderna zapadna kultura potpuno je ovisna o vanjskim resursima koje namiruje uglavnom iz zemalja trećeg svijeta u obliku goriva, umjetnih gnojiva, proteina, jeftine radne snage i iskustva. Kad sustav ne može sam zadovoljiti svoje potrebe, plaćamo cijenu onečišćenjem. Ne možemo si više priuštiti stvarnu cijenu poljoprivredne i industrijske proizvodnje. Ona ubija naš svijet, a ubit će i nas. Sve što nam treba da bismo dobro živjeli nalazi se oko nas. Sunce, vjetar, ljudi, zemlja, kamenje, zrak, životinje i biljke, sve je to oko nas.

Put bez povratka

piše: Darko Ljubić

Kao osoba koja se u bliskoj budućnosti vidi na vlastitom održivom imanju, ponuda da otputujem u Bugarsku na trening (radni kamp) nazvan "Training Course in Eco-Technologies and Permaculture Principals" bila je jedna od onih koja se ne odbija. Trening je inače zamišljen kao projekt razmjene znanja između Z.M.A.G.-a i organizacije Destination Bulgaria Foundation, financiran od strane Allavide. Već sâm dolazak u Sofiju u Art hostel (**www.art-hostel.com**), koji pripada organizaciji, te susret s ekipom, ispunio me osjećajem da će idućih desetak dana biti jedan od onih perioda što mi život znače. Inače, jedini dan proveden u Sofiji iskoristio sam s Hanom, Kajom i Buljanom za vižitavanje Sofije te posjet izložbama Maxa Ernsta i F. Depera. Idućeg dana smo nas četvoro s Oscarom iz Valencije, te psom Sachom, njegovim kombijem otputovali preko Plovdiva i Smoljana do Mugle, sela u Rodopima u neposrednoj blizini grčke granice odakle nam je preostalo sat-dva šetnje šumskim stazama do permakulturnog imanja u selu Tchamla. Tchamla je selo na nekih 1850 metara nadmorske visine koje je prije dvadeset godina totalno napušteno od stanovnika. Danas je većina od tridesetak kuća već posve urušena i osim naših domaćina tamo još povremeno žive samo tri turske i romske obitelji iz okolnih sela koje dođu prikupiti slamu i drva. Permakulturno imanje nazvano Tchamla Kingdom (www.art-hostel.com/kingdom) je seoska škola koju su naši domaćini dobili na korištenje od države. Osim škole, koja funkcionira i kao hostel i služi isključivo za smještaj, prehranu i partijane, koristi se još jedna od kuća za smještaj te štala i kuća prenamijenjena u plastenik. U selu nema električne struje, a koristi se voda s lokalnih izvora. Ekipu okupljenu oko Art hostela čine mladi umjetnici/e (kazalištarci, muzičari, likovnjaci, žongleri...) koji/e žive u Sofiji i većina ih ovo imanje vidi kao umjetnički projekt, kao autonomnu zonu u kojoj će se družiti i razmjenjivati iskustva putem treninga i radionica. Ovaj "trening" se zbog nemogućnosti dolaska članova Z.M.A.G.-a pretvorio više u radni kamp i druženje, iako smo jedno od večernjih druženja s upaljenim agregatom iskoristili za projekciju filma o Recikliranom imanju - Vukomerić i, donekle, za prezentaciju situacije u RH. Uz nas četvero iz Zagreba treningu je prisustvovalo i desetak sudionika/ica iz Bugarske, dvoje dugoročnih volontera iz Valencije te dvoje mladih Francuza iz Lavala koji su na proputovanju kroz Bugarsku odlučili ovu zimu provesti u Tchamli... te putnici namjernici iz Estonije i Švicarske. Radne aktivnosti smo svakog dana dogovarali na volonterskoj razini i uglavnom su se odnosile na izgradnju konstrukcije za krov na plasteniku i obnovu štale, te prikupljanje drva i slame za zimu. U tzv. slobodno vrime posvećivali smo se guštanju u lokalnim krajolicima ili druženju uz neizbježnu mastiku i plantažno bilje ili pak pješačili do Mugle na pivu i mastiku (7,5 dcl = 12Kn). Ono što daje pečat ovom imanju, za razliku od drugih koja sam imao priliku posjetiti, su životinje, sve odreda osobene i otkačene. Uz devet pasa, konje Petju i Bojana te kravu Katju moj favorit je koza Konga koja je umislila da je pas i koju pucaju filmovi prikladni ovom magičnom mjestu. Imanje je inače nastanjeno tokom cijele godine ekipom okupljenom oko Art hostela te dugoročnim volonterima iz EU čije je volontiranje naročito bitno za održavanje imanja i brigu o životinjama u zimskom periodu. Da se vratim na početak ili da završim ovu osobnu impresiju? Posjet Tchamli je nešto najbolje što mi se desilo zadnjih godina i siguran sam u ponovne povratke jer dio mene sad živi u visinama Rodopa.

foto: Helga Paškvan

AKCIJA «ZA ČIŠĆE PLAŽE», UDRUGA SPIRIT - RIJEKA, ARTERIA - DELNICE I MASLINA - KRK, 2003.-4.

Dečki iz "doma" čiste plaže?!

piše: Helga Paškvan

Projekt je prvi put izvođen u ljeto 2003. s ciljem animiranja ljudi po Kvarneru da obrate pažnju na okoliš i ne bacaju smeće. Zanimljivim idejnim rješenjem letka i plakata, leteće ekipe u direktnom su kontaktu s ljudima pokušale lobirati za ideju. Osim direktnog oči u oči kontakta ponekad se interes pokušavao dobiti zanimljivim performansima glazbom, vatrom... Osim **Spirita**, sudjelovale su udruge mladih **Arteria** iz Delnica i **Maslina** iz Punta na svojim područjima. Taj segment je zadržan i ove godine te dopunjen prije ljeta 2004. prezentacijama po školama te uključivanjem više aktivista. Osim plakatiranja i dijeljenja letaka pažnja je polagana na radionice s aktivistima, koji su zatim kontaktirali ljude prenoseći ideju. Kao završna "atrakcija" zamišljena je produžena vikend-akcija konkretnog čišćenja smeća usred dana, upravo pred turistima i kupačima na plažama. Iako je poanta bila upravo u toj poruci, ni hrpa smeća koja je sakupljena nije "za bacit". Ukupno pedesetak velikih vreća.

Nažalost, oluja je pomutila planove početka akcije pa su otkazani dani Baška i Vrbnik, a odrađeni Punat-Stara Baška, Šilo i uvala Soline. Paralelno s ovim aktivnostima pripremao se teren za "eko kamp" koji bi od slijedeće godine trebao ugostiti aktiviste koji žele raditi slične stvari te im pružiti mjesto za rad i popratne programe. Ovaj je projekt tek u ranoj "beta" fazi.

Spajanje ekologije i kulture?

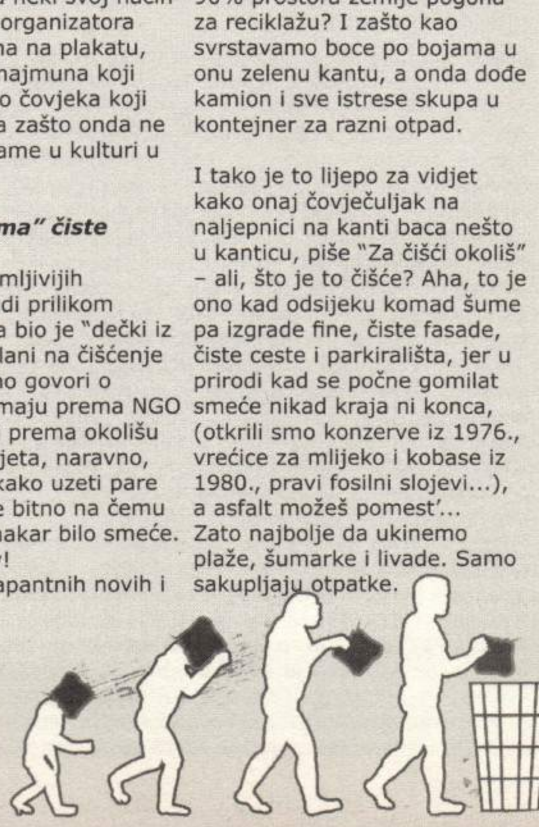
Već od prošle godine ova je akcija kombinirala kratke performanse koji su privlačili pažnju na završni cilj. Ove godine nadogradnja su bile razne radionice koje su volonteri izvodili u projektu i mimo projekta. Govori li ovaj projekt o spajanju ta dva segmenta? Na neki svoj način – DA. Poruka organizatora upravo je jasna na plakatu, evolucija od majmuna koji baca smeće do čovjeka koji baca u koš. Pa zašto onda ne spojiti i programe u kulturi u paket akcije?

Dečki iz "doma" čiste plaže....

Jedan od zanimljivijih komentara ljudi prilikom akcija čišćenja bio je "dečki iz doma" su poslani na čišćenje plaže. Dovoljno govori o svijesti koju imaju prema NGO akcijama, ali i prema okolišu i sebi! Usred ljeta, naravno, treba brinuti kako uzeti pare turistima. Nije bitno na čemu oni leže, pa makar bilo smeće. Zanimljiv stav!

Petnaestak frapantnih novih i starih akcioniara/ki... korisnih barbarina, skupilo je pedeset vreća smeća na desetak lokacija divljih plaža u tri dana. Čovjek (onaj zadnji, najuspravniji s plakata) se pita u ime čega mi to sklanjamo s lica zemlje, i to usred zvizdana kad općine imaju smetlare? Ne zato što smo toliki mazohisti, nego da gospoda turisti vide svoje smeće, naravno da su turistički djelatnici radije htjeli da tuđe smeće kupe po skrivečki. Zašto skupljamo? E, pa to za Vas ostaje hrvatski rebus...poput onog: a zašto u Hrvatskoj postoje eko-otoci za smeće ako nema na 90% prostora zemlje pogona za reciklažu? I zašto kao svrstavamo boce po bojama u onu zelenu kantu, a onda dođe kamion i sve istrese skupa u kontejner za razni otpad.

I tako je to lijepo za vidjet kako onaj čovječuljak na naljepnici na kanti baca nešto u kanticu, piše "Za čišći okoliš" – ali, što je to čišće? Aha, to je ono kad odsijeku komad šume pa izgrade fine, čiste fasade, čiste ceste i parkirališta, jer u prirodi kad se počne gomilat smeće nikad kraja ni konca, (otkrili smo konzerve iz 1976., vrećice za mlijeko i kobase iz 1980., pravi fosilni slojevi...), a asfalt možeš pomest'... Zato najbolje da ukinemo plaže, šumarke i livade. Samo sakupljaju otpatke.

Bakica vs. Mesar
na tragu Aarhuske konvencije

KONVENCIJU JE 1996. U DANSKOJ POTPISALO 40 ZEMALJA EUROPE I SREDIŠNJE AZIJE, MEĐU KOJIMA I HRVATSKA; DOSAD JU JE RATIFICIRALO 30 DRŽAVA, ALI NE I «NAJLJEPŠA NAŠA».

piše: Karolina Pavić

Postarija stanovnica malog slavonskog mjesta, za ovu prigodu nazvana Bakicom, dugo je u susjedstvu svoje kuće morala trpjeti gomiletinu ostataka mrtvih životinja što su ih nelegalno bacali iz obližnjeg klaoničkog pogona. Kada je vonj postao neizdrživ, odlučila je tužiti klaonicu, čiji je vlasnik za ovu prigodu dobio nadimak Mesar, i inzistirati da se zagađena površina u njezinu susjedstvu očisti, a ostaci ubijenih životinja prestanu nelegalno bacati. Angažirala je odvjetnika, jednoga od rijetkih koji na takve slučajeve neće samo nevoljko odmahnuti rukom, ali baš kada je počeo postupak prikupljanja dokaza, Bakici su zaprijetili i morala je odustati od tužbe. No, ostaci mrtvih životinja više joj ne vonjaju pod prozorom; klaonički je pogon zatvoren jer je nekoliko mjeseci kasnije trihinelom zaraženo 138 ljudi koji su jeli Mesarove proizvode, pa je njegovu tvrtku zadesila puno gora tužba od one što ju je namjeravala podići Bakica. Sve bi se, međutim, mnogo ranije i drukčije riješilo da se postarija stanovnica malog slavonskog sela mogla pozvati na načela Aarhuske konvencije...

Skraćena i ponešto slobodnije interpretirana priča jedan je od primjera s kojima su upoznati polaznici prve radionice u sklopu projekta što ga hrvatski ured Regionalnoga centra zaštite okoliša za Srednju i Istočnu Europu provodi u suradnji s udrugom Osječki zeleni. Projekt financira Europska komisija, a cilj mu je da kroz šest interaktivnih radionica, namijenjenih vladinim službenicima, predstavnicima NVO-a, medija i gospodarskoga sektora, te građanima zainteresiranima za problematiku očuvanja okoliša, promiče i popularizira načela Aarhuske konvencije i potakne njihovu primjenu.

Punoga naziva Konvencija o pristupu informacijama, sudjelovanju javnosti u odlučivanju i pristupu pravosuđu u pitanjima okoliša, međunarodni je sporazum koji je 1998. u Aarhusu u Danskoj, na ministarskoj konferenciji «Okoliš za Europu», potpisalo 40 zemalja Europe i središnje Azije. Konvencija je stupila na snagu krajem listopada 2001. kada ju je ratificiralo sedamnaest zemalja, a kako je u međuvremenu isto učinilo još njih 13, načela «parafirana» u Aarhusu primjenjuju se u ukupno 30 država. Hrvatska je, dakako, također bila potpisnica konvencije, ali je, opet dakako, još nije ratificirala.

- Potpisivanjem sporazuma naša se zemlja načelno suglasila sa sadržajem Aarhuske konvencije, ali pravnu joj snagu daje tek ratifikacija, odnosno, kao što je poznato, kada je Sabor prihvati

kao unutarnji zakon. Prethodno je, međutim, potrebno stvoriti uvjete za primjenu konvencije, prilagoditi joj postojeće pravne regulative te uspostaviti mehanizme unutar strukture vlasti koji će zainteresiranim građanima omogućiti pristup informacijama i pravosuđu te osigurati sudjelovanje u odlučivanju o okolišnoj problematici – kazale su Andreja Tonč i Desa Sarvan, trenerice prve radionice u sklopu REC-ova projekta održane u Osijeku.
Resorno ministarstvo, inače, već dugo najavljuje skoru ratifikaciju Aarhuske konvencije, pri čemu je složenost postupka uspostave odgovarajućih mehanizama najčešći «izgovor» za to što se njezina načela u Hrvatskoj još ne primjenjuju. Na osječkoj se radionici, međutim, moglo čuti kako je pravi razlog zapravo nepostojanje političke volje i ukorijenjena (ne)kultura državne administracije, zbog čega «Najljepša naša» još uvijek pati od niske razine kakvoće, transparentnosti i učinkovitosti procesa donošenja odluka o okolišu, nedostatka relevantnih i pouzdanih informacija dostupnih javnosti, ali i neopravdano maloga broja zahtjeva za sudskom zaštitom ustavnoga prava na zdrav život. Slika, istina, nije tako crna, jer postojeća zakonska regulativa barem donekle omogućuje pristup informacijama i pravosuđu te uključivanje građana u odlučivanje o okolišnoj problematici, što znači da je Hrvatska, slično slučaju Bakice vs. Mesara, na tragu Aarhuske konvencije. Njezinim ratificiranjem, drugim riječima, domaća bi se «pravila» uvelike poboljšala u smjeru razvoja demokracije i očuvanja okoliša.
Tome bi trebao pridonijeti i REC-ov projekt koji će, uz promicanje načela međunarodnoga sporazuma potpisanoga u Danskoj, ujedno i poticati njihovu konkretnu primjenu u lokalnim sredinama. Radionice se stoga «toplo preporučuju», a nakon Osijeka, priredit će se u Varaždinu, Zagrebu, Karlovcu i Metkoviću.

PRELIMINARNI PROGRAM RADIONICA
VARAŽDIN 27. I 28. STUDENOGA 2004.
ZAGREB 29. I 30. SIJEČNJA 2005.
KARLOVAC 19. I 20. OŽUJKA 2005.
METKOVIĆ 16. I 17. TRAVNJA 2005.
PLUS: TOT (TRAINING OF TRAINERS) 21. I 22. SVIBNJA 2005.
KONTAKT: **rec@rec-croatia.hr**

BOJKOT

Koliko nas zapravo kradu

piše: Lela Vujanić

DONOSIMO VAM DVIJE STRANICE SKINUTE S INTERNETA I PRIDRUŽUJEMO SE POZIVU NA BOJKOT, U NADI DA ĆE SVE OVO ZAJEDNO JEDNOG DANA IZAZVATI JEDNU ŠIRU DRUŠTVENU AKCIJU U OVOM JADNOM, INERTNOM HRVATSKOM GRAĐANSTVU KOJE JE TOLIKO VEĆ SJEBANO DA NE REAGIRA ČAK NI KADA SE RADI O LOVI.

foto: Kruno Jošt

http:/www.suxadsl.tk

SUXadsl PAKETI

OVAKO NA WWW.SUXADSL.TK REKLAMIRAJU NOVU «FENOMENALNU» USLUGU HT-A. OBAVEZNO POSJETITE STRANICU I BIT ĆE VAM JASNO DA NIKAKVE NOVE USLUGE OD HT-A NISU POŽELJNE.

Trenutna pokrivenost je kao što vidite jako dobra, te će se mnogi moći uvjeriti u moć pražnjenja džepova SUXadsl usluge! Ako ste jedan od tih nesretnika, priključite se do 1. studenog 2004. i iskoristite priliku pred drugim gubitnicima koje ćemo dodatno opelješiti s ogromnim cijenama priključenja.
Ako si pokriven SUXadsl uslugom, sve što je na tebi je da otiđeš do najbližeg T - Hitler Telekom centra i potpišeš ugovor kojim se obvezuješ na dvanaestomjesečno robovanje. Korisnici koji bankrotiraju u prvih šest mjeseci dobivaju privjesak za ključeve sa T- Com logom, tako da je potpisivanje ugovora potpuno bez rizika.
Zahtjev za ADSL pristup može podnijeti samo osoba skromnijih mentalnih mogućnosti koja neće srati oko računa i pisati žalbe kad ju oderemo, nego će biti sretna i mahati repom dok gleda dokumentarce i financira sve promašaje SR Njemačke, EU i samog DT-a te širenje četvrtog Reicha pod maskom ujedinjenja tržišta.

386 / 64
stvarna brzina 'downloada':
320 kbit/s
stvarna brzina 'uploada':
32kbit/s
Za svakodnevno je "laganini" surfanje ali doslovno laganini, jer ako se malo zaletite, a vjerujte to je moguće i s ovim sporim pljugerskim paketom, moglo bi doći do katastrofalnih posljedica.

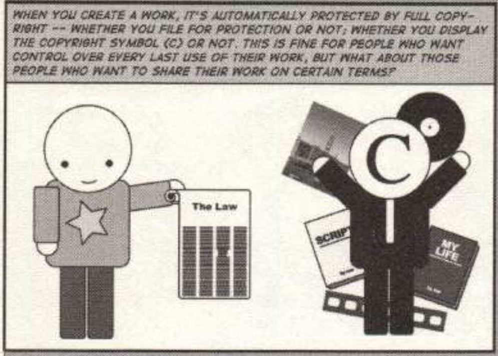
768 / 128
stvarna brzina 'downloada':
712kbit/s
stvarna brzina 'uploada': 96 kbit/s.
Ako s ovim paketom počnete 'skidati', nema zaustavljanja, a račun bi mogao narasti do prosječne hrvatske plaće!

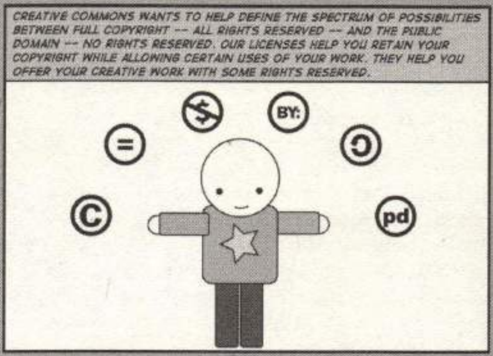
1536 / 192
stvarna brzina 'downloada':
1488 kbit/s
stvarna brzina 'uploada': 160 kbit/s
Ovaj vam paket preporučujemo samo ako ste Ivica Mudrinić, Sanader, Jurleka i njima slični jer nitko normalan ne može to platiti.
A ako se ipak odlučite biti naš korisnik, ne gine vam bankrot već u prvom mjesecu.

Zašto su cijene tako visoke?
Zato jer smo potpisali tajni ugovor s hrvatskom Vladom koji nam omogućuje monopol kao i to da radimo sve što je potrebno za pokriti troškove lošeg poslovanja u Njemačkoj.

Zašto T- Com u Njemačkoj nudi puno niže cijene nego u Hrvatskoj?
Zato jer u Njemačkoj T- Com nema monopol na sve žice pod zemljom i iznad nje.

Slobodno stvaralaštvo?!

piše: Tomislav Medak

Razvojem digitalnih tehnologija u protekla dva desetljeća dvije sastavnice sustava kulturne proizvodnje promijenile su stubokom svoj socioekonomski karakter – sredstva za kreativnu proizvodnju postala su široko dostupna, a digitalne mreže učinile su kanale za distribuciju kulturnih proizvoda sveprisutnima. Infrastrukturu za globalnu proizvodnju i distribuciju kulture svojedobno je ekonomski mogao održavati samo pogon kulturnih industrija. U režimu digitalnih dobara, umrežavanjem resursa i dijeljenjem kulturnih proizvoda, tu infrastrukturu sve više stvara sama zajednica korisnika i stvaratelja, korisnika-stvaratelja. No, s tim prodorom korisnika iz potrošačke u proizvodnu sferu industrije digitalnih alata i industrije kulturnih dobara ulaze u konflikt s korisnicima oko njihovih prava i slobodâ da razmjenjuju kulturne sadržaje, da ih koriste za daljnje stvaranje i da sami stvaraju digitalna oruđa za svoje stvaralaštvo.

►►►

http: //strajk.mojblog.com/

OVO JE 'BLOG' KOJI JE POZVAO NA ŠTRAJK 15.10. (NEKORIŠTENJE TELEFONA I INTERNETA TOGA DANA) A NA KOJEM SVAKODNEVNO MOŽETE ČITATI O SVIM OBLICIMA HT KRAĐE KOJIMA SMO IZLOŽENI.

Jeste li znali da možete surfati i ako vam je računalo ugašeno? Kažu iz T-Coma da možemo... Glasnogovornik T-HT-a: "Virusi iz ugašenog računala nabijaju račune"
Ovaj tekst napisa netko na 'newsima'
"Pogledaj kako su završili slični bojkoti diljem svijeta. U mnogim sličnim slučajevima stvar se popravila (nedavno je uspio jednodnevni bojkot mobilne mreže i to čak u zemlji kao što je Libanon). Naravno, bilo je i neuspjelih pokušaja (nedavno u Italiji neka slična akcija), no pogledaj što svijet radi kad ga neko j... - pobuni se i dotičnom napravi sranje. Mi se samo još više naguzimo, zahvaljujući neopisivom entuzijazmu, poletu, vjeri u bolje sutra...(-:"

foto: Kruno Jošt

E PA, DOSTA JE BILO. NADAMO SE DA ĆE OVAKVIH AKCIJA BITI SVE VIŠE I VIŠE I DA ĆE VODITI KONAČNOM SLOMU JEBENIH MONOPOLISTIČKIH KRADLJIVACA. UKLJUČITE SE JER SE RADI O VAŠOJ LOVI. I O VAŠEM PONOSU. PA NISMO BAŠ TOLIKI IDIOTI.

I dok programska (softverska) i kulturna industrija nastoje eksploataciju vlasništva nad stvaralaštvom učiniti što isključivijom, lobirajući za sužavanje korisničkih sloboda radikaliziranjem pravnog sustava zaštite intelektualnog vlasništva i posežući za kriminalizacijom korisnika, sve više stvaratelja stavlja svoje radove slobodno na raspolaganje drugim korisnicima za daljnje dijeljenje i stvaranje paralelno uz ili izvan sustava tih industrija.

Licence i sloboda?! Kao što se s pokretom za slobodni program (softver) razvila zajednica korisnika koja je proizvodnju istog htjela i uspjela zadržati među korisnicima, tako se na području kulturne proizvodnje javlja stvaralačka zajednica koja svoja djela želi učiniti slobodno dostupnima korisnicima. I kao što je pokret za slobodni program razvio svoje autonomne proizvodne modele paralelno uz sustav programske industrije ili izvan nje, tako danas zajednica slobodnih stvaratelja razvija svoje proizvodne modele.

No, da bi program održao javnim kako bi ga korisnici dalje razvijali i slobodnim pred pokušajima prisvajanja, pokret za slobodni program morao je izumiti pravni instrument slobode, GNU Opću javnu licencu. Koristeći upravo ono sredstvo koje je omogućavalo isključivost vlasništva nad intelektualnim dobrima - autorsko pravo, ta licenca odražava volju autora da drugima odredi pravo na slobodno korištenje svoga djela, ali i da ih spriječi da prisvoje to djelo i isključe druge od te slobode. Slijedeći primjer slobodnog programa i slobodno stvaralaštvo razvija pravna sredstva slobode. Kultura, podjednako kao i program, počiva na mogućnosti da se razvija dalje na onome što su stvarali prethodnici, a da bi se moglo razvijati iz onoga što su stvarali prethodnici potrebno je da njihovo stvaralaštvo ostane slobodno dostupno.

Creative Commons?! Najosmišljeniji i najrasprostranjeniji pokušaj da se u kulturu prenese kultura nesebičnog dijeljenja i zajedničkog stvaranja iz slobodnog programa je projekt Creative Commons. Creative Commons licence prvo su obuhvatno i jednostavno rješenje za alternativno licenciranje autorskih djela. Kako bi spriječio da djelo automatski bude objavljeno pod restriktivnim uvjetima zakona o autorskom pravu i da ga učini dostupnim korisnicima s više slobode za korištenje, daljnje stvaranje i razmjenjivanje, autor treba izrijekom navesti uvjete pod kojima daje svoje djelo na korištenje. To je nešto čega u većini slučajeva autori nisu svjesni. A kad i jesu, procedura i provođenje takvog izbora predstavlja dodatan napor na kojeg autori često nisu spremni. Creative Commons pojednostavljuje taj postupak tako što autor pomoću (mrežnog web) sučelja može izabrati uvjete pod kojima objavljuje svoje djelo i zauzvrat dobiti licencu koja poštuje odabrane uvjete, koja je usklađena s pozitivnim pravnim propisima i koja je obranjiva pred sudom u slučaju spora. Licencu autor dobiva u tri oblika: 1. u obliku pravnog teksta, 2. u obliku sažetka i 3. u strojno čitljivom obliku. Autor pritom i registrira svoje djelo, čime ono postaje lakše dostupno korisnicima u potrazi za slobodnim sadržajima.

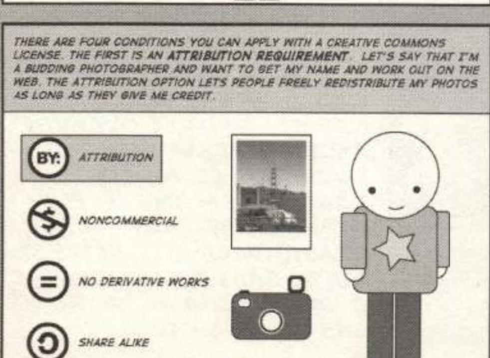
Poput GNU Opće javne licence za slobodni program, one imaju za cilj proširiti prostor slobodnog stvaralaštva, njegovu razmjenu i njegovu dostupnost u javnoj domeni, ali za različite stvaralačke sadržaje: muziku, fotografiju, film, video, književnost, dizajn,... Licencu za svoja djela možete dobiti pod www.creativecommons.org, a od 14. siječnja 2005. i na hrvatskom pod www.creativecommons.hr.

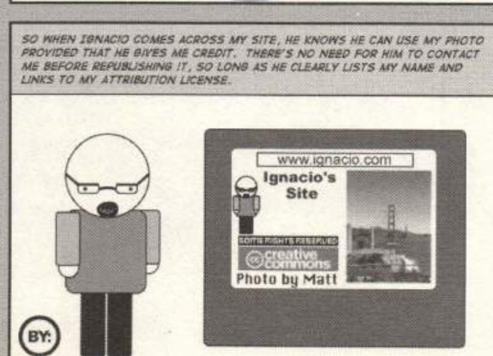
fotke preuzete sa: www.creativecommons.hr

CODING ALL DAY, PARTYING ALL NIGHT...

... and sleeping whenever and wherever it chanced to happen.

Transhackmeeting u Puli bio je veoma koristan, poučan i inspirativan događaj. Mislim da takva okupljanja moraju biti poznatija (i bolje promovirana), a također zaslužuju da se naširoko dupliciraju.

Nije se sve vrtjelo oko radionica, predavanja, debata. Neki su dvorište zgrade pretvorili u hacklab na otvorenome i većinu dana (i noći) provodili sretno nagnuti nad svojim prijenosnim računalima. To je, dakako, uobičajena pojava svakog hakerskog okupljanja: intenzivna, gotovo manijakalna intimnost s tehnologijom.

piše: Patrice Riemens

reality hacking

The event was hence more international in outlook and the common language tended towards English. But that did not detract from the basic character - or better: quality - of South European style hackmeetings. Which is all about self-organisation, self-management, low budget financing (entirely contributed to, in kind as well as in money, by the participants themselves), and a consequent refusal to go for sponsoring or for commercial side-activities.

Hackmeetings - originating as most of the South European hacking scene in the 'alternative' social and cultural milieu - have a different, less 'embedded' outlook than Northern European equivalents. In Italy and Spain they are closely linked to the 'Social Centre' movement and hence are much more radical in their political activities and outlook. The prevailing circumstances in these countries steer info/tech hacking further away from the (commercial) mainstream, and closer to (political) anarchism. As a consequence, the numbers involved tend also to be somewhat smaller.

De prime abord, hackmeetings seem to function without a clear programme. There is a programme of course, but unlike conventional conferences it emerges as the meeting comes closer rather than as the result of a lengthy handling and/or manipulative process by the event's organisers (aside from the local hosts taking care of basic logistics, hackmeetings do not have organisers as such, and the process mostly takes shape on the event's mailing list). Thus, the gathering itself and the participants are the programme, and since the latter often know each other quite well on-line, the topics on offer are already somewhat predictable beforehand. This makes for an informal and relaxed, yet effective, way of operating - provided those coming to the event actually do participate!

And participative the Transhackmeeting surely was. The quality of the discussion, lectures, demos, and of the interaction in general was certainly no less than at more well-known, large events, such as the Dutch 'H' bashes (HEU, HIP97, and HAL2001, the 2600 'HOPE's or the Chaos Computer Club summer camps). The participants I interviewed (having failed myself to participate very much since I was mostly engaged in serving Turkish Tea from an authentic Turkish samovar!) all concurred that on the whole, the workshops and presentations had been topical, dense, and inspiring.

The bill of fare included for instance 'freedomnet' (a streaming/p2p/chat system); SF-active (used by Italian and other IMCs); V2V (a distributed peer-to-peer network for video exchange); and a hacklab 'co-ordinational'. Sharing and exchange of knowledge was the rule, rather than the "guru and sanyasin" approach of many other events. I did myself attend the 'International Law and the Internet' workshop, which focussed on the increasingly repressive policies of European governments around issues of 'intellectual property' and 'terrorism'. The classic oscillation between technical vs. political approach to the struggle occurred here yet with a distinctly more political bent ("technology is political", as opposed to the libertarian "route around it" attitude, I guess). There was also some apprehensive discussion about the future topics such as 'certified' hard & software; and 'trusted' computing (as in: 'we' certify and 'we' don't trust you).

make config

This points to another remarkable feature of hackmeetings: the heightened degree of political awareness and hence the level of politicisation of the participants and of the debates. Of course a certain one-sidedness (sometimes bordering on dogmatism) lurked, which fortunately was more pronounced on the mailing list than at the gathering itself. And the feeling of community and of solidarity between the participants was really palpable. Here, one might see a difference, and maybe even a divide, between Southern and Northern European hackers cultures. The latter would appear to be broader and more encompassing in its demographics, but at the expense of a severe dilution of political awareness - often resulting in an inability to rise above a 'geeky' role in the public debate. It also tends to be too accommodative towards commercial forces (unless these are headquartered in Redmont

WA, of course ...). The 'Southern' approach, on the other hand, has the advantage of projecting a fairly clear-cut message, but risks excluding the moderate constituency from its fold - or those who are merely not very conscious and/or informed yet about the linkages between information technology and broader social issues.

This is of course a somewhat sweeping generalisation, since there are also groups and individuals in Northern Europe (as far as Oslo!) who sympathise or have even adopted the 'Southern' stance. This can be gathered from the members list of the 'Hacklabs' movement for instance. Hacklabs are free and open, non-institutionalised IT workspaces, and they tellingly include collectives - "not self-considered hacklabs" so much as groups that "share the same attitude".

This being said, the Transhackmeeting was not all workshops, lectures/debates, and meetings. Many chose to reconfigure the inner courtyard of the building into a massive open-air (hack)lab and spend most of their days (and nights) happily bent over their laptops, milking out our hosts' WiFi? connectivity. This is of course a classic feature of any hackers gathering - the intense, almost maniacal intimacy with technology - and this one was even more rigorously Free/Libre and Open Source Software (FLOSS) powered.

In terms of numbers, the Transhackmeeting was certainly not a massive affair - with something like 150 participants. This might well be a maximum figure if one wants to keep as horizontal and participative as possible. Decentralisation was achieved by an effective yet spontaneous rota-system - including a 'Human DHCP' responsible for assigning individual IP numbers. Cooking was also tastefully 'compiled' by a revolving group of volunteers - after some controversy about vegan-vegetarian/ bio-organic/ locally procured/ etc. In another departure from the familiar format, finances were underwritten by voluntary contributions rather than by an entrance fee. A little over 1000 Euro was gathered this way with the remaining balance (450 Euro!) donated afterward to the hosts - the MonteParadiso collective.

nmap localhost

The venue itself was perfectly suited to a self-managed approach. The former 'Karlo Rojc' (pronounce 'Roytz') barracks are located just at the limit of the town's centre. Named after a 'people's hero' sailor (his bust is still in the courtyard, but repainted in hip-hop colours) it is a gigantic complex built in 1899s for the erstwhile Austro-Hungarian? navy, and inherited by the Italian, Yugoslav and finally Croatian military. The latter had no use for the unwieldy mastodont and turned it to the municipality of Pula. This none too happy new owner first housed refugees from the Balkan war in it before handing it to community and 'civil society' groups - including the local punk scene. The municipal authorities continue to provide electricity, water, sanitation, a modicum of heating, and even 24/7 security - all for free. Call it an 'official squat', with a bafflingly diverse collection of tenants.

In the weekend, the place doubles as clubhouse for Pula's extensive and Hardcore - or in any case hard-drinking - punk scene, attracting huge crowds. Not surprisingly, the Transhackmeeting blended seamlessly in that atmosphere: coding all day, partying all night, and sleeping whenever and wherever it chanced to happen. ('Hacking a mattress' being the convener's idea of providing for sleeping amenities and other creature comforts - another refreshing departure from more established events).

One Karlo Rojc tenant was also the host of the Transhackmeeting: the MonteParadiso collective. They run a 'hacklab' for the local community and engage at the same time in alternative (cross) cultural activities and practices - including big punk and reggae festivals. They also collaborate with the local environmental activist group Zelena Istra/Green Istria. MonteParadiso hacklab has (true to form) been equipped in bits and pieces over the years - going for a 'no budget' approach, recycling equipment and 'trash technology', while 'social engineering' free connectivity from the local university, and pioneering community wireless (WiFi) access in the Pula area (with some help of the Amsterdam-based ASCII collective).

shutdown - h now

To conclude, the Transhackmeeting was a very worthwhile, instructive and inspiring event. Such gatherings need in my opinion to be better known (and promoted), but also deserve to be re-duplicated widely - as opposed to merely grow in size as many events deemed successful do. This actually happens in Italy and Spain, but these events tend to be 'local' affairs, also in respect to language. Language (read: English) is a tricky and complex issue, which, besides other divergences, has 'complicated' the rapport between the Northern and Southern European hacker (and activist) scenes (northerners, who appear to have more facility with the language, do not share the southerners' deep-rooted suspicion of its 'imperialistic' cultural consequences).

And for the remainder, do not think that Transhack was all hard work and tough code ! The marvellous, 'fractal' coast around Pula and the glorious sunshine beckoned too, and quite a few participants wisely choose to extend their stay for a little while before heading home.

SHALOMBROTHERS

FREE RADIO FRO IN LINZ, AUSTRIA GIVES OPPORTUNITY TO YOUNG PEOPLE, PEOPLE OF ETHNIC MINORITIES, AND PEOPLE WITH "DIFFERENT" VIEWS ON MUSIC AND LIFE ALTOGETHER TO BROADCAST. 04 TALKED WITH ONE OF THE SHALOMBROTHERS (GOING UNDER NAME AWFUL), GUYS WHO MAKE COMPUTER CONTROLLED BREAKBEET SHOW WITH A DEFINITE STANDPOINT ON UPPER AUSTRIA CULTURE.

RADIO FRO, SLOBODNI RADIO IZ LINZA U AUSTRIJI OMOGUĆUJE MLADIMA, ETNIČKIM MANJINAMA I LJUDIMA S DRUGAČIJIM POGLEDOM NA MUZIKU I SVIJET NJIHOVE VLASTITE EMISIJE. 04 JE RAZGOVARAO S JEDNIM OD SHALOMBROTHER DVOJCA (KOJI SE PREDSTAVLJA KAO AWFUL) , GLAYBENIKA KOJI STVARAJU KOMPJUTERSKI KONTROLIRANI 'BREAKBEAT' ŠOU S ČVRSTIM STAVOM O SVOJOJ OKOLICI.

04: Working on a free radio means you are willing to work voluntarily. Is this standard accepted in Linz and Austria? Do people often volunteer, and would radio FRO ever go commercial?

Overall it's a voluntary work at the radio. If you do broadcasts, as we do with our Shalombrother show, it's fully in your own hand and wallet. If you're working in the administration of FRO you'll get a small payment. Otherwise it's not possible to find enough people to administer a radio with all parts of a professional station. At the beginning all people worked for the thing, because it was a revolutionary time in Austria for private frequencies. Before, all radio in Austria was official and paid through the taxes. The Austrian radio office spread some freq. and many organizations fought to get it. Fight means the battle against big Austrian boulevard-newspapers who want to get as many freq. they can fetch and use for their "best hits from 80 till 90 with uniform moderation and shitty news"-shows :) Big thanks at this point to the original FRO crew, who laid the foundation in 1996 for the state FRO is now. (FRO results from pirate radio performances!)

http://www.fro.at/geschichte/geschichte.html#1987

foto: Tanja&Kruno

In generally I think many people in Austria do voluntary work. If you call voluntary that they don't get money for it. I think mostly it's the idea of getting possibilities to do things you can't do either alone or without spending some $$$. And as a result: to spread information, ideas or thoughts and to make others think. The question would be, who will do the thing if their is a fee to pay... naargh...forget it...if I think harder on this, it could be expressed as negative way of collaborating with ideas of the people who do voluntary work... Or maybe iti s a mirror thought of my own deepest in doing a radio show, in a town where no one understands the difference of drum&bass and breakbeat... :) skip it

But for the final... I don't think that FRO gets commercial in a way of giving/refusing information for money, or doing blacklists for people, ideas or any kind of knowledge. Sponsoring is always a topic in doing a bigger institution, but FRO gets its name of the freedom of broadcasting everything. So it can't get commercial at least.

VEĆINA AUSTRIJANACA VOLONTIRA CIJELI SVOJ ŽIVOTNI VIJEK. TAKO NIJE NI ČUDNO ŠTO SE VOLONTIRA U SVIM SEGMENTIMA RADA NA RADIJU FRO. SAMO ADMINISTRACIJA DOBIVA NEKU PINKICU. SLOBODNI RADIO FRO GODINAMA JE RADIO KAO PIRATSKI RADIO. PRIJE SU SVE RADIO FREKVENCIJE U AUSTRIJI BILE SLUŽBENE I PLAĆENE KROZ POREZNI SUSTAV. AUSTRIJA JE PODIJELILA ODREĐENE FREKVENCIJE I MNOGE SU SE ORGANIZACIJE BORILE ZA TAJ PROSTOR. BORILE SU SE PROTIV VELIKIH NOVINARSKIH KUĆA KOJE SU HTJELE ZAKUPITI ETER ZA SVOJE "BEST OF 80IS AND 90IS" MUZIČKE EMISIJE, REKLAME I VIJESTI. NA HTTP://WWW.FREIE-RADIOS.AT/ MOŽE SE DOBITI CIJELA LISTA AUSTRIJSKIH SLOBODNIH RADIJA.

04: Are there any other free radios, community radios or neighborhood radios in Linz?
In Linz, FRO is the only one non-commercial. Some others get also free freq. at the give away. Mainly big newspaper got them. But, in Austria there are some more like FRO; for example: Agora in Klagenfurt, Freirad in Innsbruck, Orange in Wien and Helsinki in Graz. You can get a whole list on the webpage of the free-radio community of Austria. Link-> http://www.freie-radios.at/
They also try to spread their broadcasts in topics widely. In upper Austria FRO is collaborating with many cultural institutions and there is a new free radio station, a little way north from Linz, in progress. It will start in spring 2005...

04: Radio shows on FRO include much of the Linz underground music scene, but also ethnic minorities shows.
Yes... it's a main part of FRO, to give groups with other languages a platform for free speech. Its strange if you listen free radio through day... starting with classical opening from the club of retired people, over to cultural-experimental shows to broadcasts of Hungarian, Turkish, Polish and other languages. From the musical side, it spreads from folk to noise. It's an extended scene here in Linz. Problem: it's a humble interest from people who are in different audio scenes on the spectrum which is offered. In comparison to the Hungarian scene I miss the broad interest between the different music styles. The musicians in Budapest, for example, listen much more crossover the styles. In Linz you have the fixed groupings. Listening over the borders happens too less for me. If you ask people for feedback on FRO, you get an equal answer: they have heard one or two broadcasts, and the rest is not of interest. But I think that's a mentality of people from upper Austria. It needs more time. But the start is done.

04: Is there any politics involved in radio FRO shows?
There are some political shows which inform about government movements, organize demonstrations and broadcast specials if rules are going to change. The people who are in the main organization of FRO are partly involved in politics, but not part of the government if you asked for this :)

04: How do you survive without commercials?
Membership and sponsoring. Members pay a yearly fee on FRO. It's more a support than a fee. Since the money assistance from town and country was minimized to a sum with which it is not possible to give permanent life to a radio station, FRO organizes once a year a marathon to get more members in town. Also if bigger institutions want to do a broadcast, they have to pay for the time. Private persons can broadcast for free. Some technical lessons have to be done. Money which was earned from parties also involved in the FRO capital, and if commercial people want to work with equipment from the radio, like using the studios for audio recording, there are fees to pay. And at least... doing radio shows for free it's a living station without much payment for broadcast. How the costs get calculated for the AKM (Austrian national artist publisher - mafia!!) I don't know exactly... we have to write playlists and archive them. But I think, mainly music which is not registrated will be played on FRO.

MUZIČARI U BUDIMPEŠTI SLUŠAJU MNOGO VIŠE STILOVA, DOK U LINZU POSTOJI PROBLEM DA SU GRUPE FIKSIRANE SAMO NA JEDAN STIL, ZATO JE RAD 'FREE' RADIJA USMJEREN NA MALE GRUPE, A PROGRAMI SU SLABO SLUŠANI. VREMENOM ĆE SE I TO PROMIJENITI. RADIO FRO PREŽIVLJAVA BEZ REKLAMA, SAMO SPONZORIRANJEM I VLASTITIM SREDSTVIMA. PONEKAD SE ORGANIZIRAJU DOBROTVORNE ZABAVE, PONEKAD SE IZNAJMI OPREMA KOMERCIJALNIM USTANOVAMA. ZA AKM (AUSTRIJSKI KULTURNI IZDAVAČ – MAFIJA ☺) MORAMO PISATI LISTU PJESAMA KOJE PUŠTAMO, ALI NA RADIJU FRO SE IONAKO PUŠTA MUZIKA KOJA NIJE REGISTRIRANA. NA RADIJU FRO SE BORIMO PROTIV UNIFORMNOG IZLASKA U ETER, CENZURIRANJA I ZABRANA. SHALOMBROTHERS STVARA ELEKTRONSKU MUZIKU POMOĆU KOMPJUTERA I OSTALE RAZLIČITE OPREME. PARTNER I JA STVARALI SMO U POČETKU MUZIKU U STUDIJU SVIRAJUĆI UŽIVO, NO OTKAKO SE PRESELIO, RADIMO UGLAVNOM PREKO 'STREAMINGA', ŠALJEMO SI MUZIKU PREKO INTERNETA I OBRAĐUJEMO JE KOD KUĆE. PONEKAD SAM LIJEN IZAĆI VAN I PUSTIM 'STREAM' DIREKTNO SA SVOG KOMPJUTERA NA FREKVENCIJU RADIJA. NADAM SE DA ĆEMO PONOVO KRENUTI SA SVIRKAMA UŽIVO U STUDIJU, A ZA SLJEDEĆU GODINU PLANIRAMO I NEKE SURADNJE SA DJ-IMA I MUZIČARIMA SA SLIČNIH ETIKETA. SVA JE 'MODERACIJA' NAŠIH EMISIJA RAĐENA S GLASOM SINTETIZIRANIM POMOĆU KOMPJUTERSKOG PROGRAMA.

If radio FRO is a front, what is it fighting against? It seems that it fight against straight uniform radio broadcasting. :)) But mainly against the censorship of information and restricted possibilities.

04: How successfully?
Very! In the state of doing. Not so successfully in the way of being heard by the people. But the audience is growing.

04: What's your usual set at radio FRO?
We mainly set up DJ sets from our latest tracks we got or made. When we started we mainly played live in the studio, but after a while the equipment got too heavy for moving it every Friday in the studio. So we started to do interviews and specials in the studio, where we invited other DJs and musicians. Later we got a little lazy and produced everything at home on the computer. :) Then my partner changed his flat to Vienna and it was a must to produce via Internet. The last two years we prepared 80% of our shows at home. Sometimes we meet together in the studio and do live sets. I hope it will be more again next year. I want to set up more specials with other labels which do interesting music, like with the Hungarian Chi-recordings last time. The recorded sets in our home studio get more and more complex. As we started with mixing at home, broadcast was made one to one in time. Now we work two days for one hour. :) As I write this, the next part of this Friday broadcast is readymade and downloaded from sig* in Vienna. I will add and remix it and send it back, so we will work through this night. It's a nice work. But I want to mention, that if we work on a broadcast, we mostly mix tracks live on turntables at home, capture that on the computer and combine it with self-made tracks or downloaded from the Internet. So, it is one third live at home, one third on computer and one third live in studio. If I'm very lazy, I do the broadcast via stream... so I can listen my own radio show at home over the tuner, while I stream over Internet on the FRO transmitter...nice technical world :)
Ah... I forgot to say, that we also have moderation in our show, which is done by computer generated voices. That's why the tag "computercontrolled" is in name of the show. First we started with the talking engine from the Amiga, which was always hard work to get understandable sentences :) but nowadays the voice generating is in a state where you can have different styles of language without problems. That's nice... so you don't have to sit in studio for speech recording, and you can slice and transform the speech very easy to the sounds!

04: What is the philosophy behind computer breaks? What samples do you use and why?
Big question... first I want to say, that the thing of doing computer breaks is developed from making music with everything I get in my hands. My first audio equipment was a wooden flute in primary school :) everybody had to learn this, and later on I got my first computer - a Commodore 16 with

tape deck. The technique was in the state that data was saved at normal audio tapes, which you could copy over a standard tape deck... that sounds very nice...so I tried first to cut the sound of the data on the tapes with scissors and stick. The desire of cutting sounds was developed and I tried everything to get sounds out of things. A nice possibility to get bassdrum, by the way, is to knock on a 500 piece package of plain paper. Sounds really electronic and deep! Later on I changed to an Amiga 500 and so the audio goes digital with sampling. At the same time I met sig*, the other Shalombrother. He had also bought Amiga and we stick together and tried many things with doing breaks on Amiga and electronics on synthesizer. I lend some old transportable organs from the cultural club near me and we prepared with VHS - video tapes, and our equipment some tracks. Driven by the tracks of acid-electronic breakbeatstuff of the late 80´s we developed our equipment and sound. The fascination of capturing sound and transforming it by electronic or analogue means was always the main point of interest. And this mentality leads to digital sampling and doing computerized breaks. I say breaks because in our music rhythm was always a big topic. So the breaks and a song structure never missed. First we tried a lot with soundscapes and noisy setups. But later I liked more to build rhythms which I can distort and destroy. It's an evolutionary thing that people always want to find rhythm in audio. And this I want to push. Changes in tempo scale and steps with strong synth sounds I like most this time. The actual scene of nuskool breaks gives me that :) the samples which are used mostly refer to the old 70's and 80's electronic sounds and first sample tryouts. One good example on this is Sibegg. Listen to some tracks. Really fancy sampling games :) wah... I could talk hours about this...but lets make a cut. Too much equipment-too less time...

04: Besides radio FRO you are also a student on university.
yesyes! At Audio-Visual Techniques Art University. I hope to get my diplomma next year. I'm preparing a big movie for this... if someone wants to work with me, please contact. It will be a sci-fi movie about the evolutionary thought of spreading human beings all over the universe. The main story comes from a short story by Robert Sheckley, who did SF-writing in the mid 70´s.

04: Do you plan your film career?
Hmm... Partly...I want to do a big movie for my diploma. Then change back to my good old handcamstyle and chaos cutting. :) doing some small productions for getting money and live as an artist. But maybe, if I get addicted to moviemaking in big, I'll start something. My future plans in this way are to change from Austria to Hungary and start working there for the national movie scene. Because they have one! Yes... not like the Austr ian...boah...Budapest is my beloved town...fuck Vienna!! Shitty small snobby town...

04: When did your first movie come out?
The first was gone out in my early days. As we produced with VHS cameras some little short stories in the woods. Some Hollywood guys have stolen our movies and did the lousy Blair witch. So I have to prepare a bigger one, that they can't copy without the audience knowing :)... Many videos I did were small productions without money and shitty equipment. But in a way I like this kind of video making. The digital wave gives more chances for this style. But I see the real moviemaking as a profession which has to grow long time till perfection. So my diplomma-movie will be totally different from my former production. No video – movie!

04: Is it gonna be a breakbeat movie?
Hehe... partly... I want to do the soundtrack on my own but it will be an atmospheric movie, so I fear I can't do the soundtrack. :) My music is to non-harmonic and too chaotic for this... but some friends of mine will construct the right audio. There were some ideas before to make a road movie with puppets and nice breakbeats, but we build the puppets (really big ones) and did some shots and music videos with them. Now they sit in my flat and are staring holes. They are broken and we had no time to build new ones. So the idea was left behind; but some time I will do the road movie... and then the audio strikes fat!!! (sic!)

04: Count the equipment you have.

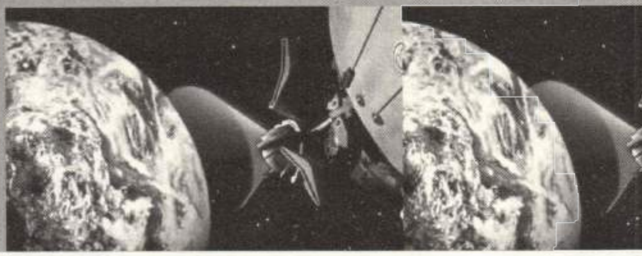
Hardware:
2 wooden flutes (soprano & alt)
Amiga 500
korg polysix (broken but bassy sounds)
Roland sp-808
Yamaha an1-x
Pc with ews 64xxl audio card
Amiga 600
Roland jx-3p
2 Technics turntables
2 500piecepacket of plain paper
Some cute kid's playthings with terrific sample sounds
Mam ad1-x
2 mouth organs (c & a)
Mam sq-16 step sequencer
Minikorg
And some exchanging equipment from friends for testing...
Software I use:
Sonic foundry (now Sony took over the soft) – sound forge, acid & Vegas for cutting and preparing the whole show.
Some plugins for FX and the logox speech engine for the moderation. But this changes

FRO HAVE EACH BROADCAST AS LIVE-AUDIO STREAM ON THE HOMEPAGE
www.fro.at
SO GIVE US A VISIT EACH SECOND FRIDAY WITH OUR SHALOMBROTHERS – COMPUTER CONTROLLED BREAKBEAT SHOW FROM 22:00 TILL 24:00 OR LONGER. OUR PLAY LISTS AND SOME ADDITIONAL INFO YOU GET ON
www.radioactive.at/sig/shalombrothers/
INFO 'BOUT ME (AWFUL) YOU GET ON
www.awfulthemovie.tk
AND SIG* HAVE HIS HOMEPAGE AT:
www.threethirty.org
THAT'S ALL... HAVE A NICE TIME

SMISAO RADA SA KOMPJUTERSKIM 'BREAKOVIMA' JE TO DA RADIMO SA SVIME ŠTO NAM DOĐE POD RUKU. NA POČETKU RADILI SMO PUNO SA 'SOUDSCAPESOM' I 'NOISEOM', ALI KASNIJE SMO POLAKO PREŠLI U RITMIČNIJE KOMPOZICIJE, DISTORZIRALI IH I RAZBIJALI. POČELI SMO RADITI NA COMMODORE I AMIGA KOMPJUTERIMA I 'TAPE DECKOVIMA', I POSTEPENO SE PREBACIVALI NA KOMPJUTERSKI PROGRAM I SINTESAJZERE. SAD KORISTIMO U RADU PUNO 'SEMPLOVA' IZ 70-IH I 80-IH, S JAKIM 'SINTH' UTJECAJIMA I PROMJENAMA BRZINE RITMA. PORED ZVUKA BAVIM SE I FILMOM, KAO STUDENT SVEUČILIŠTA AUDIO-VIZUALNIH UMJETNIČKIH TEHNIKA, GDJE I PRIPREMAM VELIKI FILM ZA KRAJ SVOJEG STUDIRANJA SLJEDEĆE GODINE. POSLIJE DIPLOMSKOG FILMA VRAĆAM SE SVOJOJ RUČNOJ KAMERI I 'KAOS CUTTING' STILU, TE SE NADAM RADITI NA MAĐARSKOJ FILMSKOJ SCENI. MAĐARSKA JE ZA RAZLIKU OD AUSTRIJE IMA, JEBEŠ BEČ, TO JE SAMO MALI SNOBOVSKI GRADIĆ.

computer controlled breaks. since 1996.

The good news is:
YOU CAN CHANGE IT ;-)))

foto: Tanja Topolovec

piše: Vesna Janković

Knjiga Martine Globočnik «Ljudi iz televizora» pionirsko je djelo u nas, rijedak pokušaj povezivanja vlastitog, u ovom slučaju medijskog, angažmana i teorije. Pokušaj da se vlastita praksa u Fade in-u utemelji, promisli i stavi u određeni teorijski okvir. Pokušaj to vredniji što Martina ne preuzima već gotovu teoriju, nego, na osnovu vlastitog iskustva, razvija svoj teorijski pristup.
Pojavljivanje ove knjige smatram tim važnijim što se događa u trenutku kada civilna scena pokazuje znakove zamora i prilagođavanja postojećem, kada zamire diskusija i refleksija vlastitog iskustva, polazišta i ciljeva.

Knjiga se sastoji od dva dijela: teorijskog i praktičnog. U prvom se dijelu Martina bavi analizom uloge medija u konstruiranju društvene zbilje, ili kako ju ona naziva «pseudookoline», dok u drugom dijelu daje konkretne upute za stvaranje angažiranih medijskih uradaka, prije svega televizijskih. Iako se praktični dio nastavlja na osnovne teorijske premise razvijene u prvom dijelu, smatram da u bitnom predstavlja koristan priručnik za izradu profesionalno korektnih video-dokumentarnih radova. Osobno mi je bio puno inspirativniji prvi dio knjige, koji na blizak, a opet osobenjački način promišlja društvenu i medijsku zbilju.
Pojam «pseudookolina» smatram zanimljivom inovacijom u medijskoj analizi Martine Globočnik. Ona ju definira kao konstruirani virtualni svijet koji seže izvan granica «našeg proživljenog iskustva, direktnog kontakta» i koji utječe na naše ponašanje. U današnje vrijeme taj je utjecaj direktan i brz, jer sadržaje «pseudookoline» posreduju mediji (za razliku od npr. religijske «pseudookoline» u srednjem vijeku). «Pseudookolina» nije vrijednosno neutralna, nego je u funkciji društvene kontrole čija efikasnost ovisi o «sposobnostima i opremljenosti kontrolora pseudokoline.» Zastrašuje činjenica da u informatičkoj eri u kojoj živimo na odluke ljudi sve manje utječe njihovo direktno iskustvo, a sve više sadržaji «pseudookoline» na koje oni nemaju gotovo nikakav utjecaj: «moderni arhetipovi nastanjeni u našim pseudookolinama umanjuju individualnu moć rasuđivanja i povećavaju toleranciju na manipulaciju.»
Analizirajući način funkcioniranja mainstream medija Martina odlično detektira ulogu koju centri društvene kontrole dodjeljuju masmedijima. Doduše, smatram da se danas ne može govoriti o jednostranoj upotrebi medija od strane centara moći, budući da su interesi političke dominacije i interesi kapitala u liku multinacionalnih kompanija usko i često personalno isprepleteni s interesima, odnosno vlasništvom nad dominantnim masovnim medijima današnjice. Uostalom, i u Hrvatskoj smo mogli svjedočiti takvim personalnim unijama političke, ekonomske i medijske oligarhije. Također, iako postoje primjeri direktne manipulacije medijima u svrhu primjerice stvaranja proratnog raspoloženja i mobilizacije, mislim da je manipulacija češće izraz same logike sistema, principa po kojima funkcionira današnja civilizacija, negoli svjesnog plana proizvedenog u nekom tajnom medijskom laboratoriju.

Uloga koju masmediji igraju u bitnom se svodi na pasivizaciju ljudi: umjesto svjesnih i odgovornih građana, bezlični potrošači medijskih proizvoda, čiju iluziju izbora podržava mogućnost kupnje proizvoda A, umjesto proizvoda B, a osjećaj kontrole mogućnost promjene TV kanala daljinskim upravljačem.

«U pseudookolinu su natrpane norme, obrasci društvenog ponašanja, društvena hijerarhija, pravila.»

ULOGA KOJU MAS-MEDIJI IGRAJU U BITNOM SE SVODI NA PASIVIZACIJU LJUDI: UMJESTO SVJESNIH I ODGOVORNIH GRAĐANA, BEZLIČNI POTROŠAČI MEDIJSKIH PROIZVODA, ČIJU ILUZIJU IZBORA PODRŽAVA MOGUĆNOST KUPNJE PROIZVODA A, UMJESTO PROIZVODA B, A OSJEĆAJ KONTROLE - MOGUĆNOST PROMJENE TV KANALA DALJINSKIM UPRAVLJAČEM

Uloga medija je da uvjeri ljude da su ti obrasci u redu, da je sve u redu s načinom na koji svijet funkcionira, da je u redu predati svoju moć i osjećaj odgovornosti «stručnjacima» (političkim, ekonomskim, obrazovnim...), da im za sreću treba još samo ta perilica suđa, ili novi auto...
«Sumnjanje u sistem, bilo politički ili gospodarski blokiraju mehanizmi koji potvrđuju logičnost samog sistema, koji ga opravdavaju.»
Međutim, dobra vijest je da «pseudokolinu» možemo preoblikovati. Mi imamo mogućnost utjecaja na njene sadržaje, i u toj mogućnosti Martina Globočnik zasniva svoje viđenje medijskog aktivizma. Za razliku od medijske reakcije, koja se bavi medijskim diverzijama i direktno suprotstavlja «kontrolorima», **Martina pledira za konstruktivno djelovanje kojeg vidi kao medijsku akciju «očišćenu od uznemirenosti zlorabom medija koju prakticiraju centri moći, kreirat ćemo medijske sadržaje koji potiču na preuzimanje odgovornosti i participaciju sviju te na razvoj medijski zrelijeg i odgovornijeg društva».** To je apel za upotrebu masmedija za opće dobro, za «ispunjavanje medijskog prostora za socijalno aktiviranje građanstva, edukaciju putem medija o temama koje razvijaju toleranciju, društvenu osjetljivost, de-izolaciju marginalnih grupa.»
Tako shvaćen medijski aktivizam približava se etički motiviranom istraživačkom novinarstvu, nekoj vrsti kritičkog dokumentarizma koji portretira marginalne teme, advokat je marginaliziranih društvenih grupa, potiče ljude na promjenu i otvara prostor za akciju. Da bi bio što uspješniji, medijski aktivizam treba dobro poznavati jezik medija kojim se koristi, te svoje sadržaje plasirati kroz mainstream medije, jer «pozicionirajući se antimedijski, dakle periferno, utjecaj tada i je periferan. Treba preoblikovati sam sadržaj mainstream medija kako bi utjecaj na sadržaje opće društvene psedookoline bio moguć».

I to je otprilike točka do koje potpisujem medijsku analizu Martine Globočnik. Iako smatram da je sa pozicije civilnog društva bitka za mainstream medije važna (i slažem se s Martininom konstatacijom o nedovoljnoj medijskoj pismenosti naših civilnih aktivista i aktivistica), medijski se aktivizam ne može i ne smije iscrpljivati samo u pokušaju nametanja drugačijih tema u unaprijed zadanom medijskom prostoru. Dosljedno i cjelovito korištenje drugačijeg medijskog jezika moguće je samo u drugačijim medijima. Medijima koji nastaju izvan zadanih političkih i financijskih okvira. Pri tom ne zagovaram marginalne supkulturne medije koji se zadovoljavaju ograničenim utjecajem i u funkciji su osnaživanja supkulturne grupe čiji su izraz (iako načelno podržavam svaki oblik i pokušaj samoartikulacije, izražavanja i govora, jer je i nemušti govor bolji od šutnje i nemišljenja). Zauzimam se za medije i medijske aktiviste i aktivistice koji se neće zadovoljiti samo marginaliziranim temama i društvenim tabuima, nego će s obje noge iskoračiti izvan polja dopuštenog i reći «Car je gol!». Navest ću samo primjer Borisa Budena koji je '90-ih bio najradikalniji kritičar i demistifikator hrvatske zbilje i hrvatske «pseudookoline», ali ne tako što se bavio depriviranim društvenim skupinama, nego tako što se bavio analizom središnjih kulturnih i političkih institucija i njihovih nositelja. Njegove analize mogle su tada biti objavljivane jedino u Arkzinu, novinama koje su se nalazile na medijskoj margini, ali nikako nisu bile marginalne, ni sadržajem ni utjecajem. Novinama koje su u velikoj mjeri bile «advokat marginalnih društvenih grupa», ali koje se nisu libile i direktnog okršaja s «kontrolorima političke i medijske pseudokoline»; novinama koje se također nisu libile šokirajućeg medijskog jezika: od upotrebe ćirilice do plakata s Maplethorpovom fotografijom muško-muške felacije.

Iako podržavam medijski aktivizam kako ga opisuje Martina, takav pristup me ipak podsjeća na civilni aktivizam koji se bavi žrtvama nasilja, poput skloništa za pretučene žene ili zaštite ugroženih životinjskih vrsta. To ne znači da ne podržavam otvaranje novih skloništa, jer sam svjesna da takve inicijative generiraju određene društvene promjene, ali ostaje činjenica da ih sistem puno lakše integrira, a da pri tom dominantni obrasci raspodjele društvene moći ostaju nepromijenjeni. Plivam onom strujom kritičke društvene teorije koja tvrdi da totalitarizam nije samo povremeni eksces demokracije, nego je utkan u samo tkivo postojećega (i to ne samo društveno tkivo, nego i mentalno, emotivno, seksualno tijelo svakoga od nas pojedinačno), i zato se ne mogu složiti s Martininom tvrdnjom: «Treba mijenjati pseudookolinu preoblikujući je.» i stajem uz takve medije koji će kontinuirano tražiti odgovor na pitanje Rastka Močnika: «Koliko fašizma?»

Unatoč razlikama u pristupu, pozdravljam objavljivanje ove knjige s nadom da će potaknuti diskusiju, toliko potrebnu zaspaloj civilnoj sceni.

POSTALI SMO GLOBALNA MANJINA

KAD DONALD RUMSFELD KAŽE DA AL JAZEERA VRŠI PROPAGANDU, DA PREZENTIRA NETOČNE INFORMACIJE, ON LAŽE. JEDNOSTAVNO LAŽE. JEDINA JE RAZLIKA U TOME ŠTO JE NA AL JAZEERI MANJE CENZURE, A VIŠE UREDNIČKE SLOBODE, I ŠTO TA TELEVIZIJA IMA PRISTUP VIDEOVRPCAMA KOJE DRUGE MREŽE NEMAJU

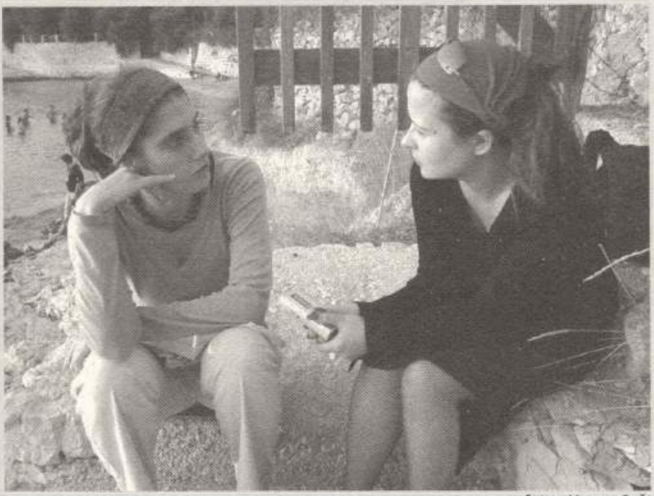

foto: Kruno Jošt

piše: Karolina Pavić

Molim te, objavi onu zajedničku fotografiju, možda će se netko zapitati koja je od nas dvije zapravo ta s Al Jazeere – kazala je Zeina Awad nakon što joj je na Paklenim otocima nedaleko od Hvara prišao još jedan znatiželjnik koji se poželio slikati s djelatnicom katarske televizije. To joj se, pojasnila je, često događa jer ljudi sve što ima veze s Al Jazeerom doživljavaju egzotično, a nerijetko misle da su žene koje ondje rade u najmanju ruku pokrivene od glave do pete. – Evo, sad ti možeš posvjedočiti da sam potpuno normalna osoba – našalila se, iako se ta rečenica i te kako mogla nadovezati na temu njezina predavanja što ga je održala na 8. hvarskoj Student Voice konferenciji, posvećenoj izvještavanju o manjinama i različitostima.

Zeina Awad radi u medijima od 2000.; počela je u kanadskome Reutersu, a potom se zaposlila kao producentica na CBS-u. Nakon što je magistrirala na London School of Economics and Political Science, godinu dana je provela na funkciji producentice u londonskome uredu Al Jazeere, a po povratku s Hvara, u Londonu ju je čekao posao na CNN-u. Komparacijom tih dviju televizijskih mreža uvelike se bavila u svome izlaganju na Student Voice konferenciji, na kojoj je, spomenimo, sudjelovala kao neovisni predavač.

Pritom si spomenula jedan poprilično nov termin «globalne manjine», možeš li ga podrobnije pojasniti?

- Zanimljivo je da to nisam imala u bilješkama za predavanje, ideja mi se jednostavno pojavila u glavi dok sam slušala kolegicu iz Italije koja je ustvrdila kako se ne osjeća pripadnicom manjine zato što je žena, a žene brojčano čine preko pedeset posto populacije. U tome sam trenutku shvatila kako je, u informacijskome smislu, situacija s nezapadnjačkim svijetom slična situaciji sa ženama. Brojčano nisu manjina, nego većina, ali su, barem što se prezentacije informacija tiče, postali manjina jer su mediji uglavnom fokusirani na ljude koji žive na Zapadu, pri čemu mislim na sjevernu Ameriku, područje zapadne Europe, Australiju, Novi Zeland i slično.

Imaš li ideju kako to promijeniti?

- Kako promijeniti činjenicu da je demografska većina postala manjina kada je riječ o informacijama? Ne, nemam nikakav plan, ne vjerujem u revolucije. Više bih se željela usredotočiti na ono što ti i ja možemo napraviti, na ono što prosječni ljudi mogu učiniti kako bi izašli na kraj s takvom situacijom. Jedan je od načina svakako potreba da što veći broj ljudi koji ne pripadaju većini u tom informacijskom smislu bude uključen u 'mainstream' medije.

Jesi li zato prihvatila posao na CNN-u?

- Nije to jedini razlog. Nisam odlučila prihvatiti posao na CNN-u kako bih promijenila situaciju, ali mislim da će to biti jedan od neposrednih učinaka moga tamošnjega rada. Inače ne vjerujem da «zli ljudi» kontroliraju medije i da im treba oduzeti tu moć. Stoga ću na novome poslu nastojati napredovati na osobnoj razini, ali ću također pokušati svojim iskustvom pridonijeti promjenama u načinima rada CNN-a koji mi se ne sviđaju.

Kakve su zapravo razlike u načinima rada CNN-a i Al Jazeere?

- To je dobro, ali veoma teško pitanje jer ih možeš uspoređivati u mnogim aspektima, poput sadržaja, formata, utjecaja... Prema sadržaju, primjerice, CNN i Al Jazeera vrlo su različiti, kao što sam rekla u svome predavanju. Temeljno je različita već početna točka njihova gledanja na svijet jer će CNN, bez obzira na sve, primjenjivati američki način viđenja stvari, dok je kod Al Jazeere situacija drukčija. Novinarka kanadskoga podrijetla koja radi u Londonu, primjerice, moći će zadržati svoje matično gledište. Koncepti su, dakle, drukčiji, ali su im formati slični u smislu da oba medija prakticiraju jednostavan način portretiranja različitih sudionika konflikta ili, konačno, bilo koje priče. Što se, pak, utjecaja tiče, Al Jazeera je nevjerojatno moćna televizija i mislim da je to veoma neobično, posebice uzme li se u obzir da američke mreže u medijskome prostoru primjenjuju logiku kolonizacije. Al Jazeera će, usto, uskoro početi emitirati na engleskome jeziku i njezina će moć postati deset puta veća. Stoga će se za dvije ili tri godine mnogo toga promijeniti u medijskome prostoru.

Al Jazeeri, međutim, prigovaraju zbog šokantnih snimki smaknuća, odrubljenih glava... Što misliš o tome?

Jesi li ti vidjela takve snimke? Nisi jer ni nisu bile na televiziji. Al Jazeera nikada nije prikazala odrubljenu glavu. Netko me jučer pitao, što me doslovno oborilo s nogu, kako Al Jazeera snima te scene. Nisam mogla vjerovati da bi itko i pomislio da mi ondje sjedimo i snimamo takve kadrove, nemam pojma otkuda ljudima te dezinformacije. Ne, mi nismo snimali te scene, mi smo dobili vrpce. No, nikada nismo na ekranu pokazali slike odrubljenih glava, to je mit, obična propaganda. Da smo Amerikanci, ne bi bilo takvih insinuacija. Al Jazeera je dala medijski prostor Osami bin Ladenu i bliskim mu ljudima, što može biti dvojbeno, ali ponavljam da nikada nije prikazala ljude kako su ubijani. I kad Donald Rumsfeld kaže da Al Jazeera vrši propagandu, da prezentira netočne informacije, on laže. Jednostavno laže. Jedina je razlika u tome što je na Al Jazeeri manje cenzure, a više uredničke slobode, i što ta televizija ima pristup videovrpcama koje druge mreže nemaju. To je to.

foto: Tanja Topolovec

PGA KONFERENCIJA U BEOGRADU

Drugačiji svijet je moguć!

daleko od logike političkih stranaka, država i ideoloških aparata države

piše: Darko Ljubić

Treća europska konferencija mreže Peoples' Global Action (PGA) održana je u prigradskom Beogradskom naselju Jajinci od 23.-29. srpnja. PGA se definira kao mreža različitih grupa čiji je cilj stvaranje aktivne globalne mreže koja djeluje u smjeru trajne političke i društvene alternative kapitalizmu i svim drugim represivnim sistemima, daleko od logike političkih stranaka, država i ideoloških aparata države (**www.agp.org**). Lokalni organizator konferencije je mreža "Drugačiji svet je moguć (DSM!)". Ova je mreža sastavljena od više kolektiva, grupa i pojedinaca/ki koji nastoje stvoriti politički prostor koji nije vezan uz političke stranke ili tzv. nevladin sektor. Oslanjaju se na tradiciju prvih europskih organizatora PGA grupe "Reclaim the Streets" (**http://www.reclaimthestreets.net**). Grupa koja ima korijene u praksi **radikalne ekologije i uličnim protestima** koji su pomogli ponovnom otkrivanju antikapitalističke tehnike direktne akcije, i to putem upotrebe uličnih performansa kao tipa blokade, i uspostavljanjem veza s različitim radničkim organizacijama (npr. Liverpulski lučki radnici ili radnici londonske podzemne željeznice).

Konferenciji u Jajincima prisustvovalo je približno 500 aktivista/ica iz cijelog svijeta, uz neugodno iznenađenje "mizernog" prisustva aktivista/ica iz Srbije i ostalih područja ex-Yu (prvenstveno zbog loše prezentacije konferencije u ovim našim avlijama, o. a.). Program konferencije uključivao je radionice, predavanja, kulturne događaje (koncerti, predstave, ulične intervencije...) i video projekcije. Teme su bile: povijest globalnog pokreta, sedam razloga zašto se valja suprotstavljati Europskoj uniji, rodna ravnopravnost, ekologija, radnička prava te diskusije o razvijanju kreativnih tehnika demonstracija za sabotažu kapitalizma i multinacionalnih korporacija u medijima i na ulicama. Meni osobno najdraži dio konferencije bile su radionice i rasprave usmjerene ka stvaranju mreže aktivista/ica zainteresiranih za organizaciju Festivala otpora protiv summita G8 koji se od 06.-08. srpnja 2005 održava u Gleaneaglesu u Škotskoj (**www.dissent.org.uk**). Konferencija je inače bila jako loše popraćena u medijima sve do posljednjeg dana 29.07.04. kada je u SKC-u te u okolnim ulicama održan tzv. Dan vidljivosti. Nakon prezentacije nekih od rezultata konferencije te video projekcija, Samba band iz Londona izveo je nekih 200 aktivista/ica iz SKC-a i tom prilikom je okupirana jedna od glavnih ulica u centru grada što je izazvalo veliku pažnju prolaznika/ca te višestruke intervencije policije, odnosno osiguralo je medijsku promociju. Zainteresirani/e zaključke s konferencije, te bolji uvid u samo funkcioniranje PGA mreže, mogu pročitati na **http://www.pgaconference.org/PGA2004reports/0729_PGAplanary.html** .

U danima nakon konferencije neke dnevne novine (senzacionalističko desne, Nacional i Kurir) bavile su se konferencijom optuživanjem organizatora da je cilj konferencije bio "obučavanje srpskog radništva za borbu protiv policije i priprema za organizaciju masovnih štrajkova". Opći dojam je da je konferencija programski podbacila i to naročito u pogledu očekivanih rezultata na lokalnoj razini. Kao osoba koja je bila uključena u organizaciju, moram istaknuti da je najveći uspjeh konferencije to što se je uopće održala i to skoro bez većih incidenata. Dovoljno je naglasiti da su zadnjih petnaest dana konferenciju aktivno pripremale samo četiri osobe od čega dvije iz Srbije. Kao plod nesuglasica pri pripremi konferencije između grupa i kolektiva uključenih u DSM! došlo je do gašenja navedene mreže, ali ujedno i do jačanja i profiliranja nekih kolektiva kao npr. Stani Pani kolektiva (SPK... **www.stanipanikolektiv.tk**). Mjesto održavanja iduće Europske konferencije bit će poznato nakon PGA sastanka planiranog za kraj siječnja koji organizira **The Wop Marley Collective** u Linzu u Austriji... a u planu je i organizacija zimskog sastančenja grupa/kolektiva s ovih naših balkanskih avlija.

Civilno služenje vojnog roka i civilna služba?

U Sarajevu je od 20. do 22. 9. 2004. godine održana regionalna konferencija pod nazivom «U Europu kroz prigovor savjesti i civilnu službu». Konferenciju je organizirala Regionalna mreža inicijativa za prigovor savjesti iz zemalja Jugoistočne Europe „Prigovor za mir" u suradnji s Vijećem Europe, UNDP/UNV u BiH, Europskim uredom za prigovor savjesti (EBCO), War Resisters International i drugim lokalnim i međunarodnim partnerima.

piše: Pero Gabud

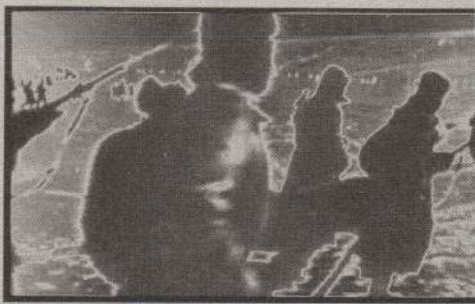
Regionalna konferencija je za cilj imala otvaranje dijaloga i uspostavu Regionalnog standarda kao osnove za daljnji rad zemalja regije na definiranju zakona o pravu na prigovor savjesti i civilnu službu. Upravo iz tih razloga na konferenciji su sudjelovali predstavnici i predstavnice državnih tijela zaduženih za pitanje prigovora savjesti i civilne službe i nevladinih udruga koje se bave ovom tematikom iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore i Makedonije te međunarodnih institucija i organizacija (OSCE, Vijeće Europe, War Resisters International, EBCO,...). Konferenciju su otvorili gradonačelnik Sarajeva, dr. Muhidin Hamamdžić i zamjenik ministra obrane BiH, mr. Enes Bećirbašić koji su pozdravili inicijativu i podržali ovakav skup. Prvi dan konferencije, kao uvod, bio je namijenjen zakonskoj legislativi. Prezentirani su i uspoređeni europski zakonski akti sa zakonskim aktima država regije te je razmatrana mogućnost standardizacije zakonskih akata kroz Regionalni standard. Drugi je dan više bio posvećen stanju kakvo je u praksi te budućim modelima civilne službe u regiji. Također su održane i radne grupe po državama u kojima su sudjelovali predstavnici nevladinih organizacija i predstavnici državnih tijela zaduženih za civilnu službu i prigovor savjesti. Zadnjeg dana se raspravljalo o civilnom nadzoru institucija te o praćenju njihova rada, a na samom su kraju konsenzusom svih prisutnih prihvaćeni zaključci konferencije. Također je, u sklopu konferencije, 21. 9. održana i manifestacija povodom Međunarodnog dana mira čije je obilježavanje u Sarajevu već postalo tradicionalno. Tim povodom u gradu su podijeljeni besplatni vegetarijanski obroci, a svako je dijete koje je donijelo igračku oružje, kao nagradu dobilo drugu igračku.

Budući da je ovo prva konferencija ovakvog tipa u regiji, ostvaren je priličan uspjeh u otvaranju dijaloga između država, ali i na relaciji institucije – nevladine udruge. U prilog tomu ide i činjenica da se zadnjeg dana konferencije više nije mogao čuti izraz «civilno služenje vojnog roka» koji se često koristi od strane državnih tijela. Čak kada bi ga netko i izgovorio, ubrzo bi se sam ispravio. Možda nekome ovo ne zvuči kao uspjeh, ali tako se počinje. Korištenjem termina «civilna služba» priznaje se njezin status i prepoznaje stvarna odvojenost od vojnog sustava i služenja vojnog roka. Svoju su otvorenost i pristupačnost neki od predstavnika i predstavnica pokazali upravo kroz neformalna druženja. Tako se jedne večeri makedonska delegacija pridružila nekolicini organizatora prilikom večernjeg izlaska u jedan 'rock' klub.
Prepoznati su problemi, pokazana volja za njihovo rješavanje, a pozdravljeno je i pokretanje rasprave o demilitarizaciji regije od strane svih sudionika i sudionica konferencije što je dobar temelj za daljnji rad na ovome pitanju. Dakle, preostaje samo vidjeti kako će se čitav taj proces odvijati u neko dogledno vrijeme.

REGIONALNA MREŽA ZA PRIGOVOR SAVJESTI «PRIGOVOR ZA MIR» JE KOALICIJA ORGANIZACIJA KOJE SE BAVE PROMOCIJOM PRAVA NA PRIGOVOR SAVJESTI U REGIJI JUGOISTOČNE EUROPE, KOJA ĆE ZAJEDNIČKI RADITI NA PITANJIMA ZAŠTITE PRAVA NA PRIGOVOR SAVJESTI, NJENE PRAVILNE PRIMJENE U LEGISLATIVI I PRAKSI U SKLADU SA ZAKONIMA I PROCEDURAMA KOJE SE TIČU OVOG PRAVA NA REGIONALNOM NIVOU, A KOJA JE OBAVEZANA NA ZAJEDNIČKU POMOĆ, RAZMJENU ISKUSTAVA I KREIRANJE ZAJEDNIČKIH AKTIVNOSTI KOJE BI TREBALE VODITI DO ZAJEDNIČKI ODREĐENIH CILJEVA.

MREŽA JE OSNOVANA U VELJAČI 2003. GODINE, A IDEJA JE DOŠLA KAO REZULTAT NEOPHODNOSTI ZAJEDNIČKOG RADA U REGIJI.

WWW.PRIGOVORZAMIR.ORG

PREZENTACIJA NA REGIONALNOJ KONFERENCIJI O PRIGOVORU SAVJESTI I CIVILNOJ SLUŽBI «U EVROPU KROZ PRIGOVOR SAVJESTI I CIVILNU SLUŽBU», SARAJEVO, 20-22. RUJNA 2004.

"PEACE NOW! MIR SADA!"

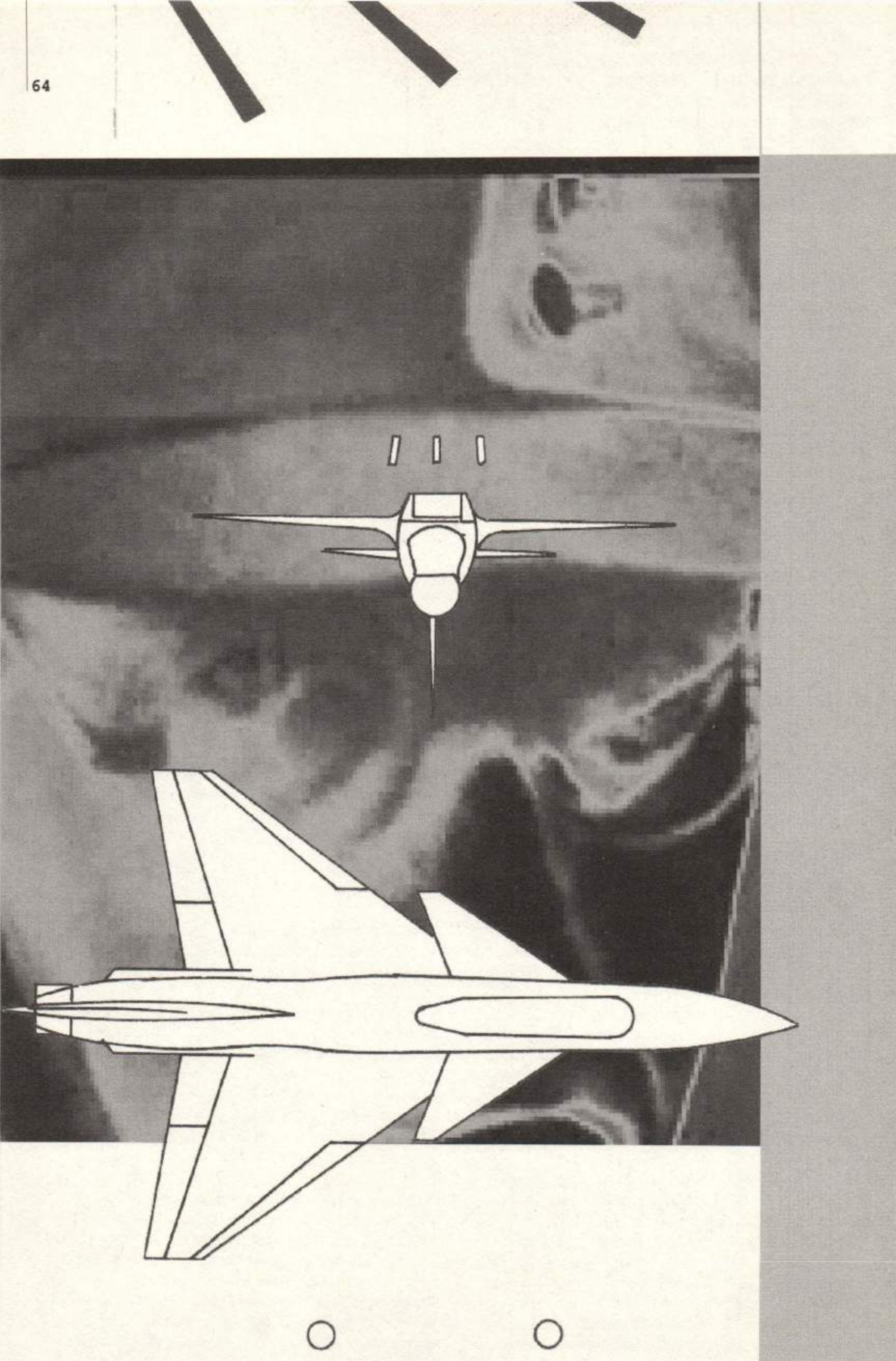
DEMILITARIZACIJA U GLOBALNOM KONTEKSTU

piše: Andreas Speck, War Resisters' International
preveo: Denis Kajić

Kada sam se uključio u mirovni pokret ranih 80-ih u Njemačkoj, postojala je veoma popularna naljepnica na kojoj je pisalo: «Zamisli da započne rat i da mu se nitko ne priključi».
Naravno, zvuči naivno, ali važna je ideja, jer ukazuje na činjenicu da svaki rat vode ljudi koji mogu i drugačije odlučiti i «ne priključiti se». Međunarodna organizacija War Resisters' International osnovana je 1921. godine kao podrška ljudima koji se ne žele priključiti ratu: prigovaračima savjesti, onima koji pružaju otpor ratu i dezerterima. Ali, «neuključenje» znači nešto više od pukog odbijanja borbe i priključenja vojsci. Rat znači da je cijelo društvo organizirano za rat. Bart de Ligt, nizozemski pacifist i anarhist, detaljno je to analizirao u svom «Planu kampanje protiv svih ratova i priprema za rat» predstavljenom na WRI konferenciji u Digswell Parku 1934. godine. Gotovo sedamdeset godina kasnije War Resisters' International reafirmira njegove ideje u svom «Pozivu na prigovor savjesti na rat i ratne pripreme» iz rujna 2001., nekoliko dana nakon napada na Svjetski trgovinski centar i Pentagon. U ovoj izjavi, WRI traži od: «Svih vojnika, u bilo kojim snagama se borili: slušajte svoju savjest i odbijte učešće: aplicirajte za status prigovarača savjesti, odbijte naredbe, dezertirajte, recite NE! Svi uključeni u ratne pripreme, u administraciji ili tvornicama oružja: odbijte to raditi, recite NE! Novinari i mediji od kojih se traži da promoviraju rat: odbijte to raditi, inzistirajte na pisanju i emitiranju necenzurirane istine, recite NE! Svi koji plaćate porez: tražite da vaši porezi budu korišteni za mir, zadržite dio poreza koji se koristi za rat, recite NE! Sve organizacije članice WRI-ja i svi drugi: podržite sve koji odbijaju učešće u ratu i pripremama za rat. Uključite se u direktni nenasilni otpor ratu!»

Prigovor savjesti i demilitarizacija

Iako ne vjerujemo da samo neuključenje u rat može spriječiti ili zaustaviti ratove, prigovor savjesti na vojnu službu važan je korak ka demilitarizaciji i mirnijem društvu. Kada je War Resisters' International osnovan, samo su dvije zemlje, Danska i Švedska, priznavale prigovor savjesti. Zatim su to učinile i Nizozemska i Norveška. Danas 96 od 177 zemalja koje su bile uključene u svjetsko istraživanje WRI-a provodi regrutaciju. Trideset i jedna od njih priznaje pravo na prigovor savjesti, iako često na

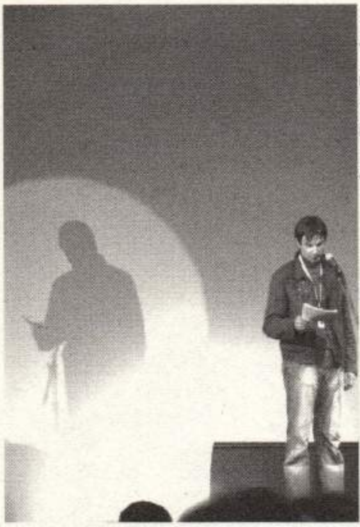
nezadovoljavajući način. Premda je ovo veliki korak naprijed u odnosu na 1921. godinu, ipak se još mnogo toga treba napraviti, budući da 65 zemalja s regrutacijom još uvijek ne priznaje pravo na prigovor savjesti.
Međutim, pravo na prigovor savjesti ne čini jedno društvo mirnijim. Postoje zemlje koje priznaju pravo na prigovor savjesti, ali i dalje izazivaju ratove, poput SAD-a protiv Vijetnama 60-ih godina i protiv Iraka prošle godine. Bitno je da se pravo koristi i promovira s čisto pacifističkog i antimilitarističkog gledišta. Ranih '70-ih član Savjeta WRI-a napisao je: «Prigovor savjesti je središnja točka antimilitarističke djelatnosti. U široj revolucionarnoj strategiji prigovor savjesti nudi osnovne pokazatelje, odnosno preuzimanje odgovornosti, autonomije i osobne inicijative; ono služi kao referentna točka, kao paradigma za širenje koncepta «prigovora savjesti» u svakom sektoru društvenog života». Želim dati dva primjera kako prigovor savjesti može doprinijeti demilitarizaciji i borbi protiv rata, a oba su vezana za iskustvo i povijest WRI-ja.

Prigovor savjesti i rat u Vijetnamu
Za vrijeme Vijetnamskog rata broj prigovarača savjesti u SAD-u znatno je porastao. Komisije za prigovor savjesti priznale su od 1964. do 1971. više od 150 000 prigovarača savjesti. Uz to, deseci tisuća dezertera završili su u zatvorima, skoro 100 000 ljudi skrivalo se u SAD-u i gotovo 100 000 dezertera otišlo je u egzil u druge zemlje, najviše u Veliku Britaniju, Kanadu i Švedsku. Kad se zbroje sve brojke, manje je od 10 posto onih koji su odbili otići u rat. Međutim, prigovor savjesti i dezerterstvo bili su dio mnogo šireg antiratnog pokreta pa su imali i više utjecaja. Na kraju, visoka razina otpora regrutiranju, masovna opozicija ratu i opadanje vojnog morala natjerale su Vladu SAD-a da okonča svoje učešće u Vijetnamu.

Prigovor savjesti i borba protiv aparthejda u Južnoj Africi
U Južnoj Africi Kampanja za ukidanje regrutacije/ ECC je odigrala važnu ulogu u mobiliziranju mladih bijelaca protiv aparthejda. Kampanja je započela u srpnju 1983. i brzim širenjem dovela do povećanog otpora regrutacijama i do prigovora savjesti. U Južnoj Africi, regrutacija je bila bitan faktor u održavanju aparthejd sistema. U svakom trenutku bilo je oko 64 000 mobiliziranih regruta koji su služili u južnoafričkim obrambenim snagama. Prema službenim brojkama, više od 7500 regruta i rezervista nije odgovorilo pozivima 1985. ECC je procijenio da su se te brojke povećale u 1986., budući da je Ministarstvo obrane Južne Afrike odbilo dati podatke za tu godinu tvrdeći da je ECC zloupotrijebio brojke iz 1985. Želeći osujetiti uspjeh ECC-a, Južnoafrička vlada 22. kolovoza 1988. godine zabranjuje kampanju. U to vrijeme ECC-ijeva je procjena da je vojska aktivno tragala za 2400 «nestalih» vojnika svaki mjesec i da je 35 000 bijelaca iz Južne Afrike emigriralo da bi izbjeglo regrutaciju. Primjer Južne Afrike je bitan i stoga što je imao velik utjecaj na razvoj prigovora savjesti kao ljudskog prava.
Ni Južnoafrička kampanja ni protesti i prigovor savjesti na Vijetnamski rat nisu bili strogo pacifistički, ali, s druge strane, postoji mnogo razloga za prigovor savjesti koji nisu ograničeni na pacifiste.

Potreba za ukidanjem regrutacije
Regrutacija, što možemo vidjeti iz spomenutih primjera, važan je faktor u održavanju nepravičnog i nehumanog sistema. SAD su se mogle boriti u Vijetnamu, jer su se mogle osloniti na regrutaciju kako bi popunile svoje vojne redove. Regrutacija je bila još važnija za održavanje aparthejda u Južnoj Africi. I Izrael se oslanja na regrutaciju da bi održao okupaciju palestinskih teritorija. Regrutacija je zaživjela s Francuskom revolucijom i prvim okusom demokracije. Uvedena je 1793. godine i od tada je postala mit demokratske institucije. Pa ipak, «koliko je zaista demokratična?» pitao je član Savjeta WRI-a Tony Smith u svom članku 1967. godine i nastavio: «1910. francuski premijer iskoristio je regrute da razbije narodni štrajk željezničara i od tada su mnogi slijedili njegov primjer, poput britanske laburističke vlade koja se na sličan način od 1945-50. borila protiv lučkih radnika». Međutim, regrutacija ne treba biti ukinuta samo zato što može biti korištena za napadačke ratove ili za održavanje opresivne situacije. Treba biti ukinuta i zato što doprinosi militarizaciji društva. Njemačka istraživačica mira Hanne-Margret Birckenbach kaže: «Regrutacija kao 'sredstvo' promovira takav pristup koji je od samog početka militantan i čiji prioriteti nisu nipošto zasnovani na miru. Iskustva koja regruti steknu tokom vojne službe ne vode do problemski orijentiranog, kritičkog stava o vojnom nasilju, već do nekritičkog prihvaćanja.» Istraživanje Hanne-Marget Birckenback provedeno je u Njemačkoj, koja priznaje pravo na prigovor savjesti. Čak i u takvoj zemlji regrutacija dovodi do militarizacije. Iako je priznanje prava na prigovor savjesti veoma važan korak ka mirnijem i pravičnijem društvu, još uvijek je nedovoljan.
Ovdje, na Balkanu, ukidanje regrutacije uz priznanje prava na prigovor savjesti bilo bi važna lekcija naučena iz užasnih ratova koji su podijelili ovu regiju; ali «izostanak» regrutacije ne bi trebalo zamijeniti modernijim oružjem i profesionaliziranim vojnim snagama. Prigovor savjesti i ukidanje regrutacije treba biti prvi korak ka totalnom razoružanju i demilitarizaciji cijele regije, što bi oslobodilo veliku količinu sredstava za bavljenje stvarnim društvenim i ekonomskim problemima s kojima se ova regija danas suočava. Nijedan od ovih problema ne može biti riješen vojnim sredstvima. Oni iziskuju svu našu energiju, kreativnost i mir koji predstavlja nešto više od odsutnosti rata.

ZAGREB FILM FESTIVAL 10.-16.10.2004.

foto: Tanja Topolovec

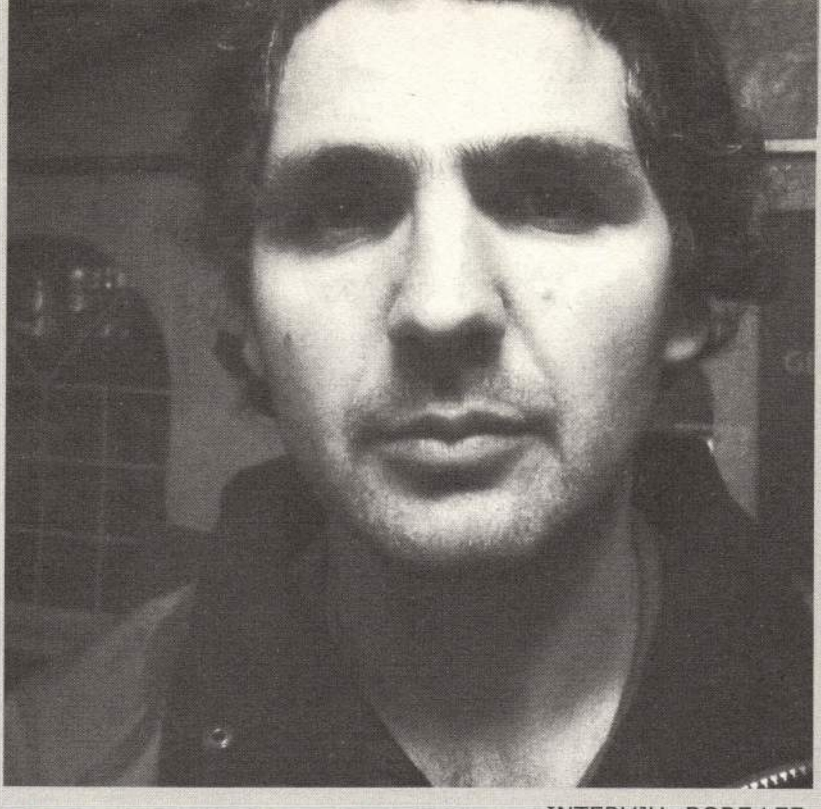
razvaljivanje PROGRAMOM

piše: Lela Vujanić

Drugi «Zagreb film festival» je za nama, još jednom se potvrdivši kao user friendly festival koji fura koncept artenteimenta: dobri filmovi koje ne možete drugdje vidjeti i ponoćne zabave za mase. Prepune projekcije, redovi za karte, filmovi, filmovi i opet filmovi. Kada kažemo prepune projekcije, ne mislimo samo na igrane filmove u glavnom programu. Jednako su posjećeni performansi, dokumentarni filmovi, filmovi o ljudskim pravima. Studentski centar koji (barem tih nekoliko dana) živi kao pravi studentski centar i publika koja još uvijek brije na film. Okupivši aktiviste, umjetnike, filmske profesionalce i amatere u prostoru koji bi trebao biti žarište novih ideja, festival je to koji pokušava isfurati gledanje filmova i brine se za vašu mentalnu čistoću dok vas kino distributeri hebu u glavu. Dugometražni i kratki igrani filmovi, Dokumentarni filmovi, Festival prvih, Festival filma o ljudskim pravima, Europska koordinacija filmskih festivala, Posebne ponoćne projekcije, izdanja i predstavljanja knjiga, partijane, koncerti...sve to u zaokruženoj cjelini aktivizma i umjetnosti, politički progresivno i svježe, bez zvjezdanih trenutaka i sličnih sranja. Festival na kojem su bitni samo filmovi.

U natjecateljskom programu smo imali prilike vidjeti trideset i šest naslova iz tridesetak različitih kinematografija. Pobjednik u kategoriji dugometražnog igranog filma je «Slijepo okno», kineski film redatelja Lija Yanga, za koji je sam napisao scenarij te ga režirao i producirao. «Slijepo okno» je sumorna i teška priča o bijedi i siromaštvu (materijalnom i duhovnom), o pohlepi koja tjera na ubojstvo, smještena u podzemlja rudnika. «Zlatni bib» za najbolji kratki igrani osvojio je Cristi Puiu, autor filma «Kava i cigarette», 13-minutni film snimljen statičnom kamerom koja bilježi neugodan razgovor između oca i sina u nekom rumunjskom restoranu, pripadnika dvaju različitih generacija te dvaju različitih političkih i tržišnih sistema. U kategoriji dokumentarnog filma pobjednik je izraelski film «Kontrolna točka», autora Yoava Shamira. Prikaz je to područja izraelske okupacije, ujedno i područja na kojem dva naroda imaju izravni doticaj.
Većina dugometražnih filmova prikazanih u glavnom programu bavila se društvom iz kojeg potječe, često miješajući elemente fikcije I dokumentarizma. Tako «Osama», film afganistanskog redatelja Siddiqa Barmaka, govori o životu dviju žena u afganistanskom društvu kao društvu bijede, vjerskog fanatizma i patrijarhata koji prisiljava djevojčicu da se preruši u dječaka. Problemom ilegalnih migracija bavi se «Nedovršena priča», film iranskog redatelja Hassana Yektapanaha, koji je dokumentarna fikcija o skupini ilegalnih iranskih imigranata kojoj se priključuju dva filmaša i žele o njima snimiti film. Političan ton svih filmova svjedoči o usmjerenosti neameričkog filma koji art sve više shvaća kao direktni društveni angažman.
Od domaće produkcije treba spomenuti premijeru u okviru Festivala filma o ljudskim pravima: «Lora», svjedočanstva o stradanjima i sustavnim mučenjima u zatvoru smještenom u splitskoj ratnoj luci Lora. «Lora» se gledao uz policajce i redare te prijetnje prosvjedima koji dokazuju da su ovakvi filmovi u Hrvatskoj još uvijek problem.

Ako niste bili, hebi ga, nećemo sad pobrojavati sve što smo vidjeli...

INTERVJU: BORE LEE

"Vidim da to publika voli, a volim i ja i tome nema kraja"

Razgovarali: Lela Vujanić / Marijan Crtalić

Drugi festivalski dan, puna dvorana na midnight screeningu, novi film Bore Leeja: «Čuvaj se sinjske ruke» (Kovač, Ramljak, Pauk). Bore Lee se vraća s višednevne meditacije u rodni Sinj i zatiče svoj grad zatrovan drogom. U istrebljenju zla Bore Lee se bori protiv mnogobrojnih protivnika (banda invalida u kolicima, sinjski tigar, dileri, jezersko čudovište zvano Karakondža, doktor Luka Kovač i mnogi drugi), a uz pomoć šumskih vila i prijatelja. Na kraju, zlo je iskorijenjeno, a Bore Lee je apsolutni pobjednik.

Hrvatski trash art se pokazuje kao najvitalniji dio hrvatske scene, a Bore Lee kao jedina prava zvijezda naše male medijske bare. Razgovarali smo s jedinom zvijezdom ovog festivala bez zvijezda, Borom Leejem osobno.

Kako si zadovoljan s prijemom publike?

Pa zadovoljan sam, puno sam zadovoljan, nisam očekivao toliko posjetitelja i da će biti toliko zadovoljstvo filmom.

Daj nam reci, Bore, kad si se odlučio uopće svoje znanje kung fu-a i svoj životni put prenijeti u medije. Kad si se odlučio za film, za showbizz? Što te zapravo potaknulo?

Zahvaljujući Bruceu Leeju počeo sam snimati kung fu filmove, to se dopalo publici i nastavit ću ih snimati. Publika mi je najvažnija, važnija od žirija. Vidim da to publika voli, a volim i ja i tome nema kraja.

Donosi li to kakvu zaradu?

Je svakako, kad prikazujemo filmove zarađujemo, također od prodaje kazeta. Ali se ja ne prodajem, već samo na obostranu korist.

Pričao si za Hollywood, imaš li već neke konkretne planove?

Nemam još konkretnih dogovora ali stvaramo put za Hollywood, kakav je to put to još nitko ne zna. To je prije neki spontani put koji će nadam se završiti u Hollywoodu i doći do svog cilja. Ako i ne budem u Hollywoodu, ja sam zadovoljan i ovako.

Vidjeli smo da je odaziv publike velik. Hoće li se film prikazivati u kinima?
Naravno, film će se prikazivati u kinima, bit će prodavan na kazetama, DVD-u, prikazivan na festivalima. Pulski, motovunski i tako...

Nastavljaš li i dalje raditi s ovom ekipom?
Nastavljam s ovom filmskom ekipom, Marijom Kovačom, Ivanom Ramljakom, Andyjem Kuljišom i drugima. Nastavljam suradnju jer smo dobro počeli i dobro ćemo nastaviti dokle god treba. Sad smo završili najnoviji film «Čuvaj se sinjske ruke» koji je počeo vrlo uspješno, dobro primljen kod publike. I želim da bude uspjeh svakog filma i u svakom pogledu, preko novina, radija, televizije, da se širi uspjeh jer na taj ću način privući više publike. Putem tih medija, bilo kako, ali na pošten način, radit ću najviše za publiku, za sebe najmanje.

Imaš li neku poruku za mlade ljude, što da rade u svom životu, kako da naprave nešto korisno?
Ovako, nema recepta istog za sve, nek svako radi ono što mu odgovara i što je pošteno, a nije zločesto. Šta donosi koristi i važno je da se radi na lip način, na ružan način neće ništa postići, a ako i postigne to će mu se vratiti gadno.

foto: Marijan Crtalić

INTERVJU: HRVOJE LAURENTE, IZVRŠNI PRODUCENT ZFF-A - O FESTIVALU, NOVIM PROJEKTIMA, «LJUDI TREBA NAM MEDIJ» ....

foto: Marijan Crtalić

Isfuravanje filma

Razgovarali: Lela Vujanić / Marijan Crtalić

Hrvoje Laurente
je tip koji je sa šesnaest godina došao u Zagreb. Prvi NGO u kojem je radio bio je ZaMir, poslije Postpesimisti i Revija amaterskog filma. «Prvo što mi je zapravo palo na pamet da radim je bilo miriti ljude. Mirio sam Srbe, Bosance i Hrvate. Na film sam prešao potpuno bezveze. Mišo me zacimao na cesti da postoji neki Boris T. Matić koji će ti raditi koncerte, partije, ludilo. Javi se njemu, treba mu netko da s njim radi. Ja sam mislio da će to zbilja biti partiji i nazovem ga kad ono filmski festival. Najprije nisam znao šta je beta, onda malo pomalo uđeš u to i tako je krenulo.» Hrvoje sada ima dvadeset i tri godine i hrpu dobrih projekata iza sebe. A tek ispred...

Hrvoje kolika je razlika raditi Raf i raditi ZFF?

Pa... ogromna je razlika, Raf je zajebancija, opuštanje, veselje, a ovdje ne smiješ ništa zeznut, imamo sponzore, jaku lovu iza sebe tako da sve mora štimati.

Vidjeli smo sad - puna dvorana, redovi na blagajni. Kakva je posjećenost ostalih projekcija?

Svaki dan su jedna ili dvije projekcije krcate. Ove godine smo uveli termin u u šest. To je bila kocka... Htjeli smo vidjeti kako će ljudi prihvatiti, očito da termin ne prolazi previše.

Ova kombinacija arta i zabave očito pali, filmovi, pa onda partijana, koncerti?

Apsolutno, ali sljedeće godine ćemo tu zabavu radikalno skresati; počeo se već polako ponavljati onaj motovunski sindrom da ekipa priča isključivo o zabavama, a to se ne smije dogoditi, tako da iduću godinu nećemo imati galeriju, već samo dva prostora i neće biti ovako napucani kao prošle i ove godine.

Reci nam nešto o izboru filmova, kako se biraju, tko odlučuje?

Mora biti debitant, na festival se mogu prijaviti samo autori kojima je ovo prvi ili drugi film; dobijemo jedno šesto kazeta u ured. Znači, šaljemo poziv za natječaj, ali isto tako pratimo druge svjetske festivale i debitante pobjednike i onda ih zovemo da pošalju kazetu. Boris T. Matić napravi onu prvu selekciju, što znači da on pogleda oko šesto filmova i izabere sto; onda tih sto filmova gleda deset ljudi. To su ti onda gledanja, zagledavanja, pregledavanja...

Koliko recepcija filmova na ovom festivalu utječe na njihovu daljnju kino distribuciju?

Za neke filmove apsolutno utječe. Samo... problem je što u Hrvatskoj još ljudi nisu dovoljno educirani što se tiče filma. Kod nas postoji tristo, četiristo ljudi koji zbilja kuže i gledaju film, ostalo je sve bezveze.

Koji su tvoji favoriti?

Meni je jako dobar «Slijepo okno», sumoran, težak kineski film ali su scenarij i kamera ludilo. Imaš onda «Osama»... ma ima puno dobrih.

Festival je projekt producentske kuće Propeler film. Koji su sljedeći projekti?

Leženerator. Dobili smo lovu od grada i radimo tamo u klaonici festival tri dana na dan grada Zagreba, na Majčin dan. Sad nam je najjači projekt, produkcija Grlićevog filma «Karaula» u Makedoniji, film o vojnicima u vojarni na makedonskoj granici. Mi, Slovenci, Bosanci i Crnogorci kao koproducenti. Zatim, «Od groba do groba», redatelj Jan Cvitković. Osvojio je Zlatnog lava budućnosti u Veneciji. Film je snimljen i montiran, sad je ovo dotjerivanje zvuka, peglanje slike, sve te pizdarije. Mi smo koproducenti, Slovenci su glavni. Poslije Nove godine je premijera, lovit ćemo Rotterdam da tamo bude svjetska premijera, jer Rotterdam ima jebeno jak market.

Na festivalskom planu?

Na festivalskom planu nama je najvažnije učvrstiti ovaj festival i razvaliti s programom, drugo je sve bezveze; ne zanima nas nikakva regionalna pozicija i ostalo. Idući cilj je isfurati festival studentskog filma. Za sada postoje samo dva takva jaka festivala: München i Tel Aviv, a ovih diplomskih radova ima ludilo. To su sve potencijalne redateljske zvijezde.

Usporedba sa Sarajevom?

Sarajevski festival je cool, ali to je prvo

je sve bezveze; ne zanima nas nikakva regionalna pozicija i ostalo. Idući cilj je isfurati festival studentskog filma. Za sada postoje samo dva takva jaka festivala: München i Tel Aviv, a ovih diplomskih radova ima ludilo. To su sve potencijalne redateljske zvijezde.

Usporedba sa Sarajevom?
Sarajevski festival je cool, ali to je prvo regionalni festival, a osim toga sarajevski brije red carpet, brije zvijezde. Mi smo totalno protiv toga, brijemo friendly atmosferu, jebo red carpet i sve te šupke. Ovdje nemaš nijednog jačeg glumca, nema ovdje Toma Cruisea, ili tako nekog kome platiš 30 000 dolara da jedan dan dođe ovdje i pojede ti festival, što je bezveze.

Pozivate li cijele ekipe filmova koji se prikazuju da dođu ovdje?
Uvijek pozivamo sve ekipe filmova. Dođu oni koji su u ovo vrijeme slobodni. Pokrivamo im sve: put, restorane, hotele... Jako brijemo na goste da im bude fino ovdje. Imaš varijantu u Berlinu ili Cannesu, ti dođeš kao gost, prijaviš se u hospitality ured i sljedećih dvadeset dana nitko živ tebi više nikad ne priđe. Dobiješ knjižicu s uputama što je tebi kao gostu (činiti) i totalni si stranac, a ovdje naše hostese brinu o gostima od 0 - 24. Poslije gosti pričaju da im je bilo super ovdje, da smo se brinuli o njima.

Kako so called stars gledaju na ovaj festival?
Oni ti gledaju da je to sve bezveze. Što se tiče domaćih «zvijezda», sva sreća ove godine ni Tarika Filipovića, nema nikoga od ovih naših šupaka., nitko živ nije došao. Sreća da je ove godine u isto vrijeme Cro-a-porter i svi ovi najgori gradski šupci i snobovi su tamo. Inače tu dođu pa piju u foajeu, kao viđeni su, a nisu ni jedan film gledali i ne kuže onako ništa...

Je l' ima još nešto što radiš, a što nismo spomenuli?
Evo, još jedna ekskluziva: zajedno s Gradom smo pokrenuli inicijativu za stvaranje filmskog fonda koji bi trebao potaknuti razvoj filma i poboljšati trenutačno loše stanje. Snimat će se omnibus od osam filmova sa zadanom temom Zagreba i njegovih kvartova. Ovo zapravo još nije odobreno, ali nadamo se da će proći. Onda je baš fora da odjebemo ove sve kao uigrane partnere sa svojim produkcijama, a ne ove ljude koji imaju ideju, ali nemaju tehničku podršku, nemaju lovu, produkciju, lovu, sponzore, pravu montažu. To sve mi omogućujemo.

04 ?
Jebeno nam treba neki medij. «Zarez» nitko ne čita. Neshvatljiv rječnik koji ne kuže obični ljudi - korelacije, konstelacije i pizdarije. Treba nam medij koji će pokriti i isfurati scenu.

foto: Marijan Crtalic

znamo da je to bilo prije dva mjeseca, ali budući da smo dobili karte i da nam je bilo ful dobro....

LiQuid dreams

UNDERWATER-OVERGROUND FESTIVAL

foto: Marijan Crtalić

Domaći rad I

Marijan Crtalić

Opet je bio festival. I? Kako je bilo? Ludo, čovječe! No, je li doista bilo tako?! Je. Općenito, sajko-ovo-ono-trens partiji nisu za standardne partijanere već više nekako za umjetničke dušice i zato nam je bilo baš dobro. Ah! Preskočit ćemo zabavnost polaska na put i odmah se uputiti u srce šoua. Dum dum drobljenje basevima i svi mogući oblici sintetičkih zujanja osvojili su nas i nevidljivim rukama (kandžama, šapama) oblikovali naše pokrete i beskrajna uvijanja tijela do krajnjih granica izdržljivosti. Vid nam je bombardiran kojekakvim svjetlostima, projekcijama psihodeličnih slika (moram napomenuti da je i u ovom slučaju VJ-ing bio primjetno zaostaliji od DJ-inga) i gomilom neobično izgledajućih likova. Sve ovo zvuči patetično, ali biti tamo i sve to propuštati kroz mozak još je patetičnije, ali u najpozitivnijem smislu. Treba ponekad poludjeti i zato je dobro ići na trance partije. Lokacija je bila «bolesna», more nam je bilo blizu, spavali smo u šatorima, bili smo premoreni i prenabrijani, ovakvi i onakvi, ali (he-he) to smo baš i htjeli. Organizacija je bila dobra, ekipa aktivistički osviještena, sve je proteklo bez frke i osjećali smo se kao dekadentna gospoda na underground zabavi. Baš nekonvencionalno krasno! Čak su i redari plesali. Pomalo ožalošćeno su pričali kako su svi gosti mirni i nema nikakvih frka itd. Jedino se na kraju, kad smo već odlazili, desilo totalno sranje. U nekom je kampu neki kreten istukao jednog čovjeka iz organizacije i to zato jer je čovjek došao po vodu i...jebi ga! Polomio mu nos, došao je helikopter iz Splita i otfurao čovjeka u bolnicu, a kreten je ostao kreten. Poslije svega, zatekli smo se u Splitu, pojeli nešto i onda tri sata tražili auto zato što se nismo mogli sjetiti gdje smo ga parkirali. Bilo je teško, ali zabavno, baš kao i festival. Uglavnom, Šekiju i ekipi Tribalizera, Attacka i sličnima želimo još puno uspjeha u organizaciji ovakvih tuluma. Sve je bilo skroz OK!

Domaći rad II

Vujanić Lela

Pet dana mozga na paši na kojoj se haluciniralo, brijalo, pričalo, skakalo, ludilo, upoznavalo super ljude, osjećalo energije, sinergije, konstelacije...sve to na predobroj lokaciji starog srpskog odmarališta s dvije bine i silaskom u more. grmlje se krčilo mačetama i stvaralo svoj magic ples među borovima i šikarom. trensijana od jutra do mraka. trance na bini, u vodi, na plaži. jebeno dobra organizacija bez obzira na gerilske uvjete. jedini hrvatski festival na koji ste mogli otići bez love, bez šatora... dobiti sve to i još puno drugih stvari; plemenska kultura koja sebe vidi u davanju, rasipanju, djeljenju, zato što ovdje nisu bile bitne pare, reklama, sponzori, nečiji ego, već jednostavno da ljudima bude dobro. brdo volontera koji rade festival sami za sebe. festival na kojem je jasno da vas nisu skupili tu kao konzumentske idiote dok će netko dignuti super pare, već festival koji rade ljudi za ljude. dekoracije su totalno lude, chill out u kojem želite ostati cijeli život. neki dj-i nisu došli, ali what the fuck, festival se zato jednostavno nastavio i nakon predviđena četiri dana nastavio trajati cijeli tjedan. i zadnja najstvar: sve skupa bez murje. opušteno. totalno. pet dana prelaska u neke druge sfere. jedini festival koji je nudio neko iskustvo. iskustvo slobode. respect.

Podsjećamo da je Attack još uvijek BEZ PROSTORA, uz neka mutna obećanja od Grada koja ostaju samo na obećanjima. Trenutačno touraju s projektom Š.T.A.L.A.

EEII

www.uke.hr/EEII

U KRIŽEVCIMA SE IZMEĐU 10. I 12. RUJNA DOGAĐA ZASIGURNO JEDINI TAKAV FESTIVAL KOD NAS, USMJEREN NA INTERNACIONALNU SURADNJU, INOVACIJU I EKSPERIMENT

piše: Damir Marković

Iako nas naziv fura na festival *high arta* i *cyberpunka*, u Križevcima se između 10. i 12. rujna događa nešto drugo: *low budget* festival internacionalnog karaktera umjetnika i izvođača u mediju zvuka i pokretne slike.

Festival EEII ugostio je 28 performera, glazbenika i video umjetnika (s naglaskom na VJ-ing tj. vizualizaciju) iz Austrije, Italije, Nizozemske i Hrvatske, čiji je izričaj vezan uz eksperimentalno, *noise*, freejazz, apstraktno, avangardno elektronsko stvaralaštvo. Elektronske intervencije događale su se u prostoru propitivanja sinkronosti zvuka i pokretne slike kroz suvremene i *low-tech* tehnologije.

U bivšemu domu Hrvatske vojske u Križevcima, iza koje stoji prazna kasarna s već godinu dana neriješenim pitanjem prava na korištenje, tridesetak mladih ljudi razmjenjivalo je vještine u stvaranju originalne, osobne, improvizacijske i emotivne audio i video umjetnosti. Moglo se u kino dvorani ex HV doma naučiti nešto o VJ-ingu, pratiti video projekcije te glazbene programe skupina ili solo izvođača, a u drugoj, manjoj dvorani projicirani su eksperimentalni dokumentarci i kratki filmovi, s pokojim underground blockbuster upadom tipa Battle Royal ili Bad Taste.

Festival je, prema riječima jedne Križevčanke, imao samo jednu manu: događao se u krivome gradu. Istina je da bi takvi festivali bili posjećeniji u Zagrebu ili sličnim europskim gradovima, ali koncept iznošenja ovakvih programa iz Zagreba podudara se s namjerom Clubturea za decentralizacijom kulture i razmjenom programa s manjim mjestima.

foto: Tanja Topolovec/Kruno Jošt

Iz programa bih izdvojio nastupe šesteročlanog **WCH banda** (Working Class Heroes) iz Linca i **OneBomb>OneTarget** skupine iz Beča, avangardne elektronsko-noise skupine s karakterističnim socijalnim pitanjem noisea kao stvaralaštva koje se svojom strukturom odmiče od konzumerstva. **Razorblade JR** iz Amsterdama (rodom iz Zagreba) te **Dragan Pajić Pajo** s Orkestrom za ubrzanu evoluciju iz Zagreba i skupina **Ludmila** iz Italije proširili su koncepte festivala svojim nastupima na slobodnu i improvizacijsku glazbu električnih instrumenata začinjenih efektima. Za vizualizaciju su se pobrinuli **Didi Buckmayer,** poznati član austrijskih **Fuckedsa**, **Bildstorm** iz Austrije te **Onoxo** i kolektiv **Gentljunk co.** iz Hrvatske. Nastupi ovih izvođača, iako pred polupraznom dvoranom, na kakve su, kažu, navikli, bili su pravo uživanje za sve koji u glazbi i videu traže aritmiku, improvizaciju, vibraciju i odnose harmonije i disharmonije.

Festival se s dijelom izvođača kroz razmjene programa putem platforme Clubture prenio u Delnice, Karlovac, Knin, Rijeku i Pulu. Denis Mikšić iz Karlovca o nastupu piše sljedeće: "Gig je otvorio manijakalni frontmen slavnih **Gone Bald** pod code imenom Razorblade JR. Škripajući noise potpomognut samplovima i uvrnutim korištenjem gitarskih efekata nije nikoga ostavio ravnodušnim. Komentari od 'pazi frajer falša' do 'ovo je najbolji gig na Sceni' govore da je JR postigao ono što mu je i bila namjera – potaknuti publiku da razmišlja i reagira na događanja na stageu."

EEII je zasigurno jedini ovakav festival kod nas, usmjeren na internacionalnu suradnju, inovaciju i eksperiment. Festival koji nema toliko veze s brijanjem i koji će svoju publiku zasigurno teže pronaći nego raznorazna okupljališta za mase, ali festival koji se hrabrim i promišljenim art konceptom nastavlja na prošlogodišnji križevački festival Urbane intervencije 2003.

Užas 1

Krava se vidjela iz aviona
Pilot je rekao da je vidio kravu svojim očima
I putnici su rekli da je pilot vidio kravu svojim očima
Na zemlji su vidjeli pilota kako gleda kravu svojim očima
Krava se mrštila i nije rekla ništa
Čak ni mlijeko toga dana nije htjela dati

***

Glodavac glođe stablo
Pas piša na ugao kuće
Ptica sere u zraku
Dupin u vodi
I kamo sve to vodi

***

U bazenu su plivale dvije patke
I pokraj njih je plivala patka
A pokraj te patke plivalo je cijelo jato patki
Pokraj jata patki nije se vidjelo ni dno bazena

***

Vidim da su lastavice doputovale s juga u naše krajeve
Gledam ih i divim se tim ptičurinama
Ne volim ih a divim se
Lijepo lete nema što

***

Nakon obilne kiše ako ne i obilnije
Zasjalo je sunce ako ne i sunčanije
Puž je ispuzao dva pedlja prije no što su ga pronašla dječica
Ah ta razigrana dječica ako ne i razigranija

Da sam se recimo rodio kao konj ja bih rzao
A to i nije baš kulturno
A da sam se recimo rodio kao roda
Bljak

***

Htio sam napisati jednu pjesmu
Ali mi nije pala na pamet

***

Frederik X ne znam je li postojao
Ako nije trebalo bi ga izmisliti

***

Kakve sve gluposti može čovjek napisati
To je jednostavno svinjarija
Meni se to nikada ne događa

***

Provincija je mala sredina
Ona je humana sredina
Ona je zlatna sredina
Provincija je jedna sredina
Da ti se jednostavno digne kosa na glavi

***

Kopenhagen je veliki grad
Moj je grad manji
A smrdi
Uh što smrdi

Bio sam jednom izvan svog grada
I lijepo je

***

U gostionici gradskoj sjedio je srednje star čovjek
Jeo je menu dana i čitao dnevne novine
Zagrcnuo se i teturajući došao do drugog stola
Za drugim stolom sjedio je drugi srednje star čovjek
I jeo je drugi menu dana
I on se zagrcnuo
Teturajući je uhvatio pod ruku onog prvog srednje starog čovjeka
Zatim je došao gostioničar i obojicu izbacio iz gostione
Gostioničar je bio alergičan na pijance
Sav bi se osuo kada bi ih ugledao
Dva su zagrcnuta srednje stara čovjeka ruku pod ruku oteturala u nepoznatom pravcu

***

Djeca se rađaju kao mali
I ne znaju govoriti nego samo plaču
I ne znaju hodati nego samo leže
Čemu onda djeca služe

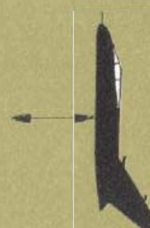
***

Slika prva
Dijete se igra
Slika druga
Dijete se ne igra
Slika treća
Opet se igra
I sada ti znaj

***

Jedna je žena rodila cijelu hrpu djece
I bila je zadovoljna
Nevjerojatno

želite li da stavimo vaše najave programa, pišite nam na: casopis@clubture.org

vce

1/11 pon

MOČVARA/ TRNJANSKI NASIP BB/ZG
20:00 «Cinema 16» - kratki igrani filmovi poznatih evropskih redatelja
VEČER S HORORCEM
20:15 NIGHTMARE ON ELM STREET
22:00 PHANTASM
upad: 10 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 Subverzije – večeri medijske gerile i poetskog terorizma

KOCKA/ST
21:00 FILM!
DAN MRTVIH, VEČER METAL FILMA
Cradle Of Fear [2001] - directed by Alex Chandon
House Of 1000 Corpses [2003] - directed by Rob Zombie

2/11 uto

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
20:00 PUNK KONCERT MJESECA!
THE TOY DOLLS (Velika Britanija)
www.thetoydols.com
upad u pretprodaji: 80 KN, na dan koncerta na blagajni kluba 100 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
17:00 Swarm Intelligences_Vizualni kolegij > predavanje > Petar Milat: Smrt kina i ostale smrti

BOOKSA/MARTIĆEVA 14d/ZG
Otvorenje izložbe slika Martine Sver inspiriranih njezinim višemjesečnim boravkom u Sarajevu.

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:00 PROJEKCIJE SKATE VIDEA! [by Atlantis]

METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL
18:00 Tečaj intelektualne samoobrambe - Filozofija glasbe: srečanje z Dušanom Rutarjem; Klub Gromka

3/11 sri

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 P 20:30
SAMAEL (Švicarska)
FLOWING TEARS (Njemačka)

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 Swarm Intelligences_Vizualni kolegij > projekcija >Nagisa Oshima: Noć i magla u Japanu

BOOKSA/MARTIĆEVA 14d/ZG
19:00 - večer poezije "Susret mladih pisaca".

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:30 PANK DOMJENAK!
FILM: Borovi i Jele [sjećanje žena na život u socijalizmu] - film Centra Za Ženske Studije 2004.
+žongliranje, društvene igre..

4/11 čet

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
20:00 organizator: Eksperimentalna slobodna scena > projekcija uz diskusiju > n rooms

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 DOM LOUNGE! "DON'T GET SHY! - by HALIOZ", Manchester music, Pop-Dance, Industrial, Dream House & Trance, Goth, Electronic

BOOKSA/MARTIĆEVA 14d/ZG
20:00 - književna večer s Romanom Šimićem.

5/11 pet

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
22:00 TRIBUTE TO THE 90's
THE ALTERNATIVE ROCK STARS
upad: 15 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
20:00 > Angelina Jolie Fan Club >LezBIjska druženja i diskusije

KOCKA/SAVSKA bb/ST
BLUES WEEKEND!
NINE BELOW ZERO [Split]
DUDLAŠI [Makarska]
NO LIMITS [Zagreb
GREEN HOUSE BLUES [Zagreb]
ZLATNI PUT [Split]

METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL
22:00 glasbeni večer - Med in after Klubskega Maratona 04; Klub Gromka
22:30 Reggaeneracija : Ras Abogaloum (LJ) in Dyalli Sound System (ZG); Gala hala, ulaz: 800 Sit
23:00 Sintetika:DJ Marino (Metamedia, Pula, trance DJ od '92, promotor, producent, legenda plesne elektronike z 8 urnim DJ setom); Channel Zero
ulaz: 1200 sit

6/11 sub

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 P 20:30
KUM – KAZALIŠTE U MOČVARI predstavlja... Dramski studio Učilišta ZeKaeM-a
Dramska družina "Socijalci"
"Tko je vidio Zdeslava?"
Umjetničko-pedagoško vodstvo: Iva Milley

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
12:00 > radionica > Razmjena vještina: pokaži što umiješ!
19.15 > HotAsian...Movies > projekcija > MaMa LIVE! Ili MaMa naživo (bez narkoze)

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:00 BLUES WEEKEND!
SKELAC [Zagreb]
BLACK CAT BONE [Split]
BETERINA JAM BAND [Dubrovnik]
BIG FAT MAMMA [Split]
BLUES MACHINE [Zagreb]
upad 10 kn

7/11 ned

METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL
21:00 KinoElza - Das SchloS (1997, d/o, 123 min, režija Michael Haneke, igraju: Ulrich Muehe, Susanne Lothar, Frank Giering, Felix Eitner) - K. trifft in einem verschneiten Dorf ein... ; Menza pri koritu

8/11 pon

MOČVARA/ TRNJANSKI NASIP BB/ZG
20:00 FILMSKE VEČERI U MOČVARI «Cinema 16» – kratki igrani filmovi poznatih evropskih redatelja
02 LE BATTEUR DU BOLÉRO (red.: Patrice Le Conte; Franc., 8 min.)
VEČER S BUDOM SPENCEROM I TERENCEOM HILLOM
20:15 WATCH OUT, WE'RE MAD ("Altrimenti ci arrabbiamo"; red.: Marcello Fondato; Italija/Španjolska, 101 min.; jezik: engl.)
22:00 ODDS AND EVENS ("Pari e dispari"; red.: Sergio Corbucci, Italija, 109 min.; jezik: engl.)
upad: 10 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > Subverzije – večeri medijske gerile i poetskog terorizma

KOCKA/SAVSKA bb/ST
FILM!
21:00 VEČER LUDILA
Maniac Cop 2 [1990] - by William Lustig
Jian Gui [2002] - by Pang Brothers

9/11 uto

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 K 21:30
ULTIMATIVNO PSIHODELIČNO TRANCE ISKUSTVO! OZRIC TENTACLES (Velika Britanija)
upad u pretprodaji: 80 KN, na dan koncerta na blagajni kluba 100 kn

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > organizator: Eksperimentalna slobodna scena > predstavljanje projekta i razgovor s umjetnicima > HWE _ dance balkan / nordic region 2004./2005.

METELKOVA MESTO/METELKOVA 6/LJ/SL
18:00 Tečaj intelektualne samoobrambe - Etika subjekta: Mare Štempihar; Klub Gromka
21:00 DRMK - koncert:Neptune (ZDA, umazan hrupen umetniški punk) + Amper-O-Mat (Celje, noise improvizacija); Klub Gromka, ulaz: 600 Sit

10/11 sri

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 K 21:00
RATOS DE PORÃO (Brazil)
upad u pretprodaji: 40 kn, na blagajni kluba na dan koncerta: 55 KN

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > mama čita > gostovanje Gorana Samardžića

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:00 PANK DOMJENAK! društvene igre, žongliranje, buvljak, karaoke show

METELKOVA MESTO/METELKOVA 6/LJ/SL
20:30 koncert - Festival medplanetarne zvočne psihedelije: Ozric Tentacles (VB, psihedelična rockovska atrakcija), Electrosaurus (Mario Marolt), Gon, DJ: Zvuk Ahimze; Gala hala, rezervacije vstopnic!

11/11 čet

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > predavanje > Dražen Pantić (Location1): Out in Open ... digitalni mediji i taktička demokratizacija

BOOKSA/MARTIĆEVA 14d/ZG
20:00 - književna večer s Renatom Baretićem.

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 DOM LOUNGE! NO NAME NO FAME [Ego Boo Bits] & KARMAKUMULATOR Experimental, Glitch, Dub, Industrial, Ambient, Noise, Hip Hop, Drum N' Bass

METELKOVA MESTO/METELKOVA 6/LJ/SL
20:00 koncert - Samael, Flowing Tears, Blood Feast; Gala hala, ulaz: 3.400

12/11 pet

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 K 21:00
ULTIMATE METALLICA NIGHT NUTELLICA (Nj)+INCITER (Zg)
upad: 35 KN

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 >prezentacija > Nathan Martin (Hactivist) & Edward Hirsch (Institute for Applied Authonomy)>Out in Open:razvijanje takt. tehn.//konstr. nemira

BOOKSA/MARTIĆEVA 14d/ZG
20:00 - promocija MegaZina "04" nulačetiri

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 ZLOSTAVLJANJE! FALLOUT [Du]- death metal FOREST OF VANITY [St] - melodic death metal NOSTRUM[St]- black metal /upad 15 kn

METELKOVA
22:00 DJ Nova Viator+DJ Knez (elect), viz. N. Korda; Channel Zero/
22:30 glasbeni večer - DJ R-1, Ceki (rock'n'roll pa vse, kar spada zraven); Gala hala, ulaz: 500 Sit

13/11 sub

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
22:00 confusion & groove sanctuary predst. PLAYGROUND! live on drums: Macc / Outsider / UK+dj's(!)+visuals by onoxo
upad: prije 00:00 35 KN, poslije 00:00 45 KN

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
12:00 > radionica > Razmjena vještina: pokaži što umiješ
19:15 > HotAsian...Movies > projekcija > MAMA TV by Icepick

MONTEPARADISO/PU
TRAGICZ punk rock 77

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 KONCERT! ZBUNJENI [Ma] - hard pank rok bend iz sunčane Makarske
NO COMMENT [St] - pioniri hard core panka u Splitu
upad 15 kn

14/11 ned

BOOKSA/MARTIĆEVA 14d/ZG
20:00 - projekcija kratkog eksperimentalnog filma "ManMachine: Love is a Dog" Gorana Uroića.

15/11 pon

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
20:00 FILMSKE VEČERI U MOČVARI «Cinema 16» – kratki igrani filmovi poznatih evropskih redatelja
03 NOCTURNE (red.: Lars Von Trier; Danska, 8 min.)
20:15 MUDHONEY (red.: Russ Meyer; SAD, c/b, 1965., 92 min.; jezik: engl.)
22:00 VIXEN! (red.: Russ Meyer; SAD, 1968., 70 min.; jezik: engl.)
upad: 10 KN

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > Subverzije – večeri medijske gerile i poetskog terorizma

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 FILM! VEČER DROGE
Cheech & Chong's Up In The Smoke [1978] - directed by Lou Adler
Naked Lunch [1991] - directed by David Cronenberg

16/11 uto

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 K 20:30
DISMEMBER (Švedska)
ANATA (Švedska)
PSYCROPTIC (Australija)
SOUL DEMISE (Njemačka)
upad u pretprodaji: 80 KN, na dan koncerta na blagajni kluba: 100 KN

MAMA/PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > Organizator: Prijatelji životinja > predavanje s diskusijom i projekcijom > Okrutnost kao odjevni predmet

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:00 PROJEKCIJE SKATE VIDEA! [by Atlantis]

METELKOVA MESTO/METELKOVA 6/LJ/SL
22:00 koncert - Martin Lubenov Orkestar (narodna glasba makedonsko-bolgarskih Romov!); Menza pri koritu

25/11 čet	26/11 pet	27/11 sub	28/11 ned	29/11 pon	30/11 uto	12 mj.--->
KOCKA/SAVSKA bb/ ST DOM LOUNGE! 21:00 SALE 50% Toksične Stereo Kompozicije METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL 22:00 živi nastop - Drumagick (Brazilija, drum'n'bossa), Electrosacher (I), DJ Bakto (Slo) drum'n'bass; Channel Zero -------------------> KOCKA/SAVSKA bb/ST 21:00 ZLOSTAVLJANJE! IGUT [Zg] - melodic death KOZIAK [St]-melodic death upad 15 kn METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL 22:00 Rapetek No. XI (redni klubski hip hop večeri): DeLyricum Tremens, Sett + Kandžija, N'toko, DJ Chill; Gala hala 22:00 glasbeni večer - Krucefiks – Skeleton Kiss, DJ Lenana in Venus (deathrock, ethereal, wave, postpunk, minimal, gothic in 80's); Channel Zero, ulaz: 800 Sit	BUY NOTHING DAY / DAN BEZ KUPOVANJA!! MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG 22:00 TWILIGHT - dark-wave/electro-industrial/gothic-metal party by Tomi Phantasma BEAUTIFUL PEOPLE: 10 YEARS OF MARILYN MANSON promocija "best of " albuma "Lest We Forget", nagradna igra by Aquarius Records: 5 x cd S/M performance "DOMINATION IS THE NAME OF THE GAME" by Mistress M 22:30 video projekcija "best of Marilyn Manson" 23:30 performance upad: 15 KN MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG 19:00 > Organizatorice: LezBib – Kontra > druženje uz poeziju > Promocija zbirke pjesama Afterglow/Odsjaj – Lena Spite	MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG KUM – KAZALIŠTE U MOČVARI predstavlja... Udruga Test! – teatar studentima i URK – Udruženje za razvoj kulture Plus: kulturno-umjetnički program u "režiji" Marija Kovača i "suradnika". upad: 0 KN Zlostavljanje i Metalsound Concerts predstavljaju... FORLORN LEGACY + dj ZLO vj EVILBABIT CHMONSTEROFDEATH upad: 20 KN MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG 12:00 > radionica > Razmjena vještina: pokaži što umiješ! > 19:15 > HotAsian...Movies > projekcija > The Princess Blade KOCKA/SAVSKA bb/ST 21:00 KONCERT! ANALENA [Zg] - emo core FAREWELL REASON [Čk] - emo core prezentacija novih izdanja bendova koji drže emocore scenu živom u Hrvatskoj upad 20 kn		MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG 20:00 FILMSKE VEČERI U MOČVARI «Cinema 16» – kratki igrani filmovi poznatih europskih redatelja 05 FRIDGE (red.: Peter Mullan; UK, 20 min.; jezik: engl.) 20:30 SID AND NANCY (red.: Alex Cox; UK, 1986., 112 min.; jezik: engl.) upad: 10 KN MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG 19:00 > Subverzije – večeri medijske gerile i poetskog terorizma KOCKA/SAVSKA bb/ST 21:00 VEČER MONTY PYTHON-A II Meaning Of Life [1983] - directed by Terry Gilliam and Terry Jones + izbor nekoliko epizoda iz serijala	MONTEPARADISO/PU THE TOASTERS (http://www.toasters.org)	MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG 04.12. FIGLI DI MADRE IGNOTA 10.-17.12. FESTIVAL FILMA O LJUDSKIM PRAVIMA ZAGREB 2 MONTEPARADISO/PU 10.12. petak AKTIVNA PROPAGANDA diy-hc-rock'n'riot 25.12. subota ANTI-FA CHRISTMASS FEST 2004

17/11 sri

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > Swarm Intelligences_Vizualni kolegij > projekcija >Todd Haynes: Sigurna, 1995. (121')

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:30 PANK DOMJENAK!
FILM: Strašna Istina - directed by Michael Moore 2004.
+ žongliranje, društvene igre, buvljak, slušaona

METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL
22:00 koncert – Legendary Pink Dots (Nizozemska, nepredvidljivi goth/ industrial/post-punk); Channel Zero

18/11 čet

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 K 20:30
KLUBSKI MARATON 04
http:// www.radiostudent.si/ projekti/maraton

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
12:00 > organizator: 3. Zagreb World Music Festival Nebo > predavanje > Mari Boine, Norveška: MU LUODDA/MOJ NAČIN Janne Hansen, Aja Samisk Senter, Kafjord, Norveška: UVOD U SUVREMENO DRUŠTVO SAMIJA

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 DOM LOUNGE!
JAN - Downtempo, Drum N' Bass

19/11 pet

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 22:00 K 23:00
"Groove Sanctuary meets Dub Caffe"
VUNENY (Bih)
www.vuneny.com
+gosti: HANDLE WITH CARE (BiH)+ Groove Sanctuary
upad: 25 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
17:00 Swarm Intelligence> A. Battista Ilić i T. Vrvilo: Digitalni prošireni film i digitalna dramaturgija
20.00 > Angelina Jolie Fan Club > LezBIjska druženja i diskusije

KOCKA/SAVSKA bb/ST
22:00 HERBARIJ SPECIAL! drum n' bass
FUNK GURU/Confusion/ PHILLIPE /Confusion/ +visuals by Herbarij Crew
upad 20 kn

METELKOVA MESTO/ METELKOVA 6/LJ/SL
22:00 Individia (psy trance); Channel Zero
23:00: Beatstreet - DJ: Borka, Bakto, Zhe + gost Chilli (Sinkronics); Gala hala, vstopnina: 1.000 Sit

20/11 sub

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 22:00 K 23:00
"Punk-Reggae Fiesta!"
ANTENAT (Zagreb)
www.antenat.com
+ njihovi gosti prijatelji:
FRESH BILK (Zagreb)
+ punkrock-ska-reggae-dance set by "Punk-Reggae Fiesta!" DJ teamž
upad: 25 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
12:00 > radionica > Razmjena vještina: pokaži što umiješ
19:15 > HotAsian... Movies > projekcija > Dead Leaves

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 GRUPA TVOG ŽIVOTA - mlade snage pank roka iz Osijeka
GUŽVA U ŠESNAESTERCU - elitni pank rok iz Osijeka
upad 15 kn

21/11 ned

22/11 pon

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
20:00 FILMSKE VEČERI U MOČVARI «Cinema 16» – kratki igrani filmovi poznatih evropskih redatelja
04 COPY SHOP (red.: Virgil Widrich; Austrija, 12 min.)
20:15 ENCOUNTERS OF THE SPOOKY KIND (red.: Sammo Hung Kam-Bo; Hong Kong, 1980., 100 min.; titl: engl.)
22:00 UZUMAKI (red.: Higuchinsky; Japan, 2002., 90 min.; engl. titl)
upad: 10 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
19:00 > Subverzije – večeri medijske gerile i poetskog terorizma

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 VEČER MONTY PYTHON-A I
M.P. And The Holy Grail [1975] - directed by Terry Gilliam and Terry Jones
+ izbor nekoliko epizoda iz serijala

23/11 uto

MOČVARA/TRNJANSKI NASIP BB/ZG
20:00 BOBAN MARKOVIĆ ORKESTAR (Srbija i Crna Gora)
+ world music slušaona - dj-ica DUNJA KNEBL
upad u pretprodaji: 55 KN, na dan koncerta na blagajni kluba: 70 KN

MAMA/ PRERADOVIĆEVA 18/ZG
20:00 > organizator: udruga 5 ritmova > projekcija > Plesovi ekstaze

KOCKA/SAVSKA bb/ST
20:00 PROJEKCIJE SKATE VIDEA! [by Atlantis]

24/11 sri

MOČVARA/ TRNJANSKI NASIP BB/ZG
V 20:00 K 21:00
RAGE (Njemačka)
DEADSOUL TRIBE
upad u pretprodaji: 70 KN

KOCKA/SAVSKA bb/ST
21:00 PANK DOMJENAK!
benefit koncert Bellpeace Noise
+ žongliranje, društvene igre, buvljak, slušaona
upad 5 kn